rămîne omul dificil din afară printre cei trei mari, deşi Franţa şi R.F.G. au încercat să o includă într-un neoficial «directorat»" ("The Economist").

În sfîrşit, dosarul ultim cel mai controversat îl alcătuieşte sistemul monetar european pe care Marea Britanie îl priveşte cu mari rezerve. Ministrul de finanţe Denis Healey era de părere că, alăturîndu-i-se, Marea Britanie va avea de înfruntat o slăbire a creşterii economice, un şomaj şi o inflaţie mai ridicate, deoarece lira sterlină ar fi menţinută în mod artificial la un nivel înalt. Condiţiile puse de Anglia (la 30 octombrie) pentru o eventuală intrare în acest „superşarpe" sintetizează multe din nemulţumirile britanice : sistemul ar trebui să încurajeze creşterea economică mondială ; să fie durabil şi suplu ; să stabilească simetrii ale obligaţiilor atît pentru monedele slabe, cît şi pentru cele tari ; să nu pună în pericol dolarul sau actualul sistem monetar internaţional ; să existe un transfer de resurse de la ţările mai dezvoltate către celelalte ; să fie revizuită politica agricolă. Trei întîlniri la nivel înalt (Bonn, în octombrie ; la Londra, cu premierul italian, şi la Paris, cu preşedintele Franţei — ambele în această săptămînă) au avut şi au drept scop înlăturarea rezervelor Marii Britanii. Acceptarea sistemului ar însemna pentru britanici renunţarea la încă un aspect al politicii lor tradiţionale şi chiar pericolul desfiinţării „relaţiilor speciale" cu S.U.A. Puţini parlamentari britanici sînt de acord, fără condiţii, cu asemenea schimbări.

Accentuarea, în ultimul timp, a contradicţiilor dintre Marea Britanie şi partenerii săi din Piaţa comună are, în mod obiectiv, cauze duble. Unele ţin de domeniul extern : 1979 este un an al scadenţelor comunitare — sistemul monetar, lărgirea Pieţei comune, noua convenţie cu ţările lumii a treia, alegerile pentru Parlament. În toate acestea Marea Britanie are de apărat interese clare. Altele ţin de domeniul intern : o situaţie economică încă dificilă e pusă în legătură, de mulţi, cu apartenenţa la C.E.E. — şi aceasta într-un moment preelectoral. Orice acţiune care ar duce la deteriorarea acestei situaţii sau la ştirbirea suveranităţii naţionale va avea un impact direct în viitoarele alegeri. Nici un politician nu şi-ar permite o asemenea eroare, ştiut fiind că sprijinul popular pentru C.E.E. se află la cel mai scăzut nivel, după 1973.

Stelian Ţurlea

Protagoniştii săptămînilor de criză politică belgiană : Leo Tindemans, fostul premier, şi Van den Boeynants, actualul premier. Se vor invérsa rolurile după alegerile din decembrie ?

BRUXELLES

Necunoscutele ecuaţiei electorale

Pronosticul premierului Van den Boeynants s-a dovedit exact : belgienii vor trece pe la urne înainte de sărbătorile tradiţionale ale iernii. Alegerile se vor desfăşura la 17 decembrie, avînd un caracter constituant. Evenimentul agită lumea politică, dar nu izbuteşte să diminueze indiferenţa publică. Scepticismul rămîne puternic înrădăcinat, chiar dacă miza scrutinului este, în fond, importantă.

Prima pagină, titluri mari, tabele pe mai multe coloane : „La Libre Belgique" a publicat concluziile unui sondaj. Belgienii puşi să judece realităţile politice au dovedit două tendinţe esenţiale : neîncredere în utilitatea alegerilor anticipate şi stabilitate în opţiuni. Desigur, orice sondaj este susceptibil de erori. Dar, dacă luăm în considerare datele furnizate de „La Libre Belgique", 61,8 la sută din belgieni se declară defavorabili votului din decembrie. Ceea ce determină cotidianul bruxellez să afirme că alegătorii vor merge la urne cu „picioare de plumb". Pe planul intenţiilor de vot sondajul pune în relief o anumită constanţă. Dacă urnele vor confirma această investigaţie, atunci, probabil, nu se va asista, în decembrie, la deplasări spectaculare de voturi. Se aşteaptă ca, în Flandra, social-creştinii să-şi consolideze poziţiile în dauna partidului Volksunie. Nu ar fi exclus un uşor recul al socialiştilor în Valonia, compensat de un progres la Bruxelles. Liberalii ar cunoaşte un statu quo. Calculul hîrtiei va fi infirmat de surpriza unei schimbări în starea de spirit a alegătorilor?

Convingerea larg răspîndită că recurgerea la arbitrajul urnelor nu va putea da răspuns problemelor acute ale ţării trebuie asociată unei crize profunde care este, în egală măsură, politică şi economică. Dosarele politice sînt dominate de controversa comunitară. Repunerea în discuţie a unor soluţii acceptate, nevoia de a modifica legea fundamentală pentru a se putea atinge obiectivul regionalizării, eroziunea raporturilor dintre forţele politice ce reprezintă pe flamanzi şi valoni au dus la demisia guvernului Tindemans. O coaliţie largă (82,5 la sută din electorat) s-a dovedit vulnerabilă escaladei dezacordurilor. Fenomenul cel mai vizibil este acela al confruntării de pe poziţii comunitare. Dacă flamanzii au afişat nemulţumiri faţă de „pactul de la Egmont" (referitor la crearea, în cadrul statului unitar belgian, a trei regiuni — Flandra, Valonia şi Bruxelles — dotate cu foruri executive şi parlamentare), declanşînd actuala evoluţie, valonii schiţează o regrupare depăşind criterii de apartenenţă politică. O demonstrează înţelegerea semnată, pentru prima oară în istoria belgiană, de către trei partide francofone (cele mai importante). Împreună cu socialiştii s-au aflat social-creştinii şi Frontul democratic al francofonilor, spre a afirma solidaritatea

---

ţei naţionale, la 28 noiembrie 1960. Eforturile pentru lichidarea grelei moşteniri a trecutului de dominaţie colonială şi pentru propăşirea generală a ţării s-au concentrat în direcţia valorificării, în interesul naţional, a bogatelor resurse minerale — fier, cupru, fosfaţi, diamante, ilmenit, sare, gips. Un rol important în domeniile prospectării şi exploatării resurselor minerale, precum şi în crearea şi dezvoltarea industriei autohtone revine Societăţii naţionale industriale şi miniere şi Societăţii minelor de fier din Mauritania, care asigură exercitarea controlului statului în aceste sectoare de bază ale economiei mauritaniene. Create în anii independenţei, centrele miniere şi industriale Zouérate, F'Derik, Nouadhibou constituie adevăraţi piloni ai economiei naţionale. Se cuvine menţionat faptul că Mauritania se numără astăzi printre principalii producători şi exportatori de minereu de fier de calitate superioară.

Capitala ţării, Nouakchott, aflată pe locul unei modeste aşezări întemeiate în anul 1903, s-a dezvoltat, practic, în anii independenţei, fiind astăzi primul centru cultural, financiar şi comercial al ţării şi avînd peste 130 000 de locuitori. Nouakchott dispune de un modern port şi de un aeroport internaţional, care asigură legăturile cu alte ţări. Şoseaua transmauritană leagă capitala cu centrul zonei industriale din nordul ţării, F'Derik, precum şi cu regiunea agricolă din sud, de-a lungul fluviului Senegal.

Concomitent cu preocupările vizînd dezvoltarea industriei autohtone, o atenţie deosebită este acordată agriculturii, domeniu în care lucrează peste 80 la sută din populaţia ţării. Se preconizează extinderea, în continuare, a terenurilor cultivate, de-a lungul fluviului Senegal şi a afluentului său, Gorgol, precum şi în alte regiuni, introducerea unor metode agrotehnice moderne şi executarea unor lucrări de irigaţii şi de ameliorare a solului, în vederea reducerii gradului de dependenţă a recoltei de condiţiile climatice şi de sol, îndeosebi pentru combaterea efectelor secetei, în condiţiile în care 60 la sută din suprafaţa ţării este ocupată de deşert. O preocupare importantă o constituie refacerea şi creşterea şeptelului, ţara dispunînd de întinse păşuni. Avînd în vedere învecinarea cu Oceanul Atlantic, pescuitul este, de asemenea, o îndeletnicire tradiţională a locuitorilor acestor meleaguri.

Mauritania este membră a Organizaţiei Naţiunilor Unite, a Organizaţiei Unităţii Africane, a Ligii Arabe, întreţinînd şi dezvoltînd relaţii cu state de pe toate continentele.

În spiritul bunelor relaţii pe care ţara noastră le promovează cu tinerele state care au păşit pe calea dezvoltării independente, între România şi Mauritania s-au statornicit şi se dezvoltă legături de prietenie şi cooperare, în interesul celor două ţări şi popoare, al cauzei păcii şi progresului în lume.

în dialogul cu „interlocutorii flamanzi", cărora li se reproşează tendinţa de a repune în cauză echilibrul acordurilor din 1977 (în special „pactul de la Egmont"). Manifestînd loialitate faţă de statul unitar, grupările politice sînt, totuşi, preocupate de fizionomia lor regională. Social-creştinii valoni exclud posibilitatea unui program comun cu colegii lor de convingeri flamanzi. Socialiştii s-au despărţit în două partide distincte — unul valon, altul flamand.

Modificările constituţionale (71 articole) vor readuce calmul pe „frontul lingvistic"? Adoptate într-un tempo rapid, propunerile urmează abia a fi supuse viitoarei constituante. Desigur, natura schimbărilor luate în considerare este diversă — predominanta fiind structura complexă a legăturilor dintre regiunile ce urmează a fi create. Partida se anunţă foarte strînsă şi ar putea fi însoţită de o prelungită criză de guvern. Ceea ce apare inacceptabil pentru majoritatea belgienilor. Argumentul principal este acela că, în împrejurările nefericite ale unei serioase recesiuni economice, luxul unor alegeri suplimentare şi al unui vid de putere a devenit intolerabil. În octombrie, Belgia a recenzat 279 906 şomeri, un plus de 4,2 la sută faţă de septembrie. 6,9 la sută din populaţia activă este afectată de această maladie socială pentru care economia occidentală n-a găsit un remediu eficient. Şomajul loveşte mai ales femeile: 12 la sută din cele angajate în diferite sectoare. O altă categorie: tinerii sub 25 de ani (40 la sută din cei fără slujbe). Perspective? Prognozele oficiale cred că, în noiembrie, rîndurile şomerilor vor mai creşte cu încă 2,7 la sută. De altfel, Wilfried Martens, preşedintele partidului social-creştin flamand, într-un articol publicat în „Le Soir", se arăta pesimist în privinţa perspectivelor, considerînd că „timpurile dificile" vor continua pentru Belgia, pînă în 1985. Martens observa, de altfel, că „incertitudinea şi chiar angoasa în faţa viitorului au crescut după ultimele alegeri ca urmare a deteriorării situaţiei economice". Liderul social-creştin atrăgea atenţia că disputele riscă să deturneze atenţia de la „nevoile reale" ale ţării. Senatorul Frans Van der Elst scriind, tot în „Le Soir", despre aceeaşi temă a perspectivelor constata că „situaţia este foarte gravă pe plan economic, social, financiar, monetar", exprimînd temerea că alegerile nu vor aduce „nici o soluţie", ci dimpotrivă vor complica lucrurile. Este un punct de vedere care coincide cu cel exprimat de Van den Boeynants, conducătorul actualei echipe ministeriale (de tranziţie): „Nu sînt convins că alegerile vor schimba harta politică a Belgiei, toate ultimele scrutinuri dovedind o mare stabilitate a corpului electoral".

Merită a fi semnalată, în contextul electoral, o propunere a socialiştilor: aceştia au sugerat tuturor partidelor o înţelegere privind limitarea la strictul necesar a cheltuielilor investite în bătălia alegerilor şi evitarea unei poluări a climatului politic. Risipa de fonduri electorale este incompatibilă cu o ţară bîntuită de criză — argumentează autorii propunerii. Primul care a răspuns, favorabil, a fost Frontul democratic al francofonilor.

Necunoscutele ecuaţiei electorale preocupă lumea politică la Bruxelles. Va semăna viitorul parlament cu cel ce a fost dizolvat săptămîna trecută? Dacă răspunsul urnelor va fi afirmativ, există riscul revenirii la acelaşi punct al crizei? Sînt întrebări la care se va putea răspunde abia după 17 decembrie...

Eugeniu Obrea

WELLINGTON

Contextul alegerilor parlamentare

La 25 noiembrie, alegătorii din Noua Zeelandă se vor prezenta în faţa urnelor pentru a desemna pe membrii parlamentului unicameral al ţării, Camera Reprezentanţilor, aleşi prin vot direct, pe o perioadă de trei ani. Sondajele preelectorale continuă să sugereze că poziţia guvernului condus de prim-ministrul Robert Muldoon este sigură. În ciuda acestui fapt, o anumită tensiune — aprecia recent ziarul britanic „The Times" — se face resimţită în cercurile Partidului Naţional, de orientare conservatoare, al cărui lider a preluat, la sfîrşitul anului 1975, conducerea activităţii executive. Cauzele acestei tensiuni sînt, în bună măsură, cele invocate de conducerea Partidului Laburist de opoziţie în urma eşecului de acum trei ani: starea extrem de schimbătoare a corpului electoral, participarea relativ restrînsă a populaţiei la vot, numărul destul de mare al sufragiilor obţinute de candidaţii unor grupări politice din afara „rotativei" guvernamentale. Fără îndoială, însă, decisivă va rămîne aprecierea electoratului faţă de măsura în care conservatorii au rezolvat problemele dificile ale dezvoltării şi diversificării economice, ale procesului anevoios de reorientare a opţiunilor tradiţionale ale ţării.

Decenii prelungite de participare fidelă la „diviziunea" muncii în fostul imperiu britanic au rezervat Noii Zeelande statutul de „ţară de monocultură" animalieră, de „fermă scoţiană îndepărtată" a Angliei. Agricultura şi creşterea animalelor rămîn cele două resurse economice principale ale ţării, 90 la sută din terenurile cultivabile fiind utilizate ca păşuni pentru cele 60 de milioane de ovine şi 8 milioane de bovine. Sectorul agricol utilizează peste 12 la sută din populaţia activă a ţării şi reprezintă 70 la sută din încasările totale la exporturi. Noua Zeelandă este primul exportator mondial de produse lactate şi carne de ovine şi al doilea de lînă. Mai bine de un secol, ea a beneficiat de relaţii armonioase şi privilegiate cu Marea Britanie, furnizînd fostei metropole lapte, unt, brînză şi carne produse la preţuri foarte scăzute, datorită unei clime şi geografii favorabile — şi achiziţionînd produsele manufacturate de care avea nevoie.

Astăzi, lucrurile s-au schimbat: Anglia nu mai este aceeaşi piaţă facilă pentru exporturi, fosta metropolă nu mai achiziţionează decît o cincime din acestea. Regresul a început în anii '50, iar capacitatea de absorbţie a pieţei britanice se află, în prezent, în faţa unei perspective şi mai sumbre, ca rezultat al intrării Marii Britanii, în 1973, în Piaţa comună. Tariful actual de importuri al „celor nouă" — de 20 la sută — alături de cheltuielile producătorului, transportul la distanţe mari şi taxele de asigurări au redus într-o asemenea măsură beneficiul obţinut, încît fermierul neozeelandez primeşte un procent de numai 27 la sută din preţul cărnii desfăcute de producătorii din Piaţa comună. Încrezători, poate peste măsură, în promisiunile Whitehall-ului, cînd acesta a urmărit şi negociat aderarea la Piaţa comună şi prea optimişti în faţa perspectivei iluzorii a pătrunderii facile pe noi pieţe, neozeelandezii s-au trezit în ultimii ani sub „focul încrucişat" al intereselor şi contradicţiilor din „jungla banilor verzi", expresie pusă tot mai frecvent pe seama pieţei agricole a Comunităţii economice vest-europene. Deşi, la nivelul politic înalt comunitar, se recunoaşte o responsabilitate specială — via Marea Britanie — faţă de neozeelandezi, în discuţiile aprinse purtate, de Consiliul Ministerial al C.E.E., din capitala Belgiei, această responsabilitate rămîne în sfere abstracte şi, mai mult, atunci cînd se discută, „fără mănuşi", opt interlocutori consideră, de pildă, accesul untului neozeelandez ca o altă concesie specială făcută englezilor.

„Moratoriul" de cinci ani acordat Noii Zeelande, în 1970, a fost apreciat ca o perioadă de timp suficientă pentru găsirea

Premierul Robert Muldoon: un program electoral bazat pe continuitate

unor noi pieţe de desfacere şi diversificarea structurilor economice. Realitatea a contrazis, însă, aşteptările, înlăturarea „peste noapte" a unei tradiţii seculare s-a dovedit, deocamdată, dificilă. Pe lîngă aceasta, în pofida unor măsuri de austeritate adoptate de premierul Muldoon, criza a avut repercusiuni adînci asupra economiei ţării, planul antiinflaţionist stabilit nu a adus rezultatele aşteptate. Ritmurile inflaţioniste s-au accelerat, au sporit, în primul rînd, preţurile produselor de consum, recesiunea s-a resimţit îndeosebi în sectoarele construcţiilor de locuinţe, industriei textile şi comerţului cu amănuntul. La sfîrşitul lui 1977, problemele de ordin financiar şi economic aflate în faţa guvernului s-au dovedit a fi cele mai serioase, survenite după anii '30, şomajul atingînd cel mai înalt nivel din întreaga perioadă postbelică. Două rapoarte guvernamentale întocmite în prima jumătate a lui 1978 au pus în evidenţă o situaţie pe care însuşi Muldoon a caracterizat-o ca „întunecată". Unii specialişti apreciază că programul economic elaborat în octombrie trecut nu a dat rezultatele aşteptate, iar, recent, Hugh Templeton, ministrul neozeelandez al finanţelor, definea, pe drept cuvînt, situaţia economică ca o „criză de identitate naţională", apreciind că ţara sa trebuie să-şi reconsidere total raporturile cu Comuni-

tatea vest-europeană și alte țări din zona Pacificului, că trebuie să acționeze ca o „națiune autonomă". Prognoza pentru anul în curs, întocmită de Banca din Wellington, indică drept rezultate menținerea ritmului de creștere a șomajului, scăderea exporturilor, sporirea dificitului comercial. Date fiind tendințele existente, se apreciază puțin probabilă o ameliorare a condițiilor economice pînă la sfîrșitul lui 1978 și, în perspectivă îndelungată, unii observatori se așteaptă ca dificultățile să persiste încă cel puțin cîțiva ani de acum înainte.

Urmărind cu consecvență dezvoltarea unei identități naționale proprii, guvernul premierului Muldoon a acționat timp de trei ani în trei direcții principale. În primul rînd, ținînd seama de condițiile anterioare de evoluție a țării, s-au încercat intervenții energice pe lîngă Marea Britanie și alte țări din Comunitatea vest-europeană, pentru ca întreaga problemă a exporturilor tradiționale neozeelandeze să fie reexaminată, să se prelungească perioada de „adaptare" la noile condiții survenite odată cu aderarea britanicilor la comunitate.

În al doilea rînd, s-a manifestat o dinamizare certă a sistemului de relații internaționale ale țării, crearea unor noi debușee de desfacere. După noiembrie 1975, Muldoon și Talboys, ministrul comerțului exterior, au efectuat mai multe vizite în Marea Britanie, Europa occidentală și S.U.A., Japonia, Australia și America Latină. Orientul Mijlociu și Republica Populară Chineză au fost, de asemenea, etape semnificative ale acestei noi diplomații, intensificîndu-se, în același timp, și relațiile comerciale cu țările socialiste din Europa și Asia. Lucrurile nu sînt, totuși, simple. Produsele oferite cu prioritate de neozeelandezi nu corespund, întotdeauna, cu programele de dezvoltare industrială ale unor țări din zone menționate.

În al treilea rînd, s-a acordat o atenție sporită dezvoltării și diversificării industriei naționale. Prospecțiunile geologice au identificat, în ultimul deceniu, zăcăminte de cărbune, fier, bauxită, cupru, petrol, uraniu etc. Un important zăcămînt de gaze naturale — al cincilea ca mărime din lume — va permite, în scurt timp, reducerea cu aproape 50 la sută a importurilor petroliere, va întări poziția balanței de plăți a țării. Alături de ramurile industriale tradiționale, peisajul economic neozeelandez s-a îmbogățit cu altele noi, printre profilele la exporturi au apărut echipamente și utilaje de transport, alte produse industriale. Industria hîrtiei furnizează, de pe acum, aproape 10 la sută din totalul exporturilor. Se exportă, de asemenea, covoare, aparate electrocasnice, produse de aluminiu și alte produse implicînd o tehnologie înaltă.

Redefinirea opțiunilor economice, căutarea unei noi identități economice în cadrul zonei Oceanului Pacific au mers mînă în mînă cu conturarea unor noi direcții de activitate pe planul vieții politice externe. Noua Zeelandă a devenit, în ultimii ani, un factor activ al zonei Pacificului, a dezvoltat raporturi de colaborare cu statele din zonă, indiferent de regimul lor social-politic. Acțiunilor de protest de la Auckland împotriva prezenței unor nave de război cu propulsie atomică sau a experiențelor nucleare în Oceanul Pacific, li s-au adăugat poziția fermă a guvernului față de politica de apartheid a regimului rasist din Africa de Sud, sau sprijinire constantă a principiului transformării Oceanului Indian într-o zonă a păcii. Noua Zeelandă este, de asemenea, o sprijinitoare activă a ideii că relațiile de colaborare trebuie să prevaleze asupra confruntării, pronunțîndu-se, la reuniunile Commonwealthului și în alte foruri internaționale, pentru depășirea decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare.

Evaluînd șansele proprii, guvernul conservator al premierului Robert Muldoon a hotărît să se angajeze în disputa alegerilor de la 25 noiembrie, propunînd corpului electoral continuitate în opțiunile economice și de politică externă amintite. El se va înfrunta cu reprezentanții partidului laburist care, în cadrul campaniei electorale, au apreciat, în primul rînd, că nu s-au făcut prea multe în ultimii trei ani și că „lucrurile trebuie urnite din loc". 471 de candidați își vor disputa deci, la 25 noiembrie, de pe aceste poziții, caracteristice, în general, „rotativei" guvernamentale neozeelandeze din ultimii ani,cele 92 de locuri ale Camerei Reprezentanților. În prezent, cele 87 de locuri ale acesteia sînt ocupate de 54 de deputați ai partidului de guvernămînt, 32 ai opoziției laburiste și unul al Ligii Creditului social. O deplasare a procentului de alegători de numai 5,2 la sută — mai redus, deci, decît cel care a adus la guvern Partidul Național în 1975 — ar putea determina victoria opoziției laburiste. Or, după cum se cunoaște, una din cauzele generatoare de tensiuni în tabăra conservatoare în pregătirea alegerilor este tocmai dispoziția schimbătoare a corpului electoral.

Radu Toma

Noul cabinet este prezentat parlamentului. În imagine (de la stînga la dreapta): ministrul de război, Reza Azimi, ministrul afacerilor externe, Amir Khosrow Afshar, primul ministru, general Gholam Reza Azhari, și ministrul de interne, Abass Gharabaghi

TEHERAN

Programul noului guvern

Prezentarea în parlament a noului cabinet și a programului său ; continuarea procesului de revenire la calm în capitală, dar reizbucnirea de incidente în provincie ; continuarea grevelor în unele sectoare economice și sociale ; noi eliberări de deținuți politici — sînt elementele caracterizînd situația internă iraniană din ultima săptămînă.

Convocat în ședință extraordinară, Madjilisului (parlamentul iranian) i-a fost prezentat, la 18 noiembrie, noul cabinet condus de generalul Gholam Reza Azhari. Debutînd, la 6 noiembrie, în circumstanțele agravării fără precedent a crizei interne iraniene, procesul constituirii noului guvern s-a desfășurat pe parcursul a aproape două săptămîni și a cuprins episoadele unor succesive redistribuiri de portofolii și noi numiri ministeriale, avînd drept numitor comun ideea ca, numeric, prezența civilă să devină predominantă. A rezultat actuala componență a cabinetului, din care fac parte 19 civili și 8 militari. Deși aceștia din urmă dețin conducerea principalelor ministere, masiva prezență a personalităților civile tinde să demonstreze — consideră observatorii din Teheran — preocuparea autorităților pentru atenuarea aspectului militar al noului guvern și să-i confirme caracterul tranzitoriu.

Este, de altfel, aceasta și principala precizare făcută de primul ministru Gholam Reza Azhari cu prilejul prezentării cabinetului său în parlament. Adresîndu-se celor 261 de deputați iranieni, generalul Azhari a subliniat că i-a fost încredințată sarcina conducerii unui guvern învestit cu un caracter provizoriu și căruia, din acest punct de vedere, îi revin o serie de atribuții specifice. Programul în șase puncte supus atenției parlamentului pune accentul pe necesitatea menținerii independenței și securității naționale, asigurarea ordinii și disciplinei interne, crearea condițiilor de desfășurare și menținere în stare de funcționare a serviciilor esențiale bunului mers al treburilor țării, promovarea comerțului și redresarea situației din economie, întreținerea și consolidarea de bune relații cu toate statele, în special, cu cele vecine Iranului.

În ultimele două săptămîni — perioadă corespunzînd venirii la putere a actualului guvern — capitala țării a recăpătat treptat o înfățișare normală. Știri sosite în ultima vreme din Teheran atestă continuarea acestui proces de restabilire a desfășurării firești a existenței marelui oraș, prin atenuarea prezenței militare, reluarea traficului, redeschiderea școlilor primare și a majorității magazinelor. Incidente au izbucnit, însă, aproape zilnic, în localitățile din provincie, soldate uneori — cum a fost, recent, cazul orașului nord-estic Mashhad — cu morți și răniți. Deși lipsesc relatările amănunțite căci presa continuă să fie în grevă, din relatările unor agenții de presă rezultă că persistă o stare de efervescență și neliniște. Se apreciază că greva funcționarilor din domeniul financiar, cu efect aproape paralizant asupra serviciilor vamale, ar putea crea probleme însemnate, în viitorul apropiat, economiei și comerțului și chiar aprovizionării populației cu bunuri alimentare.

Autodefinindu-se ca un guvern interimar, cabinetul Azhari mărturisește că țelul său de bază rămîne „restabilirea păcii și ordinii, astfel ca guvernul care va urma să poată lucra într-o atmosferă calmă, pregătind alegeri libere".

L. N.

REPORTAJ PE GLOB

ETIOPIA

la cumpăna marilor prefaceri

Florea Țuiu

Întinderile nesfîrșite ale Saharei sînt umbrite din loc în loc de piclele de nori ce rătăcesc deasupra pustiului. De la altitudinea celor peste zece mii de metri, la care zboară avionul, încerc în zadar să zăresc o oază printre dunele de nisip și stîncile încremenite în bătaia fierbinte a soarelui. Cînd apar primele puncte de verdeață, relieful se schimbă brusc. Pămîntul se ridică, parcă dintr-odată, și undeva jos, ceva mai aproape de avion, se desfășoară priveliștea minunată a marelui platou etiopian, la o altitudine de circa 2 400 de metri. Se desfășoară clar în fața ochilor panorama spectaculoasei sale coboriri, în trepte imense de stînci muntoase, pînă departe în deșert.

Pe platoul acoperit cu verdeață și pomi răzleți se văd, ici și colo, grupuri de colibe situate în centrul unor terenuri cultivate. De la înălțime, terenul pare foarte bine organizat. Călătorind, mai tîrziu, din capitală pînă în valea Nilului Albastru, cale de peste 200 de kilometri, printre sate și colibe cu pereți din prăjini de eucalipt și acoperite cu paie, aveam să mă conving că dincolo de capitală și de alte cîteva centre urbane, oamenii trăiesc încă în condițiile grele moștenite de la societatea feudală.

Addis Abeba se prezintă ca unul dintre cele mai mari orașe ale Africii, caracterizat, în primul rînd, prin contrastele lui izbitoare. Cele cîteva palate monumentale ale fostei familii imperiale, clădirile ultramoderne ca Africa Hall – unde este sediul Organizației Unității Africane –, hotelul Hilton, Biblioteca Kennedy, Banca Națională, spitalul Black Lion și sediile societăților de asigurare contrastează puternic cu căsuțele mici din cartierele periferice și chiar din cele centrale. Însuși relieful țării este un pămînt al marilor contraste, conținînd cele mai variate forme, de la lanțul muntos Seimen din zona centrală a țării – cu vîrful Ras Dashan, înalt de 4 620 metri și permanent înzăpezit – la deșert și cîmpia cu sol sărat din depresiunea Dakali, ce coboară pînă la 120 metri sub nivelul Mării Roșii. În această depresiune cu vulcani activi, schimburile de mărfuri locale se mai fac și astăzi ca acum 2 000 de ani, folosindu-se în loc de bani sare.

Nu numai relieful, ci și populația Etiopiei este foarte diversă. Între granițele ei există peste 80 de naționalități și triburi care vorbesc tot atîtea limbi – cele mai răspîndite fiind amharica, oromo, gurage și adare, toate aparținînd familiei limbilor semitice. Ele sînt însă unice între aceste limbi pentru că sînt singurele care se scriu de la stînga la dreapta.

Etiopia tikdem

La patru ani de la revoluția din 12 septembrie 1974, cînd a fost răsturnată monarhia feudală, Etiopia se află într-un proces complex de prefaceri. În acest interval țara a trecut printr-o perioadă dificilă, de lupte neîntrerupte, atît cu forțele interne, ce s-au opus măsurilor revoluționare luate de Consiliul Administrativ Militar Provizoriu (CAMP), cît și cu cele externe instigatoare la contrarevoluție și separatism.

Aniversarea revoluției a prilejuit recunoașterea, expusă de altfel pe larg de presa locală, că în Etiopia dinaintea revoluției populației muncitoare de la orașe și din mediul rural îi erau negate chiar și drepturile cele mai elementare, fără a mai vorbi că locuitorii nu se puteau bucura nici măcar de necesarul minim de trai. Majoritatea etiopienilor duceau o viață cu greu deosebită de cea a sclavilor, iar acei ce plecau la orașe nu făceau decît „să sară – cum spune un proverb etiopian – din tigaie în foc". Filmul documentar „Poverile trecutului, calea spre viitor", prezentat de autorități ziariștilor străini invitați pentru aniversarea revoluției, înfățișează tocmai acest tablou al vieții chinuitoare a celor mulți într-o țară bogată, dar subdezvoltată, dominată de o mînă de feudali și de o burghezie în formare, care încercau să scoată peste granițe veniturile mari obținute din exploatarea resurselor naționale, îndeosebi a plantațiilor de cafea și minelor de aur. Aceasta a creat o stare de puternic antagonism social și a făcut ca luptele dintre majoritatea exploatată și minoritatea exploatatoare să ia forme extrem de ascuțite, culminînd cu revoluția din februarie 1974, declanșată, în esență, ca urmare a refuzului maselor de a mai suporta oprimarea feudală.

Obeliscul Arat Kilo ridicat în centrul orașului pentru a imortaliza victoria de la Adua împotriva trupelor colonialiste italiene

Măsurile noii autorități revoluționare au fost luate sub deviza „Etiopia tikdem" (Etiopia mai întîi), expusă peste tot la Addis Abeba, menținută și după adoptarea, în aprilie 1976, a noului „Program al revoluției democratice naționale în Etiopia", program care a înlocuit „Liniile politice directoare privind socialismul etiopian" din decembrie 1974.

În esență, noul program al revoluției democratice naționale prevede abolirea completă a feudalismului și instaurarea republicii democratice a poporului, sub conducerea politică a unui partid al clasei muncitoare ; acordarea de drepturi depline maselor ; stimularea instruirii intelectuale și culturale a populației ; crearea de locuri de muncă pentru cei mulți ; egalitatea și unitatea naționalităților din Etiopia, încurajîndu-se încadrarea lor în frontul comun împotriva dușmanilor interni și externi ; înarmarea militară a maselor largi, astfel ca ele să se poată apăra singure împotriva atacurilor interne și externe ; crearea unei armate etiopiene puternice care să apere țara și să ajute la dezvoltarea ei economică și socială ; promovarea unei politici externe bazată pe principiile mișcării de nealiniere, de respect pentru pace, dreptate, egalitate, independență și unitate națională, neamestec în afacerile interne ale altor țări ; crearea unui front unit al tuturor forțelor progresiste în lupta împotriva imperialismului, neocolonialismului și rasismului.

Atmosferă de calm relativ

În comparație cu situația de acum un an, cînd forțele contrarevoluționare acționau ofensiv încercînd dezorganizarea vieții, astăzi lucrurile par a se fi liniștit. La Addis Abeba oamenii se mișcă în voie, circulația pe străzi este interzisă doar noaptea între orele 12,00 și 5,00. Acum, spun oficialitățile etiopiene, se știe cine se împotrivește guvernului militar provizoriu și cine îl sprijină. Kebelele – asociațiile de orășeni înarmați – și asociațiile de țărani înarmați la sate au contribuit mult la liniștirea populației prin fermitatea cu care au acționat împotriva oricăror instigatori la violență. Armata și poliția supraveghează însă permanent orice mișcare și supun unui con-

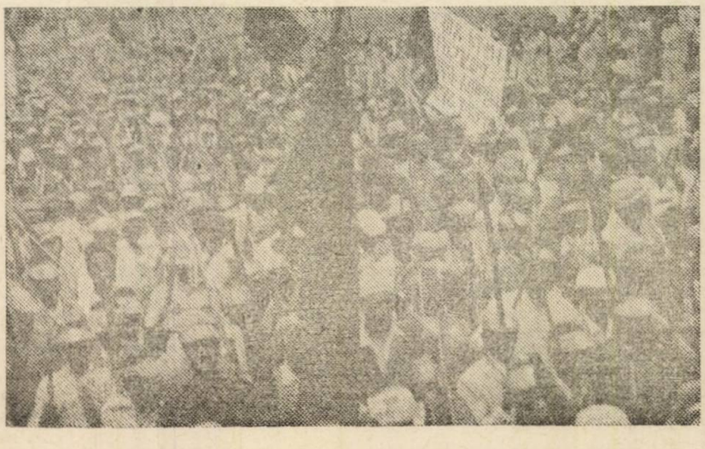

Locuitorii capitalei etiopiene demonstrează la aniversarea revoluției

Vedere din Piața Unității, clădirea Băncii naționale a Etiopiei

trol nediscriminatoriu (în punctele de barieră ale orașelor și la intrările în instituții, hoteluri, unități economice etc.) pe toți cetățenii, indiferent de poziția și profesia lor. Pe străzi continuă să patruleze permanent unități mobile blindate care intervin ori de cîte ori este cazul. Toate podurile, obiectivele militare și civile importante sînt păzite cu strictețe de militari înarmați sau de forțe ale miliției populare, un fel de a doua armată regulată, „pregătită ad-hoc" în serii de cîte trei luni în centre speciale „Tatek" (înarmează-te).

Situația economică

Cu toate că dispune, pe cei 1 221 900 kmp, de importante resurse umane (circa 27 milioane locuitori) și materiale, Etiopia a fost și încă mai este una dintre cele mai subdezvoltate țări ale lumii. În momentul revoluției, circa 90 la sută din populație era alcătuită din țărănime și triburi nomade, majoritatea zdrobitoare a populației fiind analfabetă.

Agricultura formează coloana vertebrală a economiei. Pămîntul, deținut aproape în întregime de feudali și biserică, a fost naționalizat și dat în folosința asociațiilor țărănești, fermelor de stat recent înființate și diferitelor comunități tribale stabilizate. În țară există — după datele oficiale — 27 milioane vite, 23 milioane oi, 17 milioane capre. Numărul animalelor este atît de mare încît pășunile nu mai ajung, dissuțîndu-se chiar necesitatea reducerii șeptelului. Se desfășoară, anual, susținute campanii de împădurire pe circa 200 000 hectare terenuri, defrișate barbar de regimul trecut ; campania menită să determine pe membrii triburilor să se sedentarizeze a făcut ca în ultimii doi ani să se stabilească pe terenuri bune pentru agricultură și creșterea vitelor aproape 226 000 de familii nomade.

Întrucît țara este adesea bîntuită de secetă, se pune problema irigării terenurilor bune de agricultură. La „Expo '78", organizată la Addis Abeba cu prilejul aniversării revoluției sub forma unor „realizări din economie și cultură în anii de după revoluție", existau grafice și panouri în legătură cu cele 50 de proiecte de irigare a unor suprafețe de 176 000 hectare. Aceste proiecte privesc folosirea, în perioada următorilor 15 ani, a resurselor de apă oferite de cele 52 de rîuri ale țării. Deja au fost irigate — se arăta în aceeași expoziție — 31 000 hectare în regiunile joase și 22 358 în regiunile înalte. Pentru folosirea cît mai eficientă a apei rîurilor ce trec granițele sale, Etiopia și-a declarat oficial dorința de a utiliza aceste ape de comun acord cu țările respective și în interes reciproc.

În problema agriculturii, obiectivul guvernului este renunțarea la importul de grîu, crearea de ferme colective și promovarea muncii și intereselor colective. Baza agriculturii va trebui s-o constituie fermele de stat, parțial create, dar dezorganizate de războaiele din Ogaden și Eritreea.

Vorbind despre industrie, Mengistu Haile Mariam, președintele Consiliului Administrativ Militar Provizoriu, spunea : „slăbiciunile depășesc puterea noastră". Pe întreg teritoriul țării au existat trei așa-zise regiuni industriale : prima și cea mai importantă se concentra în orașul Addis Abeba și împrejurimi cu 306 unități industriale ; a doua în Eritreea, în jurul orașului Asmara, avînd 157 unități industriale ; a treia era Harar (în Ogaden), cu 34 de unități industriale. În vechiul regim, industria contribuia cu 10 la sută la produsul național global și cu 5 la sută la export. În prezent, există aceleași zone industriale, cu deosebirea că toate fabricile deținute de străini au fost naționalizate în ianuarie 1975 și reorganizate în 13 corporații. Muncitorii sezonieri au devenit muncitori permanenți și numărul lor total a crescut, în ultimii patru ani, cu 30 la sută. Unitățile industriale sînt acum conduse numai de etiopieni.

Oficialitățile de la Addis Abeba arătau că războaiele din Ogaden și Eritreea au provocat mari pierderi industriei. În Eritreea, de pildă, unde se află circa o treime din industria țării, fabricile au fost practic închise pentru o perioadă îndelungată. Nici în prezent nu funcționează toate, iar cele care și-au reluat activitatea nu lucrează la întreaga capacitate. O treime din industria Eritreei a fost distrusă și circa 15 000 de muncitori au rămas fără lucru, dar guvernul central din Addis Abeba le-a plătit în continuare salariile.

Pentru a depăși dificultățile din economie și de pe piața internă, în condițiile „menținerii unui echilibru corect între acumulare și consum, în sensul că nu trebuie să se consume tot ceea ce se produce", în cercurile guvernamentale se discută insistent despre un „plan de dezvoltare economică generală și comprehensivă", potrivit căruia, în următorii cinci ani, se vor investi circa 300 milioane dolari pentru a se construi, mai ales în cooperare cu țările socialiste, fabrici de ciment, textile, zahăr și de produse alimentare.

În domeniul locuințelor au fost naționalizate 409 285 de case ce constituiau o sursă de exploatare a maselor prin închirierea lor la prețuri foarte mari. Dintre acestea, 390 627 sînt acum administrate direct de asociațiile de orășeni și restul de către stat. În ultimii doi ani au fost puși la dispoziția instituțiilor de stat și particulare, cooperativelor și asociațiilor de orășeni 7 240 000 metri pătrați de terenuri, precum și împrumuturi pe termen lung pentru a se construi locuințe și clădiri de interes public. Deoarece 10 la sută din populația Etiopiei trăiește la orașe, al căror număr de locuitori crește în medie cu 6,6 la sută pe an, s-a creat un program de construire a 111 200 case și de reparare a celor existente.

Vîrsta medie a vieții continuă să fie de circa 35 de ani și mortalitatea infantilă de aproape 200 la mia de nou născuți. În țară există un medic la 80 000 de locuitori, iar în spitale, un pat la 3 000 de locuitori. Din această cauză, după revoluție au fost lansate programe de vaccinare obligatorie a întregii populații și s-au creat centre sanitare pe cheltuiala guvernului.

Cu toate că Etiopia dispune de cadre pregătite, situația din învățămînt nu este nici ea mai bună. Din cele 4 milioane de copii în vîrstă de 7—12 ani, existenți în februarie 1974, numai 850 000 urmau o școală. Astăzi există 1 350 000 elevi și un număr aproape dublu de învățători, față de situația din trecut. Cu toate acestea, 94 la sută din cei peste 10 milioane de locuitori, angajați într-un fel sau altul în activitatea productivă, sînt analfabeți. De aceea, sarcina imediată a revoluției, așa cum reiese din programele guvernului în domeniul educației, este eradicarea analfabetismului și generalizarea învățămîntului primar de stat obligatoriu.

In Ogaden...

Războiul din Ogaden a început fără declarație și a încetat, de asemenea, fără declarație. Deși luptele au încetat, există încă posibilitatea reizbucnirii lor. Pacea se menține — după cum se afirmă la Addis Abeba — datorită unor factori interni și externi. În capitala etiopiană se opinează, mai ales în rîndurile observatorilor străini, că situația din Ogaden este complexă încă și va rămîne, atîta timp cît nu va exista un tratat de pace. În dorința instaurării unei păci trainice în regiune, după părerea ei, Etiopia a formulat „patru condiții", potrivit cărora trebuie să se renunțe la pretenții teritoriale, să se respecte principiile și hotărîrile O.N.U. și O.U.A. privind relațiile dintre state, inclusiv neamestecul în treburile interne ale vecinilor, să se respecte acordurile internaționale și principiul nefolosirii forței în reglementarea disputelor internaționale, Somalia să plătească daune de război pentru distrugerile provocate în Ogaden.

In Eritreea...

Însăși această denumire — Eritreea — este străină vocabularului abisinian. Ea a fost dată de un prim-ministru italian, în 1889, după ocuparea regiunii de către forțele colonialiste italiene. Există dovezi istorice (obeliscul Axum și ruinele Adulis) că în vechime partea de nord a Etiopiei se numea Bahir Midir (Provincia Maritimă), administrată de un bahir negashes (guvernator numit de la centru) și că această regiune a fost de fapt, din cele mai vechi timpuri, leagănul civilizației etiopiene. Chiar și în perioada colonizării de către Italia, Eritreea era considerată patre integrantă și vitală a Etiopiei, întrucît era principalul ei coridor comercial și de ieșire la mare.

Pe teritoriul Eritreei trăiesc acum circa 2,5 milioane locuitori, în fapt un amestec de 8 naționalități : tigrina, tigre, afar, saho, kunama, barya, bilen și beja. Unele dintre acestea se găsesc și în alte zone ale țării — în sud, în Ogaden, în jurul capitalei din platoul central. În Eritreea există două religii dominante — musulmană și creștin ortodoxă coptă — răspîndite, de asemenea, în toată Etiopia. Ca și în restul țării se vorbește oficial limba amharică, dar se mai folosesc tigrina și italiana.

Situația din Eritreea rămîne încă neclarificată. La Addis Abeba se discută frecvent cauzele luptei eritreenilor. Această luptă își are originea în faptul că de-a lungul veacurilor în Eritreea au venit, pe rînd, egipteni, turci, mai recent italieni și britanici, fără însă ca teritoriul să poată fi supus. Fiecare prezență străină a influențat ținutul în felul ei.

Etiopia trăiește ora unor mari și adînci prefaceri. Întreaga viață a țării se desfășoară sub semnul acestora, în speranța și convingerea într-un viitor mai bun și mai prosper pentru încercații locuitori ai acestor străvechi pămînturi.

Sahat Ach-chuhada (Piața Martirilor), inima Beirutului, în perioada de relativă normalizare a vieții capitalei libaneze, ce a urmat imediat după războiul civil din 1975—1976

REPORTAJ PE GLOB

LIBAN

Simboluri ale unei istorii zbuciumate

Crăciun Ionescu

La Beirut, inima orașului a pulsat, dintotdeauna, în Sahet Al-burj (Piața Turnului) denumită ulterior Sahat Ach-chuhada (Piața Martirilor). De jur-împrejur își resfira străzile, înțesate de puzderia prăvăliioarelor și a șirurilor de tarabe, vechiul centru comercial și administrativ al orașului, plasat în imediata apropiere a marelui port maritim al Mediteranei răsăritene. În aceeași zonă, se înalță, pe o colină, impunătoarea clădire a Marelui Serai (sediul guvernului), iar la celălalt capăt, într-o mică piațetă, clădirea parlamentului învecinată cu un grup de coloane din marmură albă, vestigiu arheologic atestînd vîrsta bimilenară a orașului, denumit în timpul stăpînirii romane — Beryte Iulia Felix. Puțin mai departe, o altă construcție, cu înfățișare specifică libaneză, adăpostea primăria capitalei, oraș în care, la începutul lui 1975, trăiau aproape un milion și jumătate de locuitori.

De formă dreptunghiulară, mărginită de palmieri bătrîni, Sahat Ach-chuhada, este dominată de un impresionant grup statuar, monument dedicat memoriei martirilor căzuți în lupta pentru libertatea Libanului. Pe acest loc au fost spînzurați, la 6 mai 1916, de către autoritățile otomane, un grup de patrioți aparținînd atît comunităților musulmane cît și creștine, care militau împreună, în strînsă unire, pentru abolirea dominației străine.

După destrămarea imperiului otoman, sub a cărei stăpînire se aflase Libanul patru secole încheiate, independența atît de mult așteptată a continuat să întîrzie, țara proaspăt eliberată de sub jugul vechii dominații fiind plasată — ca urmare a conferinței de la San Remo, din aprilie 1920 — sub mandat francez, cu un regim de autonomie națională destul de trunchiat. Începînd din 1926, Libanul dispunea de o constituție, avea un președinte de republică, parlament și guvern propriu, dar conducerea reală în țară era deținută mai departe de înaltul comisar și de autoritățile puterii mandatare. Lupta pentru independența Libanului nu se încheiase și, în decursul mandatului, forțele politice naționale și masele populare s-au pronunțat în repetate rînduri pentru încetarea dominației străine. În această luptă, toamna lui 1943 a consemnat evenimente decisive : la 8 noiembrie, într-un entuziasm delirant, parlamentul libanez proceda la revizuirea Constituției, suprimînd articolele care se refereau la mandatul străin. Prerogativele înaltului comisar treceau, în întregime, în atribuțiile președintelui republicii, iar parlamentul devenea unic deținător al puterii legislative. Limba arabă era, de asemenea, proclamată singura limbă oficială a țării.

Reacția autorităților mandatare s-a manifestat brutal : președintele republicii, primul ministru și mai mulți miniștri au fost internați în fortăreața Rachayya, de cealaltă parte a munților Liban. Dar masele au ieșit în stradă, exprimîndu-și cu tărie indignarea ; miniștrii scăpați de arestare au format un guvern provizoriu ; deputații s-au întrunit și au continuat sesiunea în afara clădirii parlamentului ocupat de trupele străine ; a fost adoptat un nou drapel, al independenței, roșu-alb-roșu, avînd în mijloc silueta verde a unui bătrîn cedru, simbolul libanez al libertății și continuității.

În fața unității libanezilor de toate confesiunile și de toate tendințele, autoritățile mandatare au fost nevoite să cedeze, punînd în libertate la 22 noiembrie 1943 pe președintele Bechara El-Khoury, pe șeful guvernului Riad Solh și pe ceilalți miniștri arestați. Această dată a intrat în istoria țării ca ziua independenței, devenind sărbătoarea națională a Libanului.

Au trecut de atunci 35 de ani, în care Libanul independent a cunoscut perioade reconfortante de progres și prosperitate, modernizîndu-și structurile și oferind imaginea unei țări în plină înflorire, dar și perioade întunecate de încordare internă, presiuni și invazii străine, bombardamente aeriene, distrugeri materiale și grele pierderi umane pe parcursul a două războaie civile : în 1958 și în 1975 — 1976.

Bilanțul ultimului război civil s-a dovedit cel mai tragic : peste 60 000 de libanezi și-au pierdut viața ; jumătate din populația țării a fost nevoită să-și părăsească locuințele, temporar sau definitiv ; din multe, foarte multe clădiri, nu se mai văd acum decît mormane de moloz calcinat. Cel mai mult a avut de suferit Beirutul, oraș ce încînta altădată cu frumusețea sa, de la prima vedere, pe orice vizitator străin. Astăzi cartiere întregi transformate în ruine înfățișează în mod dureros ororile războiului.

În Sahat Ach-chuhada, inima orașului a încetat pentru un timp să mai bată. Vechiul centru comercial al Beirutului bombardat zile, săptămîni și luni de-a rîndul, a fost mistuit de flăcări, în cea mai mare parte a sa. Clădirea Marelui Serai este ciopîrțită de exploziile obuzelor. Primăria a ars. Palatul parlamentului prezintă și el avarii serioase. Coroanele multor palmieri ce mărgineau Sahat Ach-chuhada au fost retezate de schije. Solitar, monumentul martirilor a continuat să rămînă, în mijlocul pieței, ca simbol al suferinței Libanului de ieri, dar și de astăzi, al luptei sale pentru supraviețuire națională, pentru libertate și independență.

După încheierea războiului civil, Piața Martirilor a cunoscut o scurtă perioadă de renaștere ; ruinele începuseră să fie îndepărtate ; s-a trecut la repararea clădirilor mai puțin avariate ; micul comerț reînvia. Freamătul zilelor de pace se reinstala încetul cu încetul.

Tensiunea din cursul acestui an și în special începînd din vară a lăsat din nou pustie străvechea Piață a Martirilor. Locul tarabelor a fost luat de baricadele din saci de nisip. Pe acoperișurile deteriorate de luptele anterioare și-au făcut iarăși apariția lunetiștii. Schimburi de focuri și tiruri de mortiere continuă să răsune sinistru deasupra pieței centrale a Beirutului. Ultimele știri din Beirut relatează despre transformarea, pentru a nu știu cita oară, în decursul ultimilor trei ani, a Pieței Martirilor în cîmp de bătălie, chiar în aceste zile cînd Libanul își aniversează împlinirea a 35 de ani de la dobîndirea independenței de stat.

Prietenii Libanului, oamenii de bună credință din întreaga lume, consideră că este timpul să se pună capăt neîntîrziat tragediei cunoscute de această țară în ultimii ani. O condiție esențială o constituie reconcilierea națională, ca și în alte momente de răscruce, menită să readucă pacea pe pămîntul libanez, pentru ca monumentul martirilor din Sahat Ach-chuhada să rămînă doar un simbol al trecutului și nu al viitorului. Este o cerință imperioasă a acestor zile întunecate pe care voința unită a libanezilor ar putea să le depășească, făcînd să strălucească din nou lumina înviorătoare a soarelui pe cerul veșnic de azur, deasupra frumoasei capitale mediteraneene.

ZAIR. Direcţii prioritare ale preocupărilor economice

Dorind să definească liniile directoare ale drumului parcurs de Republica Zair în anii independenţei, specialiştii apelează frecvent la statistici şi la comparaţii. Astfel, cifrele transmit nu numai o realitate în sine ; ele subliniază calea străbătută de această ţară într-o perioadă scurtă, pornind de la moştenirea sumbră lăsată de vechea stăpînire colonială. Apare, astfel, plin de semnificaţii faptul că, dacă acum cincisprezece ani, în Zair, produsul naţional brut era de 221,3 milioane zairi, la ora actuală el este de 4 miliarde 504,2 milioane zairi. La rîndul său, bugetul de stat a înregistrat şi el creşteri apreciate pe drept cuvînt ca fiind spectaculoase : de la 23,4 milioane zairi, în 1963, la 1 miliard 099,6 milioane zairi, în momentul de faţă. În sfîrşit, în acest scurt bilanţ, trebuie inclus şi numărul elevilor din şcolile zaireze, statistică ce poate crea o edificatoare imagine a preocupărilor multilaterale ale autorităţilor de la Kinshasa : azi, în şcolile zaireze sînt înscrişi 4 583 396 elevi, cifră superioară de cîteva zeci de ori celei de acum un deceniu şi jumătate.

Comparînd situaţiile de mai sus se poate conchide să nu este vorba de un miracol, ci de rodul firesc al muncii şi eforturilor poporului zairez ; sînt, toate, rezultatele angajării sale plenare şi responsabile pe calea edificării unui destin propriu, în condiţiile civilizaţiei şi progresului. Este de menţionat totodată faptul că, de la proclamarea independenţei sale (30 iunie 1960) şi pînă în momentul în care la conducerea ţării a fost chemat generalul Mobutu Sese Seko (24 noiembrie 1965), Zairul a cunoscut un climat de confuzie şi crize interne cu profunde consecinţe negative asupra dezvoltării sale economice.

De altfel, preocupările autorităţilor zaireze de după 1965 au avut în vedere cu consecvenţă valorificarea superioară a numeroaselor atuuri ale ţării şi în primul rînd a bogăţiilor subsolului, despre care s-a zis, pe bună dreptate, că reprezintă un autentic „miracol geologic". Astfel, provinciile Shaba şi Kasai au importante zăcăminte miniere : aproape 78 la sută dintre diamantele industriale comercializate în lume, 73 la sută din zăcămintele mondiale de cobalt, 40 la sută dintre cele de germaniu, 20 la sută dintre zăcămintele de cupru. Dar aceste bogăţii nu sînt singurele, întrucît specialiştii opinează că imensele zone de junglă şi savana ascund alte importante zăcăminte necunoscute încă şi care aşteaptă să fie explorate şi valorificate.

În ce priveşte zăcămintele exploatate, se impune precizarea că din anul 1966 ele au trecut în proprietatea statului zairez, care a preluat acţiunile tuturor societăţilor înfiinţate în perioada colonială, inclusiv faimoasa „Union Minière du Haut-Katanga". În locul acestora au fost create companii naţionale între care cea mai importantă este, în mod incontestabil, „GECAMINES", care la ora actuală dispune de un capital de peste un miliard de franci francezi şi are aproape 25 000 de salariaţi. În legătură cu producţia de cupru a Zairului şi valorificarea sa pe plan internaţional trebuie amintiţi mai mulţi factori care, atît individual cît şi pe ansamblu, au avut implicaţii negative asupra veniturilor realizate şi în primul rînd scăderea, în 1974, a preţului mondial al cuprului. Totodată, ca urmare a ultimelor lupte din Shaba, producţia de cupru va fi anul acesta de circa 380 000 tone, faţă de cele 525 000 tone programate. Producţia normală de concentrat este de aproximativ 650 000 tone, cu circa 30 la sută cupru. Totuşi, la Kinshasa se opinează că recenta redeschidere a căii ferate Benguela, intervenită ca urmare a concilierii zairo-angoleze, consemnată în vizitele reciproce ale preşedinţilor Zairului şi Angolei şi în acordurile încheiate, va contribui în mod substanţial la sporirea exporturilor de cupru zaireze, iar costul transportului acestora va fi mai scăzut ca de obicei.

Guvernul de la Kinshasa anunţa nu de mult că producerea în Zair a energiei electrice va permite transformarea la faţa locului a minereurilor din Shaba şi crearea altor numeroase industrii. În consecinţă, acţiunile lansate în această direcţie au dus la realizări apreciate ca importante de oficialităţile zaireze. Astfel, între cele mai importante proiecte figurează barajul Inga. O primă hidrocentrală, numită Inga I, a fost inaugurată în anul 1974, ea avînd o putere de 300 000 kW şi furnizînd 2,4 miliarde kWh pe an. A doua fază a proiectului, Inga II, trebuia să urce puterea complexului la 1 000 000 kW şi să ducă la o producţie de 10,4 miliarde de kWh. După încheierea lucrărilor la hidrocentrala Inga III, întreaga putere va ajunge la 1,7 milioane kW.

În acelaşi timp, ca urmare a serioaselor şi numeroaselor implicaţii ale evenimentelor din provincia Shaba, preşedintele Mobutu Sese Seko a elaborat un „Plan de redresare a economiei zaireze" în care preconizează măsuri în domeniile transporturilor, dezvoltării agriculturii, optimizării industriei miniere ş.a., ce a fost discutat, în două rînduri (iunie şi noiembrie a.c.), şi în cadrul unei conferinţe internaţionale la care au participat experţi occidentali şi ai unor organisme monetare internaţionale.

Referitor la activitatea economico-socială pe anul în curs, planul special aprobat de preşedintele Mobutu Sese Seko şi guvernul zairez prevede suma de 300 milioane zairi (420 milioane dolari). Acest plan are în vedere mai multe proiecte importante de dezvoltare a ţării, precum şi alte proiecte finanţate în comun de Zair şi de alte state.

Numită, pe bună dreptate, un puternic „pol al dezvoltării", capitala ţării, Kinshasa, oferă şi numeroase repere importante ale relaţiilor româno-zaireze şi ale colaborării reciproc avantajoase ce s-au statornicit şi se dezvoltă neîncetat între cele două ţări. Toate acestea au cunoscut un puternic impuls în urma întîlnirilor şi convorbirilor dintre preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Mobutu Sese Seko, de la Bucureşti, în august 1970, şi de la Kinshasa, martie 1972. De-a lungul anilor, s-au consemnat numeroase vizite reciproce ale unor delegaţii de partid şi de stat, cît şi la nivelul conducerii unor ministere sau organizaţii.

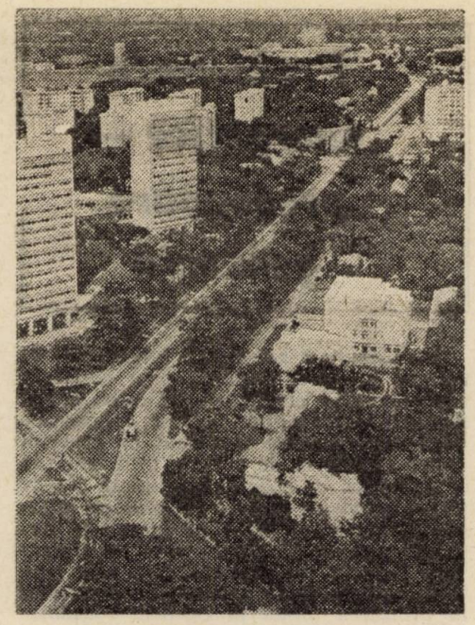

Kinshasa, frumoasa capitală de pe malul fluviului ce poartă numele ţării, a devenit şi un important centru al dezvoltării industriale

Astfel, în august 1978, la Bucureşti s-au desfăşurat lucrările celei de a 3-a sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale româno-zaireze, de cooperare economică şi tehnică, la încheierea cărora au fost semnate noi documente bilaterale : Acordul comercial între cele două ţări, Programul de schimburi în domeniile învăţămîntului între cele două guverne pe anii 1978—1979 şi Protocolul lucrărilor celei de a 3-a sesiuni a Comisiei mixte. De asemenea, zilele trecute, la Kinshasa s-a aflat o delegaţie parlamentară română care, între altele, a fost primită de premierul Mpinga Kasenda, prilej cu care s-au evocat bunele raporturi româno-zaireze, cît şi perspectivele lor favorabile. Ca urmare a acestei accentuate dinamici a raporturilor româno-zaireze s-au cristalizat amintitele repere ale avantajoasei cooperări. Astfel, la Kinshasa există o filială a întreprinderii româneşti de comerţ exterior „Autotractor" şi societatea agrozootehnică „Zairom". Pe solul zairez se bucură de bune aprecieri tractoarele, autobuzele şi autoturismele de teren produse în România. Conlucrare rodnică există şi în domeniul pregătirii cadrelor. Astfel, de mai mulţi ani, în institutele zaireze de învăţămînt superior din Kinshasa, Lumumbashi şi Kisangani, care fac parte din Universitatea Naţională a Zairului, predau numeroşi profesori români care, şi în acest mod, contribuie la formarea specialiştilor de care economia zaireză are atîta nevoie. În acelaşi timp, în România îşi desăvîrşesc studiile în domenii importante — medicină, politehnică, agronomie etc. — numeroşi tineri zairezi. Este, deci, o altă mărturie grăitoare a sprijinului acordat de România pentru formarea cadrelor zaireze necesare accelerării programului material şi spiritual al acestei ţări. În egală măsură, România şi Zairul colaborează cu bune rezultate pe plan internaţional, desfăşurînd o activitate susţinută pentru edificarea unei noi ordini economice şi politice internaţionale, pentru realizarea unei lumi a păcii şi înţelegerii.

Dumitru Constantin

Problemele energetice — preocupare generală

Îmbunătățirea randamentelor — uriașă „sursă" de energie

O substanțială reducere a consumului de resurse poate fi obținută prin creșterea randamentelor energetice, pe calea îmbunătățirii tehnologiilor. Generic, randamentul energetic poate fi definit ca raportul dintre cantitatea de energie utilă produsă și cantitatea de energie consumată efectiv într-o activitate în care se folosește energie, randamentul global pe ansamblul fluxului energetic fiind rezultanta randamentelor parțiale în diferitele faze prin care trece energia de la exploatarea resurselor la utilizarea finală în formele consumabile.

Secretariatul Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa a consacrat un studiu special (Nations Unies, Commission Économique pour l'Europe, Genève, **Accroissement des économies et de l'éfficacité en matière d'énergie dans la région de la C.E.E.**, E/ECE/883/Rev. 1, 1976) analizei aprofundate a situației actualelor randamente energetice și posibilităților de creștere a acestora. Studiul prezintă un interes deosebit, ținînd cont de faptul că, pe de o parte, este rezultatul eforturilor conjugate de cercetare ale mai multor specialiști — oameni de știință, energeticieni, tehnicieni, economiști — iar pe de altă parte abordează problemele respective la nivelul de ansamblu al unui eșantion reprezentativ de țări (statele membre ale C.E.E./O.N.U., adică statele europene, precum și S.U.A. și Canada), care, în prezent, dețin împreună peste patru cincimi din consumul mondial de energie.

Randamentele în faza exploatării. În prezent, randamentul în exploatare (denumit și rată de recuperare) pe ansamblul resurselor energetice este sub 50 la sută. Cu alte cuvinte, pentru a obține o unitate energetică, trebuie „atacate" două unități energetice (cea de-a doua nefiind recuperată). Cele mai reduse randamente se înregistrează în extracția petrolului și, respectiv, a cărbunilor exploatați în abataje, în cazul cărora, din trei tone „atacate" două rămîn în pămînt și numai una este scoasă la suprafață și folosită. Se consideră posibilă o ridicare substanțială a randamentului în exploatare prin generalizarea unor tehnici de pe acum folosite sau prin introducerea unor tehnologii noi. În ce privește extracția petrolului — în cazul căreia posibilitățile de creștere a ratelor de recuperare sînt apreciate a fi cele mai importante — sînt deja aplicate, în unele țări, metode de extracție secundară, cum ar fi injectarea de apă, fracturarea hidraulică și acidificarea, sau sînt experimentate și chiar utilizate în practică metode de extracție terțiară, cum ar fi injectarea de vapori și folosirea de detergenți, care ridică rata de recuperare pînă la 60 la sută, față de 35 la sută în medie în prezent. Posibilități de creștere a randamentelor în exploatare există, de asemenea, în cazul extracției cărbunilor în galerie lungă sau a gazelor naturale. Efectul combinat al acestor creșteri ale ratelor de recuperare s-ar concretiza, potrivit studiului amintit, într-o sporire a randamentului în exploatare pe ansamblul resurselor la cel puțin 59 la sută și la maximum 71 la sută spre debutul anilor '90.

Randamentele în faza de tratare (îmbogățire). După exploatare, energia primară trece, în proporție de 90 la sută, prin faza de tratare sau îmbogățire: de exemplu sortarea pe categorii și calități în cazul cărbunilor, rafinarea în cazul petrolului, purificarea în cazul gazelor naturale sau îmbogățirea în cazul uraniului. Randamentul în faza de tratare este raportul în procente între cantitatea de energie utilă produsă și cantitatea de energie inițial supusă tratării. Diferența între aceste cantități corespunde atît pierderilor cît și consumului propriu al uzinelor de preparare, rafinare, purificare sau îmbogățire. Specialiștii apreciază că randamentele în tratare, deși în general ridicate, ar putea spori, totuși, într-o anumită măsură — cu cîteva puncte procentuale pe ansamblu — majorarea putînd fi, însă, sensibilă în privința eficienței energetice a proceselor de îmbogățire a minereurilor de uraniu (cu 10—20 puncte procentuale) și a celor de rafinare a șisturilor bituminoase (cu 12—14 puncte procentuale).

Randamentele în procesele de conversiune. Cele 10 procente din energia primară care nu trec prin faza de tratare, precum și 20 de procente din cea care trece prin această fază sînt convertite în alte forme de energie înainte de a ajunge la consumator. Este vorba de procesele de transformare a energiei primare în energie secundară consumabilă : conversiunea cărbunilor în aglomerate de huilă, în brichete sau cocs ; conversiunea cărbunilor în lichide sintetice sau în gaze sintetice ; conversiunea energiei primare (a cărbunilor, petrolului, gazelor naturale, precum și a celei din surse hidro sau nucleare) în energie termică sau energie electrică. Randamentul de conversiune este raportul dintre cantitatea de energie secundară utilă obținută și cantitatea de energie primară cheltuită. În cea mai mare parte, diferența reprezintă consumul propriu de energie al instalațiilor de conversiune (respectiv energia necesară desfășurării proceselor de transformare). Randamentele actuale sînt ridicate în cazul aglomerării și cocsificării cărbunilor (în jurul a 90 la sută) și relativ ridicate în cazul procedeelor experimentale de lichefiere și gazeificare a cărbunilor (60—70 la sută). În schimb, în ce privește conversiunea energiei primare în energie electrică, randamentele actuale sînt scăzute. În plus, chiar dacă randamentele de conversie cresc în cazul fiecăruia dintre procedeele de transformare a energiei primare în energie electrică, randamentul general de conversie poate scădea, odată cu deplasarea firească a consumului final de energie spre electricitate, datorită pierderilor comparativ superioare înregistrate prin transformarea în aceasta a unei părți proporțional mai mari din energia primară.

În prezent, electricitatea se obține în : termocentrale „clasice" (pe cărbune, petrol sau gaze naturale), hidrocentrale, atomocentrale. Randamentul de conversie în termocentrale, deși a crescut sensibil de-a lungul anilor (5 la sută în 1900, 15 la sută, în 1922, 20 la sută în 1937), se menține încă la un nivel scăzut — 30—35 la sută, ajungînd în cazul unora din termocentralele moderne la maximum 40 la sută. În hidrocentrale, randamentul de conversie este foarte ridicat (atingînd chiar 95 la sută). În schimb, în atomocentrale el este, pentru transformarea energiei termice în energie electrică, de numai 32 la sută în medie. În cazul atomocentralelor intervine, însă, și reactorul, care transformă energia nucleară în energie termică. Reactoarele utilizate actualmente au randamente extrem de reduse : cele răcite cu apă ușoară — doar 1 la sută ; cele care reciclează plutoniul — 2 la sută. Cu alte cuvinte, numai o cantitate infimă din potențialul energetic al uraniului natural ajunge a fi efectiv folosită.

Faptul că, în momentul de față, pe plan mondial, electricitatea obținută din surse hidro (singura în cazul căreia randamentul de conversie este ridicat) reprezintă o pondere de numai o cincime din totalul energiei electrice produse face ca randamentul de conversie pe ansamblu să fie scăzut, acesta fiind influențat, în măsură hotărîtoare, de randamentele reduse de conversie din termocentrale. De asemenea, avînd în vedere că electricitatea va ocupa un loc proporțional tot mai important în cadrul consumului final de energie — 30—35 la sută în 1990 sau chiar 40—45 la sută în anul 2000, față de circa 20 la sută în prezent — iar electricitatea din surse hidro nu numai că nu-și va spori dar chiar își va diminua ponderea în totalul producției de energie electrică, se consideră, în general, că ar urma să se înregistreze o sensibilă scădere a randamentului de conversie pe ansamblu. Aceasta întrucît cantitatea crescîndă de electricitate va fi obținută în termocentrale și atomocentrale, în cazul cărora randamentele de conversie sînt mult mai scăzute.

Pentru a combate această tendință, cu determinări obiective, de scădere a randamentului general de conversie, se apreciază că este posibil să se acționeze în două principale direcții : pe de o parte, să se limiteze consumul nenecesar de energie electrică (prin eliminarea risipei) ; pe de altă parte, să se ridice randamentele în procesele de conversie în electricitate a energiei termice a combustibililor clasici sau a energiei nucleare. În această ultimă direcție, eforturile de cercetare se concentrează nu numai asupra creșterii randamentelor pe filiera clasică de conversie (energie termică — vapori, gaze în turbină — energie mecanică — energie electrică în generator), ci și asupra „simplificării" filierei respective, prin suprimarea unor verigi (cu alte cuvinte, prin realizarea conversiei directe a energiei termice în electricitate). Specialiștii consideră că randamentele de conversie în termocentrale ar putea crește pe termen lung cu 15—25 puncte procentuale față de prezent și cu 15—20 puncte procentuale în atomocentrale (pentru filiera energie termică — energie electrică, exceptînd reactoarele). Sînt avute, în acest sens, în vedere, printre altele, posibilitățile de reciclare a căldurii, prin diferite metode, în termocentralele de tipul celor aflate astăzi în exploatare, precum și punerea la punct a unor tehnologii noi. Este vorba, în primul rînd, de generatoarele magnetohidrodinamice (randament 50—60 la sută) — experimentate, astăzi, în S.U.A., U.R.S.S., R.F.G., Japonia, Marea Britanie — care transformă direct în electricitate energia termică a gazelor rezultate prin ardere, pe baza supraîncălzirii, ionizării și, apoi, trecerii lor printr-un puternic cîmp electric, unde doi electrozi captează curentul electric indus. Este vorba, în al doilea rînd, de pilele de combustie (randament 50—60

RANDAMENTELE PARȚIALE ȘI PE ANSAMBLUL FLUXULUI ENERGETIC ȘI ESTIMĂRI ASUPRA POSIBILITĂȚILOR DE CREȘTERE A ACESTORA ÎN ȚĂRILE C.E.E./O.N.U.

Diferitele faze ale fluxului energetic	Randamentele actuale		Randamentele posibile la începutul anilor '90			Raportul randament posibil/randament actual
	Nivel actual (%)	Principalele cauze ale randamentelor scăzute	Nivel posibil în practică (%)	Nivel maxim posibil (%)	Principalele posibilități de creștere a randamentelor	
1. Exploatare (extracție)	46	tehnici de extracție primară a petrolului; exploatarea cărbunilor în abataje	59	71	metode de extracție secundară și terțiară a petrolului ; exploatarea cărbunilor în galerie lungă ; creșterea gradului de valorificare a potențialului hidroenergetic	1,28—1,54
2. Tratament și conversiune	78	metode clasice de producere a energiei electrice	70★)	76★)	limitarea creșterii producției de energie electrică ; producerea combinată de electricitate și căldură ; tehnologii noi (magneto-hidrodinamică, pile de combustie, turbine cu gaze, reactoare perfecționate cu temperaturi înalte, reactoare suprageneratoare)	0,90—0,97
3. Transport, distribuție, stocaj	98	pierderi în transportul energiei electrice, în transformatori, compresoare și în instalațiile subterane de stocaj a gazului	96★)	98	creșterea tensiunii în transportul electricității ; izolări superioare; generalizarea transportului la mare distanță al electricității sub forma curentului continuu; cabluri supraconductoare	0,98—1,00
4. Utilizare finală	42		51	55		1,20—1,30
din care : a) industrie	45—50	pierderi de căldură și gaze reziduale în siderurgie ; pierderi de gaze în industria chimică ; pierderi la nivelul electrozilor în industria aluminiului ; pierderi de căldură în alte industrii	56	60	recuperarea gazelor reziduale și integrarea oțelăriilor cu centrale nucleare în siderurgie ; suprimarea pierderilor de gaze în industria chimică ; reciclarea deșeurilor și a căldurii reziduale și noi procedee electrochimice în industria aluminiului; izolări superioare, recuperarea căldurii reziduale, îmbunătățirea calității materialelor în alte industrii	1,18—1,25
b) sectorul transporturilor	20—25	motoare cu combustie internă pe benzină; structura transporturilor	25	30	utilizarea unor autovehicule cu cilindree mai mici; dezvoltarea transportului pe cale ferată, „diesel"-izarea motoarelor ; noi tehnici de transport și propulsie	1,20—1,30
c) agricultură	30	motoare cu combustie internă	33	36	„diesel"-izarea motoarelor ; reciclarea deșeurilor agricole, ameliorarea structurii producției	1,10—1,20
d) sector casnic și alți consumatori	45	aparate ineficiente; risipirea căldurii	50—55	60—65	izolări termice ; reciclarea căldurii reziduale și a deșeurilor menajere ; termoficare etc.	1,15—1,40
Ansamblul fluxului energetic	15		20	30		1,33—2,00

★) scădere relativă datorată tendinței de sporire în consumul final de energie a ponderii electricității (vezi explicații în text)

Sursa : Nations Unies, Commission Économique pour l'Europe, Genève, Accroissement des économies et de l'éfficacité en matière d'énergie dans la région de la C.E.E., E/ECE/883/Rev. 1, 1976

la sută), care, în conversie, elimină nu numai veriga energiei mecanice ci și pe aceea a energiei termice, transformînd direct energia chimică a combustibililor în electricitate. Cercetările efectuate pe plan mondial, în special într-o serie de țări industrializate, au permis experimentarea mai multor tipuri de pile, dintre care cele cu hidrogen au ajuns deja în faza de prototip preserie, industrializarea lor fiind apropiată. Variante ale unor astfel de pile au fost realizate în S.U.A., U.R.S.S. și alte țări, pentru aplicații spațiale, oceanografice și militare.

Posibilități deosebit de importante de a ameliora randamentul de conversie în centralele clasice sau nucleare se apreciază că oferă producția combinată de electricitate și energie termică. Astfel, randamentul ar putea ajunge chiar la 70—80 la sută. Prin sisteme complexe, căldura degajată în procesul de producere a electricității (care în general se pierde în aer sau în apă) ar putea fi captată și destinată să alimenteze fie ramificate rețele de termoficare, fie instalații de gazeificare a cărbunilor sau de obținere a hidrogenului.

În ce privește randamentele de conversie în atomocentrale, punerea în funcțiune a reactoarelor cu temperaturi înalte, răcite cu gaze, se consideră că ar permite o creștere a randamentelor pînă la 40 la sută, suplimentarea urmînd a fi, însă, substanțială în cazul reactoarelor așa-numite suprageneratoare. Acestea, spre deosebire de reactoarele actuale, sînt în măsură, datorită consumului lor mult mai redus de neutroni, să utilizeze 50—70 la sută din potențialul energetic al uraniului, ceea ce ar duce, totodată, la o considerabilă scădere (pînă la 70 de ori) a nevoilor de minereu de uraniu.

Potrivit estimațiilor studiului amintit al secretariatului C.E.E./O.N.U., multe din tehnologiile noi menționate ar putea să fie aplicate în practică în cursul deceniului următor. Astfel că, în perspectiva anilor '90, creșterea randamentelor de conversie rezultînd din utilizarea pe scară largă a acestor tehnologii ar putea compensa, în măsură covîrșitoare, scăderea randamentelor de conversie pe ansamblu, decurgînd din tendința firească de deplasare a consumului final spre formele de energie secundară și, în special, spre electricitate.

Randamentele în fazele de transport, distribuție și stocaj. Randamentele în fazele de transport, distribuție și stocaj exprimă în fond pierderile de energie suferite pe parcursul acestor faze. În ciuda nivelurilor lor actuale ridicate, o creștere a randamentelor în aceste faze este posibilă — de fapt în ce privește transportul și distribuția gazelor (prin folosirea unor procedee perfecționate de detectare a pierderilor de gaze și a unor tuburi de material plastic) și, mai ales, în ce privește transportul și distribuția electricității unde pierderile ajung actualmente la 8—10 la sută (prin utilizarea unor tensiuni mai ridicate, precum și, mai frecvent, a curentului continuu în transportul pe distanțe lungi, prin realizarea unor izolări superioare, prin optimizarea funcționării rețelelor de transmisie). Aceste posibile ameliorări ar putea contrabalansa scăderea firească a randamentului de ansamblu în fazele de transport, distribuție și stocaj, datorată aceleiași tendințe de sporire a ponderii electricității în consumul total final de energie.

Randamentele în faza utilizării finale. Ca raport între serviciul util obținut și energia efectiv consumată pentru producerea acestuia, randamentele în faza utilizării finale a energiei măsoară, de fapt, eficiența instalațiilor, mașinilor, aparatelor, dispozitivelor care, pentru funcționare, consumă energie, aceste randamente fiind diferențiate de la un sector economic la altul, de la o țară la alta. Cel mai important consumator final de energie este **industria.** Ponderea acesteia este de circa 40 la sută, de pildă, pe ansamblul țărilor C.E.E./O.N.U., principalele consumatoare fiind ramurile siderurgică, chimică și a aluminiului, cărora le revine aproape jumătate din consumul total de energie al sectorului respectiv. Pe ansamblul acestuia, randamentul în utilizarea finală a energiei este, în prezent, de 45—50 la sută, estimîndu-se că este posibil ca el să crească cu 10—15 puncte procentuale în cursul viitorilor ani, în special pe baza recuperării căldurii reziduale. Al doilea mare sector consumator final de energie îl reprezintă **transporturile.** Ponderea în total a acestui sector este, de pildă, de 18 la sută pe ansamblul țărilor C.E.E./O.N.U. (cu mari diferențieri între zone : Europa de est — 10 la sută ; Europa occidentală — 15 la sută ; S.U.A. — 40 la sută). Randamentul general în utilizarea energiei în transporturi este, în prezent, de numai 20—25 la sută. Aceasta se datorează, îndeosebi, folosirii foarte răspîndite a motorului cu benzină, al cărui randament în condiții normale de utilizare este doar de 15—25 la sută și chiar mai puțin dacă echipează un vehicul particular în circulație. Cum locomotivele electrice și motorul Diesel joacă un rol mai puțin important, randamentul lor (90 și, respectiv, 35—38 la sută), chiar dacă superior, nu ameliorează sensibil randamentul mediocru pe ansamblul sectorului de transporturi. În scopul creșterii acestuia — posibil chiar cu 15—20 puncte procentuale — specialiștii au în vedere, pe de o parte, acțiuni pe linia perfecționării tehnicilor (creșterea eficienței motoarelor cu combustie internă, diminuarea rezistenței la vînt a autovehiculelor, electrificarea mai largă a căilor ferate, introducerea unor noi mijloace de transport, cum sînt automobilele electrice urbane sau sistemele de transport terestre de mare viteză), iar, pe de altă parte, acțiuni pe linia unor schimbări operaționale sau economice (limitarea vitezei de deplasare a autovehiculelor, stimularea dezvoltării transportului în comun, creș-

terea prețului benzinei, încurajarea extinderii transportului pe calea ferată, „diesel"-izarea motoarelor etc.). Al treilea important sector consumator de energie este cel casnic. Diferențierile între țări în ce privește ponderea acestui sector în totalul consumului final de energie sînt deosebit de mari, în principal în funcție de situarea țărilor în zone calde sau reci. De pildă, pe ansamblul statelor C.E.E./O.N.U. (situate în general în zone temperate și reci), ponderea este de 31 la sută (aceasta putînd fi, însă, chiar de două ori mai mică în zonele calde). În proporție de 70—90 la sută, energia consumată în acest sector (în țările C.E.E./O.N.U.) este folosită pentru încălzit, iar în proporție de 2—3 la sută pentru iluminat, restul servind la producerea apei calde și funcționarea diverselor aparate (cu gaz și electrice). Randamentul general în utilizarea energiei în sectorul respectiv este de 45 la sută, apreciindu-se că este posibilă ridicarea acestuia cu 10—15 puncte procentuale, îndeosebi prin împiedicarea răspîndirii căldurii (izolații termice superioare) și creșterea randamentelor aparatelor termice și electrice. Studiul amintit al C.E.E./O.N.U. consideră că, prin ansamblul măsurilor prezentate, s-ar putea obține o creștere a randamentului general în faza de utilizare finală a energiei cu 5—10 puncte procentuale, față de prezent, în perspectiva anilor '90.

Randamentul global pe ansamblul fluxului energetic. Avînd în vedere randamentele parțiale în fiecare dintre fazele menționate ale fluxului energetic, de la exploatarea resurselor la utilizarea finală, randamentul global pe ansamblul acestui flux se dovedește a fi deosebit de scăzut : numai 15 la sută. Cu alte cuvinte, 85 la sută din potențialul energetic total nu ajunge, într-un fel sau altul, să fie utilizat, fiind, din punct de vedere economic, pierdut. Analizînd mai în detaliu unde se produc aceste pierderi, se constată că ele intervin, în proporție de 59 la sută, în faza exploatării resurselor, în proporție de 13 la sută în faza tratării și conversiei, în proporție de numai 1 la sută în faza transportului, distribuției și stocării și în proporție de 27 la sută în faza utilizării finale. Deci, cele mai mari pierderi se produc în cele două faze extreme (de început și de sfîrșit) ale fluxului energetic, sporirea randamentelor în aceste faze trebuind urmărite cu prioritate, bineînțeles în cadrul unei preocupări generale de ridicare a randamentelor energetice în toate fazele.

Dacă sînt avute în vedere majorările posibile ale randamentelor parțiale (anterior menționate), randamentul global ar putea înregistra o creștere cu 5—15 puncte procentuale (respectiv de 1,33 pînă la 2 ori) în perspectiva anilor '90, față de prezent — vezi **tabelul** din pagina precedentă, care sintetizează mijloacele, căile și măsurile prin care poate fi obținută această eficiență sporită pe ansamblul fluxului energetic. Chiar la nivelul minim al creșterii respective a randamentului global (1,33 ori), s-ar realiza o economie de peste 40 la sută în consumul de resurse, urmînd ca unei unități energetice la nivelul consumului final să-i corespundă 5 unități energetice la nivelul consumului de resurse (și chiar numai 3,4 unități în cazul creșterii maxim posibile a randamentului global), în loc de 7 unități în momentul de față. Se evidențiază, astfel, cu pregnanță înrîurirea deosebit de importantă a creșterii randamentelor în direcția „relaxării" tensiunii din raportul necesități-disponibilități energetice, sporirea randamentelor putînd fi considerată, metaforic, o adevărată „sursă" de energie, ale cărei dimensiuni sînt de prim ordin.

dr. Ilie Șerbănescu

ÎN LUMEA IDEILOR

Ilegalitatea războaielor de agresiune și dreptul internațional

Ioan Voicu

Analiza profundă, realistă și responsabilă pe care România o face în mod constant în legătură cu principalele tendințe ce se manifestă în prezent pe plan mondial a pus în evidență faptul că, în politica de dominație și de reîmpărțire a zonelor de influență, pot fi distinse două orientări principale : mai întîi, o tendință de recurgere la forță, la amenințarea cu forța, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, în scopul obținerii sau consolidării zonelor de influență. În al doilea rînd, se face, deopotrivă, vădită tendința de folosire, în principal, a mijloacelor economice, sub variate forme, în scopul consolidării dominației monopolurilor și societăților transnaționale, în vederea întăririi influenței unor state în diferite zone ale planetei. Practica vieții internaționale dovedește că ambele căi sînt folosite în mod activ. Dar, așa cum arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „fără îndoială că cea mai periculoasă pentru popoare, pentru pacea și independența acestora este folosirea forței, a mijloacelor militare, în scopul promovării politicii de dominație".** Dezvoltînd această teză, tovarășul Nicolae Ceaușescu precizează, totodată, că, **„apreciind în mod obiectiv, recurgerea la forță, folosirea căilor militare reprezintă astăzi pericolul principal în viața internațională".**

Această realitate, care se face tot mai simțită în ultimii ani, nu putea să nu aibă ecoul cuvenit pe planul cercetării științifice a raporturilor interstatale. În numeroase țări se întreprind analize ample pe tema recurgerii la forță și la amenințarea cu forța, mulți autori publică lucrări de-sine-stătătoare pe tema excluderii războiului din viața societății umane. Institute universitare își consacră o bună parte din eforturile lor analizei fenomenului violenței în relațiile internaționale, încercînd să identifice suportul material al forței, dar și căile de combatere a recurgerii la violență ca mijloc de reglementare a diferendelor dintre state. Tema soluționării pașnice a litigiilor dintre membrii comunității internaționale atrage tot mai mult atenția, atît pe plan guvernamental, cît și pe cel neguvernamental, inclusiv la nivelul cercetării științifice. Investigări de acest gen se întreprind, practic, în toate statele : socialiste, capitaliste sau în țările în curs de dezvoltare. Firește, concluziile politice la care ajung cercetătorii din diverse țări sînt, deseori, diferite, mai ales ca urmare a orientărilor lor politico-ideologice, a deosebirilor de vederi în ceea ce privește premisele și ipotezele de lucru în cercetarea unor fenomene atît de complexe cum sînt recurgerea la forță, folosirea căilor militare în viața internațională.

Faptele, realitatea vie depășesc, în mod obiectiv, în final, orice abordare subiectivă. Aceasta face ca, și în țările occidentale, să apară lucrări în care preocuparea pentru întărirea legalității internaționale, străduința de a dovedi caracterul ilegal al folosirii forței și amenințării cu forța, pledoaria pentru extinderea metodelor de soluționare pașnică a neînțelegerilor dintre state prevalează în chip fericit, contribuind astfel la constituirea unei adevărate „științe a păcii", disciplină care se poate dezvolta doar prin efortul colectiv al tuturor cercetătorilor din lume care își întemeiază studiile lor pe principiile fundamentale ale dreptului internațional — singurele în măsură să asigure raporturi normale între toate statele lumii, fie ele mari, mijlocii sau mici, dezvoltate sau în curs de dezvoltare. În categoria acestor cercetări se înscrie și masivul volum publicat recent la New York sub titlul „Războaie drepte și nedrepte" (o argumentare morală cu ilustrări istorice) *, semnat de Michael Walzer, profesor la Universitatea Harvard. Lucrarea se compune din cinci părți structurate în 19 capitole, la care se mai adaugă o prefață și o postfață referitoare la nonviolență și teoria războiului.

Autorul se întreabă, la începutul lucrării, de ce este rău să începi un război ? Răspunsul îl oferă pe loc și îl dezvoltă, apoi, în numeroase pagini : „Cunoaștem răspunsul cu toții prea bine. Oamenii sînt uciși și deseori într-un număr uriaș. Războiul este un infern. Dar este necesar să spunem mai mult decît atît, deoarece ideile noastre despre război în general și despre conduita soldaților depind foarte mult de modul în care lumea este ucisă și de problema de a ști cine sînt acești oameni. După aceea, probabil, cel mai bun mijloc pentru a descrie crima de război este acela de a spune, pur și simplu, că nu există limite în nici unul din aceste puncte : lumea este ucisă cu toată brutalitatea imaginabilă vreodată, toată lumea este ucisă fără deosebire de vîrstă, de sex sau de condiție morală". Autorul arată, pe bună dreptate, că războaiele nu încep de la sine ; ele nu izbucnesc ca un incendiu produs prin accident, ci apar în anumite condiții în care pot fi identificate responsabilitățile celor care provoacă războiul, după cum pot fi identificate suferințele victimelor umane. Declanșatorii războiului sînt denumiți „criminali". „Caracterul lor moral este determinat de realitatea morală a activității în care ei forțează pe alții să se angajeze, fie că se angajează sau nu chiar și ei. Ei sînt răspunzători pentru suferințele și moartea ce însoțesc deciziile lor, sau cel puțin pentru suferințele și moartea tuturor acelor persoane care nu aleg războiul ca o activitate personală. În dreptul internațional contemporan, crima lor este denumită agresiune..."

Aprofundînd în partea a doua a lucrării sale noțiunea de agresiune, autorul arată pe bună dreptate că „agresiunea este numele pe care îl dăm crimei de război". În concepția sa, agresiunea este „singura crimă pe care statele o pot comite împotriva altor state : orice altceva ar fi doar o simplă faptă rea". El deplînge, în același timp, sărăcia limbajului dreptului internațional care, spre deosebire de dreptul intern, nu cunoaște o diversitate de terminologie. De aceea, „orice violare a integrității teritoriale sau a suveranității politice a unui stat independent este denumită agresiune".

* Just and Unjust Wars. A Moral Argument with Historical Illustrations, Basic Books, New York

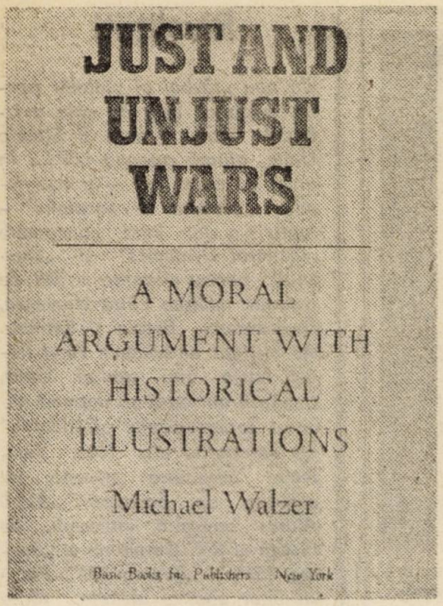

În analiza conceptului de agresiune și forță, autorul pornește de la existența unei „societăți internaționale compusă din state independente. Statele sînt membre în această societate și nu bărbații și femeile, ca particulari. În absența unui stat universal, bărbații și femeile sînt ocrotiți, iar interesele lor sînt reprezentate numai de propriile lor guverne. Dacă statele sînt întemeiate pentru apărarea vieții și libertății, ele nu pot fi atacate în numele vieții și libertății de către alte state. De aici decurge principiul neintervenției..." (pag. 61).

Pronunțîndu-se pentru respectarea drepturilor fundamentale de integritate teritorială și de suveranitate politică, Michael Walzer subliniază că orice folosire a forței sau a amenințării imminente cu forța de către un stat împotriva suveranității politice, sau a integrității teritoriale a unui alt stat, constituie agresiune și „este un act criminal". Agresiunea justifică, potrivit autorului, două categorii de răspunsuri : un război de autoapărare de către victimă și un război de „întărire a dreptului" de către victimă și de către orice alt membru al societății internaționale. Oricine poate veni în ajutorul unei victime, fiindcă oricine poate folosi forța necesară împotriva unui agresor. În final, el ajunge să conchidă că numai agresiunea poate justifica războiul. Numai faptul de a fi victima unei agresiuni îndreptățește folosirea forței în societatea internațională, oricare ar fi deosebirile politice dintre membrii comunității internaționale. Deosebirile de păreri cu privire la politica internă a unui stat niciodată nu pot da naștere unor temeiuri legale pentru folosirea forței, întrucît, în societatea internațională, trebuie să acționeze principiul inalienabil al neintervenției.

Într-un capitol de-sine-stătător al lucrării, referitor la intervenții, autorul rezumă gîndirea dominantă în materie, arătînd că principiul potrivit căruia statele nu trebuie să intervină niciodată în treburile interne al altor state decurge, în mod necesar, din gîndirea juridică și din concepțiile privind viața și libertatea care dau consistență acestei gîndiri juridice și o fac plauzibilă. Deși autorul, pe parcursul lucrării, încearcă să circumstanțieze această teză, arătînd, între altele, că intervenția nu este considerată „o activitate criminală", el nu ajunge să clatine valoarea fundamentală a principiului neamestecului în treburile interne ca postulat esențial al raporturilor normale, pașnice, dintre toți membrii comunității internaționale. Chiar și în legătură cu așa-numita intervenție „umanitară", autorul e nevoit să constate că guvernul legal este singurul în drept și în măsură să-și rezolve propriile probleme interne. „Orice «ajutor din afară»... este, pe bună dreptate, denumit contraintervenție..." Concepția autorului devine, însă, de-a dreptul contestabilă atunci cînd afirmă că așa-numita intervenție „umanitară" ar fi îndreptățită atunci cînd reprezintă un răspuns la acte „care șochează conștiința morală a umanității". Istoria arată că, deseori, marile puteri au încercat să folosească acest argument pentru a-și justifica amestecul lor militar în treburile altor state, pentru a-și voala intențiile lor agresive, acaparatoare, de cuceritori preocupați nu de considerente umaniste sau umanitare, ci de dorința de a-și extinde sau consolida dominația asupra altor țări și popoare. Această excepție pe care autorul cărții pe care o analizăm încearcă să o inventeze, pentru a aduce o breșă în exercitarea obligațiilor ce decurg din principiul neintervenției, este neconvingătoare și contrazisă de întreaga evoluție contemporană a dreptului internațional.

Unul din meritele lucrării de care ne ocupăm este acela de a lua poziție critică neechivocă în legătură cu eventualitatea folosirii armei nucleare. Autorul este categoric în această privință : „Războiul nuclear este și va rămîne inacceptabil pe plan moral și nu există nici un motiv pentru reabilitarea lui. Deoarece este inacceptabil, trebuie să căutăm căi pentru prevenirea sa..." În ansamblu, însă, analiza rămîne lacunară. Autorul nu se pronunță pentru trecerea la măsuri practice de dezarmare generală și, în primul rînd, de dezarmare nucleară.

Pentru finalul acestor însemnări se cuvine să reținem răspunsul pe care autorul îl dă unei întrebări fundamentale : este oare cu putință excluderea războiului din viața societății umane ? Autorul ne invită să credem că aspirația de abolire a războiului ar fi realizabilă numai „într-o ordine universală în care existența națiunilor și popoarelor să nu poată fi niciodată amenințată. Există toate motivele de a acționa pentru realizarea unei asemenea ordini".

Inconsecvența politică și eclectismul doctrinar ce caracterizează această lucrare, cu toate părțile sale realiste, îl împiedică pe autor să se pronunțe deschis pentru edificarea unei noi ordini mondiale, clădite ferm pe normele dreptului, pentru o nouă alcătuire a raporturilor dintre state, în care nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța și reglementarea pașnică a diferendelor dintre membrii comunității statelor să devină reguli inderogabile de conduită, care ar putea face realizabilă năzuința popoarelor de pretutindeni de a trăi în pace, la adăpost de orice amenințare cu forța. Precizăm, însă, că mesajul de încheiere al volumului analizat rămîne, în esență, realist, el constînd în aprecierea că, pînă la excluderea folosirii forței militare, este necesar să se asigure o cît mai mare „reținere" în purtarea războiului. În concepția lui Michael Walzer, „reținerea în materie de război este începutul păcii".

Concluziile de ansamblu ce se desprind din această lucrare, precum și din numeroase alte scrieri consacrate problematicii păcii și războiului în zilele noastre evidențiază faptul că folosirea forței, recurgerea la amenințarea cu forța nu sînt de natură să contribuie la soluționarea marilor probleme care preocupă umanitatea. Viața dovedește că folosirea forței, „cultivarea" violenței în relațiile internaționale afectează grav independența națională a statelor, progresul economico-social și bunăstarea popoarelor, provoacă noi conflicte, periclitînd pacea și securitatea internațională.

SURINAM — trei ani de independență

La Paramaribo, în cadrul unei mari festivități la care au asistat reprezentanți din 45 de state ale lumii, printre care și România, drapelul Surinamului independent a fost ridicat pe cel mai înalt catarg: era la 25 noiembrie 1975. Fosta colonie Guyana olandeză devenea un nou stat liber pe harta lumii, după 325 de ani de stăpînire străină.

Cu o suprafață de 163 263 kmp și o populație de 420 000 de locuitori, Surinamul se numără printre cele mai mici state ale Americii de Sud. Economia sa în curs de dezvoltare se bizuie pe importante resurse naturale : țara este recunoscută, de pildă, pe plan mondial (al treilea loc în lume) pentru exploatarea și prelucrarea bauxitei, a doua bogăție constituind-o lemnul de esență prețioasă.

Alegerile legislative de la 31 octombrie 1977 au reprezentat prima confruntare cu urnele de la proclamarea independenței. Locurile în parlament au fost disputate de două coaliții, cîștigînd cea guvernamentală. Guvernul este format din Partidul național, condus de primul ministru Henck Aron, Partidul catolic progresist, Partidul indonezian (tendința majoritară) și Partidul progresist hindus. Le-au revenit 24 din cele 39 de locuri.

Anul acesta, Surinam a devenit cel de-al 26-lea membru al organizației de cooperare economică regională „Sistemul economic latino-american" (SELA). Primul ministru al Surinamului, Henck Aron, s-a pronunțat pentru o restructurare profundă a relațiilor dintre țările bogate și țările sărace, pentru ca aceste din urmă state „să poată obține un progres economic și social real". Premierul Surinamului a declarat referindu-se la actuala stare de lucruri: „Sîntem supuși unui sistem economic inechitabil, nedrept și inacceptabil. Consecințele actualei ordini economice internaționale constituie un impediment în calea progresului nostru". Henck Aron a declarat că guvernul Surinamului „este hotărît să stabilească forme efective și de lungă durată pentru cooperarea între statele regiunii și să sprijine eforturile pe plan internațional pentru instituirea unei noi ordini economice".

Alfabetizare

Adunarea Republicii a Portugaliei a adoptat proiectul de lege privind lichidarea analfabetismului în țară, elaborat de comuniști, cu participarea activă a socialiștilor. Se preconizează crearea unei rețele de instituții de învățământ pentru persoanele adulte care nu știu să scrie și să citească. Guvernul a fost însărcinat să alcătuiască un plan care să asigure soluționarea problemei analfabetismului. Înfăptuirea planului urmează să fie controlată de un nou organism parlamentar – Consiliul național pentru instruirea populației adulte.

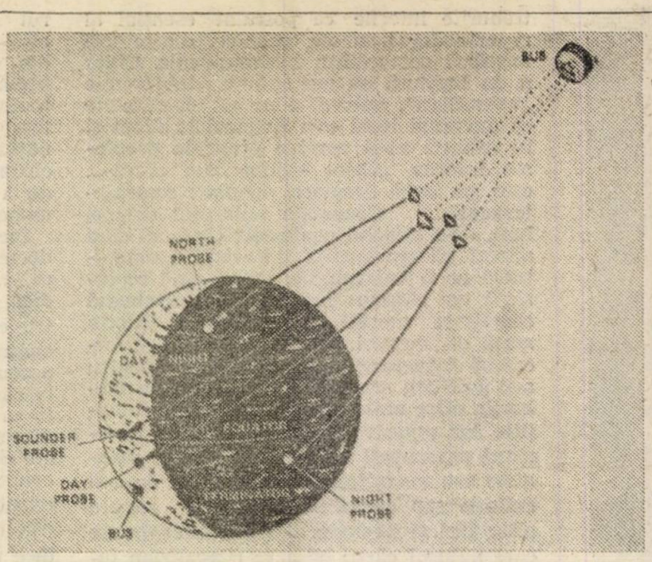

SONDE PENTRU VENUS. Sonda spațială „Pioneer-Venus 2", lansată la 7 august, se pregătește să-și îndeplinească misiunea, în apropierea planetei Venus. Desenul înfățișează complicatele operațiuni programate. La 15 noiembrie, sonda s-a separat în două, una din ele urmînd să lanseze spre planetă patru sateliți (cel mai mare — 300 kg; ceilalți trei — cîte 90 kg), fiecare dotat cu sisteme proprii de comandă, comunicații și alimentare electrică. Lansările s-au produs la 15 și 20 noiembrie. Cele cinci aparate spațiale vor coborî lin pe planetă, cu parașuta, la 9 decembrie, la distanță unul de celălalt, și vor transmite pe Pămînt informații utile despre Venus. Nava inițială de care s-au desprins se va dezintegra în atmosfera planetei. Cealaltă sondă spațială — „Pioneer-Venus 1" — lansată la 20 mai, se va plasa pe o orbită venusiană, devenind un satelit artificial

Canal

Agenția M.E.N. anunță că 22 de firme internaționale și egiptene, 9 000 de muncitori, tehnicieni și ingineri egipteni și 35 dragoare (printre cele mai mari din lume) lucrează în cadrul primei faze de dezvoltare a Canalului Suez. Canalul a fost redat navigației internaționale la 5 iunie 1975, în prezența președintelui Sadat, după o întrerupere de opt ani.

Reconstrucție

La aeroportul de la Budapesta se desfășoară ample lucrări de extindere și modernizare, necesare în urma creșterii intense a traficului internațional. Reconstrucția va avea loc în trei etape. Prima, încheiată în 1982, include construirea unei noi piste și a 40 de de construcții pentru serviciile aeroportului. Celelalte două etape, ce vor fi încheiate în 1990, prevăd construirea unui nou turn de control și ameliorarea condițiilor oferite pasagerilor. În faza finală, capacitatea de tranzit va atinge șase milioane pasageri pe an.

Rivalități

Un nou „război al piețelor pentru avioane" este pe cale a izbucni între Franța și Statele Unite, afirmă agenția U.P.I. În urmă cu patru ani – în așa-numita „afacere a secolului" – lupta s-a dat între concernele „General Dynamics" și „Dassault" pentru vînzarea a 348 de avioane militare către Norvegia, Danemarca, Belgia și Olanda. Au cîștigat americanii. Anul trecut, într-o altă aprigă luptă, francezii au reușit să impună accesul supersonicului „Concorde" pe aeroportul din New York. Noua înfruntare privește tot avioane de pasageri: „A 310 Airbus" construit, împreună, de Franța și R.F. Germania și „Boeing 757" și „Boeing 767". Potrivit unor analize oficiale, țările occidentale vor avea nevoie în următorii ani de 2 000–3 000 avioane de capacitate medie (180 – 200 locuri), cum sînt tipurile respective. Cum fiecare aparat costă între 25 și 30 milioane dolari, zecile de miliarde de dolari care se află în discuție par să indice confruntări foarte dure între firmele constructoare.

Populație

Potrivit unui raport publicat la Washington, creșterea populației mondiale ar fi atins în acest deceniu 1,9 la sută anual, față de 2 la sută anual în deceniul trecut. La mijlocul anului trecut, Terra număra 4,3 miliarde persoane, față de 3,5 miliarde în 1967. Demografii sînt de părere că, dacă ritmul anual actual va fi menținut, în jurul anului 2 025 vor trăi pe pămînt 8 miliarde oameni. Cîteva detalii: populația Asiei (2,5 miliarde) echivalează populația întregii lumi din anul 1950; în Africa există cea mai ridicată rată a natalității, dar și cea mai ridicată rată a mortalității; jumătate din populația lumii trăiește în patru mari țări.

VAL DE EXPLOZII. De trei ori în decurs de o săptămînă, orașele din Irlanda de Nord au fost zguduite de exploziile a peste 30 bombe incendiare plasate de Armata Republicană Irlandeză, aripa provizorie, în special în magazine. Pagubele se ridică la milioane de lire sterline. Noul val de atentate survine după o perioadă de acalmie. Responsabilii aripii provizorii a I.R.A. declară că „războiul este departe de a se fi încheiat", iar noile explozii sînt îndreptate împotriva vizitei secretarului britanic pentru Irlanda de Nord, Roy Mason, în Statele Unite, vizită al cărei scop este obținerea unor investiții americane pentru această regiune

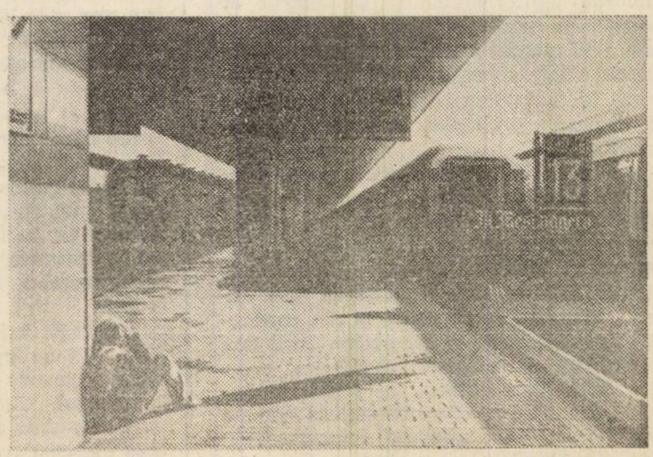

GĂRI PUSTII, la Roma, duminică, urmare a grevei de 24 de ore, a personalului de la căile ferate

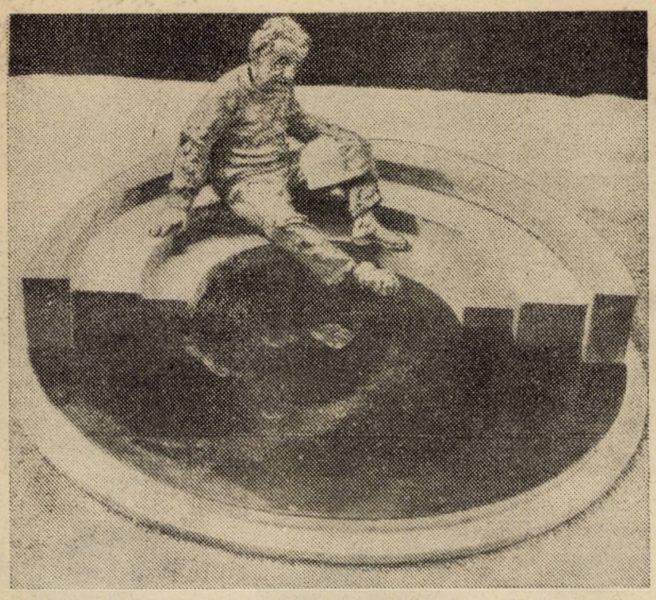

MONUMENT EINSTEIN. Sculptorul Robert Borks lucrează la un monument închinat marelui fizician al acestui secol, Albert Einstein, prezentat, deocamdată, în model. Sculptura, destinată Academiei Naționale pentru Știință din Washington, va avea dimensiuni triple față de proporțiile obișnuite ale unui om și va fi inaugurată anul viitor, cînd se va sărbători centenarul nașterii lui Einstein

„LA REPUBLIQUE" — pictura de dimensiuni impresionante (443 cm pe 640 cm) a lui Charles Giron (1883), a fost vîndută la celebra casă de licitații Sotheby's din Londra. Este cea mai mare pictură — ca dimensiune — vîndută vreodată la licitație la Londra

O.Z.N.

Sîmbătă și duminică, experți din S.U.A., Franța și Mexic s-au reunit în capitala Mexicului pentru a pune la punct un raport asupra așa-numitelor „farfurii zburătoare" (sau obiecte zburătoare neidentificate), raport pe care urmează să-l prezinte Națiunilor Unite. Printre aceștia s-au aflat : Allen Hynek (S.U.A.), fost funcționar al NASA (cartea sa asupra fenomenului O.Z.N. a apărut recent și în românește), astrofizicianul francez Jacques Vallée și mexicanul Pedro Ferriz, care a scris mai multe cărți despre „farfuriile zburătoare". Reuniunea specială a O.N.U. va decide asupra oportunității creării unui organism specializat, finanțat de Națiunile Unite, pentru studierea O.Z.N.-urilor.

Sondaj

Institutul Gallup a organizat un nou sondaj de opinie în Marea Britanie, ale cărui rezultate au fost publicate de ziarul „Daily Telegraph". Partidul laburist deține un avans de cinci puncte față de partidul conservator, în preferințele alegătorilor : 48 la sută, față de 43 la sută. Pentru liberali nu ar vota, dacă s-ar desfășura acum alegeri, decît 6,5 la sută din populație.

Anchetă

Comitetul Camerei Reprezentanților care încearcă să elucideze împrejurările asasinării, la 4 aprilie 1968, a pastorului Martin Luther King jr. și-a continuat lucrările investigînd asupra teoriei potrivit căreia F.B.I. — condus, în acea vreme, de Hoover — ar fi fost răspunzător sau implicat direct în evenimente (cunoscutul avocat Mark Lane este cel care susține cel mai frecvent o asemenea teorie). La sfîrșitul audierilor — în care, între alții, a fost chemat și fostul colaborator al lui King, Andrew Young, acum ambasadorul S.U.A. la O.N.U. — s-a stabilit că „nu există probe în legătură cu vreo implicare directă a F.B.I.". Există, în schimb, dovezi suficiente că Hoover l-a ținut permanent sub observație pe liderul mișcării pentru drepturile populației de culoare, încercînd să-l discrediteze. Un fost agent F.B.I. din Atlanta, Arthur Murtaugh, a declarat : „Operam o intensivă vendeta împotriva dr. King cu scopul de a-l distruge". Pe de altă parte, „New York Times" scrie că James Earl Ray l-ar fi asasinat pe pastorul King pentru 50 000 dolari pe care urma să-i plătească un om de afaceri de extremă dreapta din Saint Louis. Ray nu s-a dus să-și ridice banii.

ACCIDENT. Neil Armstrong, primul pămîntean care a pășit pe Lună, de unde s-a întors teafăr, a suferit un accident... pe Pămînt. Sărind dintr-un camion, Armstrong și-a rupt un deget de la mîna stîngă. Fostul astronaut predă ingineria aerospațială la Universitatea din Cincinnati

Omagiu

Francezii se pregătesc pentru un omagiu fără precedent al unui compozitor în viață. La 10 decembrie, Olivier Messiaen va împlini 70 de ani. 49 de concerte cu lucrările sale simfonice, pentru pian, orgă etc., vor avea loc la Paris și în alte 21 orașe ; radioul și televiziunea vor transmite, de asemenea, emisiuni speciale. Influența operelor lui Messiaen asupra dezvoltării muzicii contemporane în ultimele decenii este necontestată. Messiaen lucrează acum la o nouă operă, care va fi prezentată la Paris, în iunie 1980.

Proiecte

Ministerul Transporturilor al Japoniei examinează mai multe proiecte privind construirea unui nou aeroport internațional al orașului Osaka, în apele golfului. Există două variante principale, una privind realizarea aeroportului pe o platformă plutitoare, sau fixată pe piloni, cu cîte două piste de 4 000 m lungime și una de 3 200 m lungime, sau construirea lui pe terenuri recuperate din apele golfului.

Catastrofe

Într-un discurs rostit în Comitetul pentru probleme economice al Adunării Generale a O.N.U., Faruk N. Berkol, coordonator al programelor O.N.U. de asistență în caz de catastrofe naturale, a precizat că, în 1978, inundațiile pe glob au atins proporții neobișnuite, afectînd și o serie de zone (locuite de milioane de oameni) care, în trecut, erau considerate la adăpost de aceste calamități. F.N. Berkol a menționat amploarea pe care au atins-o inundațiile din luna septembrie din Vietnam, arătînd că totalul asistenței acordate de O.N.U. acestei țări s-a ridicat la 14 milioane dolari. De asemenea, în luna martie a.c., inundațiile au lăsat fără adăpost 7 000 familii din Peru. Calamități de același gen au distrus, în luna iulie, locuințele unui număr de 100 000 familii din Sudan. În luna august, 180 000 locuitori ai Tailandei au rămas fără adăpost din cauza inundațiilor.

Complex

La Liubliana, oraș al multor tîrguri internaționale, se construiește un nou complex pentru tîrguri și expoziții, cu o suprafață de 30 000 mp. Complexul cuprinde, pe lîngă standuri acoperite, un centru de conferințe și amenajări în aer liber. În 1979, la Liubliana vor avea loc 11 tîrguri și expoziții internaționale.

Interdicții

De la 1 iulie 1979, toate reclamele comerciale pentru băuturi alcoolice vor fi interzise în Suedia — a decis Parlamentul de la Stockholm. Tot în 1979 vor fi restrînse mult reclamele pentru tutun și țigarete, instituindu-se obligativitatea ca orice reclamă să conțină un avertisment referitor la nocivitatea acestora pentru sănătate.

Rubrică realizată de
T. St. Elian

Viitorul Veneţiei: marea dilemă

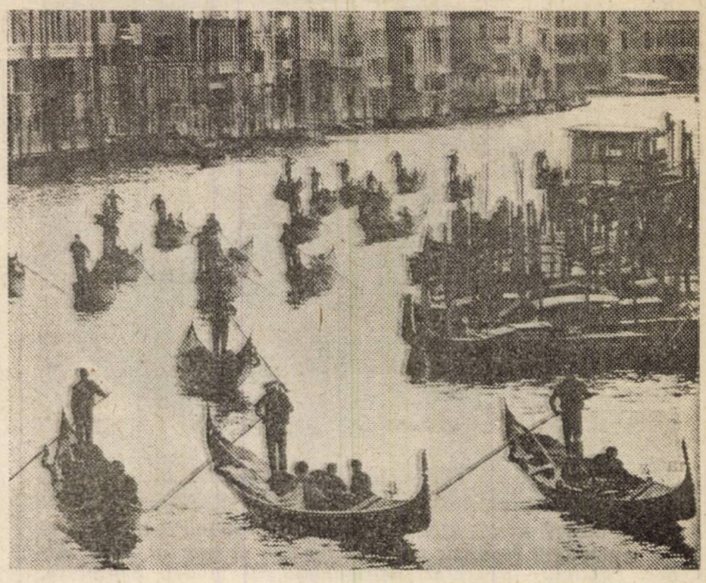

În zilele de vîrf turistic, „armata" de gondolieri aglomerează canalele Veneţiei

„Moare Veneţia !". „Salvaţi Veneţia !". S-au împlinit în aceste zile doisprezece ani de cînd lumea întreagă avea să afle, nu fără surprindere, că, încă zece secole, şi „antica Veneţie" va dispărea sub ape, precum Pompeiul sub lavă... „Secolul XX nu poate sta cu mîinile încrucişate în faţa unui asemenea pericol"... Apelul, lansat de UNESCO în favoarea oraşului Dogilor, a găsit ecou în rîndul opiniei publice italiene şi internaţionale şi a determinat, de-a lungul tuturor acestor ani, luarea de măsuri concrete — e drept, parţiale — pentru salvarea monumentelor istorice. Oameni de ştiinţă, artişti, arhitecţi, ingineri, tehnicieni au fost mobilizaţi pentru a găsi soluţii optime de tratament pentru oraşul rănit de moarte. Dintre sutele de soluţii propuse, cinci au fost reţinute şi studiate de comisia special constituită pentru aceasta. Toate cinci aveau să fie, însă, respinse în primăvara acestui an, pe motive diverse. În spatele acestor motive se ascunde marea dilemă, ce explică, de altfel, indecizia autorităţilor : Veneţia va renaşte din ape pentru a deveni oraş-muzeu sau oraş activ, gata oricînd să concureze, prin dezvoltare şi prosperitate, Florenţa sau Roma ? O întrebare hamletiană în plin secol XX. Soarta Veneţiei depinde de răspunsul care încă n-a fost dat.

Veneţia nu înşeală aşteptările turistului venit în lagună pentru a-şi confirma imaginile de carte poştală ilustrată. Pentru cel abia coborît într-o dimineaţă însorită din tren, grăbit să apuce un loc în vaporetto şi să ajungă la Rialto sau Piazza San Marco (nelipsindu-i de pe umăr aparatul de fotografiat, cu care va imortaliza monumentele, porumbeii şi gondolele), Veneţia îşi păstrează intactă fascinaţia magică ce exclude orice idee de moarte. Veneţia — „poate singurul oraş din lume construit pe măsura omului", cum îi plăcea lui Le Corbusier să spună — are mai degrabă o morală a luminii şi a soarelui, a ceea ce merită să fie trăit fără îndoieli şi incertitudini... O morală devenită legendă, care n-a vrut, multă vreme, să recunoască adevărurile de azi ale oraşului. Între ele, acela că basilica San Marco e în pericol...

Zahăr într-un borcan de iaurt...

Punct nevralgic al oraşului, Piazza San Marco se va scufunda pînă în anul 2010 — au calculat experţii — cu 1,30 m. Oraşul, în ansamblul său, se scufundă cu trei centimetri la fiecare zece ani. Nivelul apelor mării s-a ridicat, regimul lagunei veneţiene fiind perturbat odată cu deteriorarea vechilor „murazzi" (contraforturi ridicate de dogi în faţa mareelor) şi, mai ales, odată cu lărgirea canalelor pentru a se permite trecerea marilor petroliere spre portul Marghera. Redutabilele „aqua alta" (ape înalte) au făcut şi ele ravagii în anii '60. În noiembrie 1966 ele atinseau 1,95 metri deasupra nivelului mării, deversînd peste monumente şi case, în canale şi pe străzi, tone de noroi şi gunoaie. Vibraţiile produse de „vaporetti" şi „motoscafi", care, de mult, au înlocuit gondolele, zdruncină fundaţiile şi pilonii pe care sînt ridicate, fără excepţie, toate edificiile oraşului : „Basilica — explică un expert — se sprijină pe o multitudine de mici piloni plantaţi în mlaştină. Şi aceşti piloni sînt ca o bucată de zahăr într-un borcan cu iaurt. Atîta vreme cît borcanul stă nemişcat, bucata de zahăr rămîne la suprafaţă. O singură mişcare, şi alunecă în iaurt..."

Poluarea aerului — produsă de fumul şi pulberea corozivă ale celor două mari centre petrochimice de la Mestre şi Marghera, ca şi de ţevile de eşapament ale ambarcaţiunilor — provoacă decalcifierea marmurei. Fiindcă piatra cea mai folosită a fost piatra de Istria, un calcar compact, care rezistă salinităţii apei, dar care este atacat de substanţele grase. Un strat negru acoperă mai întîi suprafaţa pietrei, apoi se insinuează în interior, provocînd adevărate „răni"...

Tentaţia de pe „terra ferma"

În afara Veneţiei turistice — Rialto şi San Marco — şi rezidenţiale, rănile oraşului sînt mai evidente şi mai grave. Casele din înghesuitele cartiere populare, precum Cannaregio, Castello, la Giudecca, sînt azi o ruină. Între cele 39 000 de asemenea „case populare", 1500 sînt fără servicii igienice, 16 800 — fără baie şi duş, 18 700 — fără încălzire, 17 000 suferă de igrasie. O altă manifestare a degradării oraşului : dispariţia, aproape totală, a oricărei activităţi economice tradiţionale, precum cea a şantierului naval, reducerea masivă a artizanatului sau industriei sticlei, celebra „sticlă de Murano". Cel mai adesea — explică, nu fără un anume umor, ziarul torinez „La Stampa" — „turiştii sînt convinşi că cumpără la Veneţia obiecte de artizanat din sticlă de Murano... Ajunşi acasă vor descoperi, cu uimire, că sînt posesorii unui obiect «Made in Hong-Kong»".

Turismul — în timpul verii — şi munca locuitorilor săi la marile centre petrochimice de pe „terra ferma" (pămîntul tare), cum numesc italienii zona industrială Marghera, asigură existenţa cotidiană a oraşului. Numai că, un an după altul, Veneţia are mereu mai puţini locuitori. Marghera şi

Din *„Corriere della Sera"*

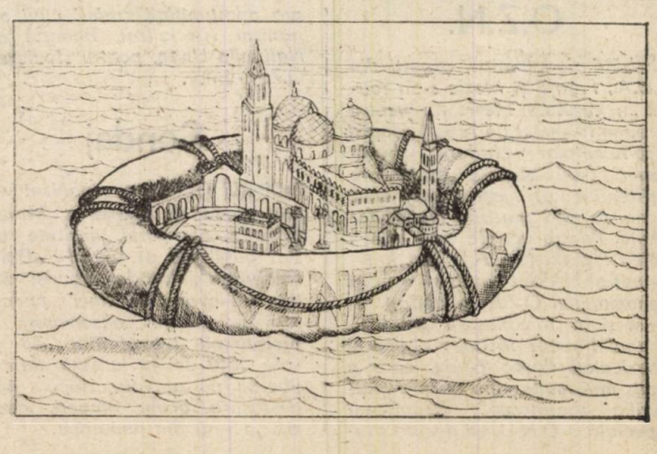

vecina sa, Mestre, totalizează o populație de peste 200 000 de locuitori, cu 100 000 mai mult decît Veneția care, în decurs de numai 20 de ani, a fost părăsită de 60 000 de venețieni, atrași de confortul modern pe care li-l asigură noile blocuri de locuințe de pe „terra ferma". Marghera, e adevărat, poluează orașul istoric, dar asigură în același timp venețienilor locuri de muncă. Edilii au de ales între conservarea unora dintre cele mai celebre monumente din lume și o expansiune economică ale cărei consecințe amenință înșeși monumentele. Opțiune dificilă, atîta vreme cît interesele regionale vin în conflict cu cele naționale și chiar cu sentimentul internațional privind necesitatea salvării istoriei. Stoparea extinderii industriale a zonei ar însemna un recul economic și o asfixiere socială a regiunii Veneto, ce cuprinde cele trei centre : Veneția, Mestre, Marghera...

La fiecare șase ore...

Existența însăși a Veneției și supraviețuirea ei în secole ca oraș-insulă într-o lagună s-au datorat respectării cu strictețe a unui principiu vital : schimbul reciproc lagună-mare. La fiecare șase ore, mareea intră în lagună și iese (două intrări și două ieșiri în 24 de ore). Un permanent flux și reflux, care se realizează prin cele trei guri ale portului care unește laguna cu marea : gurile Lido, Malamocco și Chioggia.

Timp de peste un mileniu, venețienii și-au cheltuit energiile intelectuale și financiare pentru a face față cu succes la două amenințări majore : prima, ca apa să nu intre în lagună în cantitate prea mică și cu o viteză prea redusă, care ar fi fost insuficiente pentru garantarea echilibrului vital orașului ; a doua, ca apa să nu intre în cantitate prea mare și cu o viteză excesivă, ce ar fi riscat să transforme laguna în mare... Pentru a evita cele două pericole, venețienii au deviat fluviile, au consolidat marginile pămînturilor locuite, au ridicat diguri de piatră de mari dimensiuni, precum celebrele „murazzi". Mai mult de atît : au subordonat exigențele înșeși ale portului — sursă, mai întîi, a bogăției Veneției și, apoi, garanție a independenței sale — principiului, fundamental pentru ei, al echilibrului lagună-mare.

Principiul a fost respectat cu strictețe pînă în secolul nostru, mai precis pînă în anul 1917, cînd la Marghera avea să fie creată zona și portul industrial. Situația s-a înrăutățit,

Redutabila „aqua alta" a surprins orașul la 4 noiembrie 1966, deversînd peste monumente și case, în canale și pe străzi, tone de noroi și gunoaie...

însă, abia după al doilea război mondial, odată cu transformarea zonei în cel mai mare centru petrochimic italian și cu crearea, în interiorul lagunei, a unui mare port petrolier. Pentru a se permite accesul marilor petroliere, canalele de acces au fost mult adîncite. Lucrurile nu s-ar fi oprit aici (în afara celor două zone industriale se intenționa crearea unei a treia), dacă, la 4 noiembrie 1966, nu s-ar fi abătut asupra orașului „înspăimîntătoarea și, în același timp, providențiala aqua alta" (Corriere della Sera). Din strigătul de alarmă lansat în acele zile, s-a născut preocuparea de a găsi o soluție de salvare a Veneției și lagunei, pe de o parte, și a centrului industrial de la Marghera, pe de alta.

„Legea specială", dar nu numai...

O „lege specială pentru Veneția" avea să fie elaborată și să intre în vigoare la 23 mai 1973. Prin intermediul ei, orașului și lagunei li se ofereau, pentru soluționarea problemelor cele mai urgente, suma de 300 miliarde lire, ce urma a fi cheltuită într-o perioadă de cinci ani. Din această sumă, o cincime (60 miliarde) era destinată, prin articolul 7 al legii, „reglării nivelelor marine în lagună, în scopul de a pune la adăpost de apele înalte construcțiile urbane". Cei cinci ani prevăzuți de lege s-au scurs, cu un bilanț pozitiv și unul negativ. La cel pozitiv au fost trecute realizarea apeductului industrial de la Porto Marghera și închiderea unui mare număr de fîntîni de apă dulce, considerate una din cauzele principale ale scufundării Veneției. În plus, „Montedison" a pus la punct o instalație (100 miliarde lire) pentru tratarea biologică a apelor uzate, capabilă să epureze 55 000 metri cubi de apă pe zi. Acțiunea de restaurare a monumentelor și operelor de artă a fost și ea inițiată. Prima restaurare a fost cea a liceului clasic „Marco Polo". E aproape gata și refacerea palatului „Barbini e Moro".

Practic, însă, totul trebuie de abia de-acum înainte început : lucrările de consolidare a malurilor lagunei, amenajarea instalațiilor portuare, restaurarea podurilor și canalelor, consolidarea cursurilor de apă și porturilor comerciale de la Veneția și Chioggia. Tuturor acestor intervenții li s-a afectat suma de 93 miliarde de lire. Administrația democrat-creștină a regiunii Veneto s-a angajat să investească 80 miliarde de lire pentru executarea și terminarea lucrărilor la apeducte și curățirea apelor. Totodată, municipalitatea (de trei ani este formată din reprezentanții partidelor comunist și socialist) intenționează să consacre sume importante restaurării locuințelor insalubre, luînd decizia ca Veneția (în care trăiesc 100 000 de oameni și care este vizitată anual de 4 milioane de turiști) să fie nu numai un oraș-muzeu, ci și un oraș activ.

La Voltabarozzi, la circa 20 kilometri de Veneția, a fost construită o reproducere exactă la scară a Veneției și lagunei pe o suprafață de 70 m pe 70. Un sistem de vane permite simularea mareelor și studierea efectelor acestora. Ansamblul, care a costat un miliard 200 milioane de lire, ar trebui, în principiu, să dea soluții pentru problemele poluării apelor și inundațiilor periodice. Rezultatul acestor cercetări nu va fi cunoscut — s-a anunțat oficial — mai devreme de un an sau doi. Pînă atunci, orașul lagunar continuă să trăiască sub amenințarea „apei înalte", ca sub o sabie a lui Damocles...

■

Fără Italia — realitatea ultimilor ani a dovedit-o — Veneția nu poate fi salvată. Dar nici fără venețieni. Fără locuitorii orașului vor fi salvate palatele și monumentele, dar pentru cîtă vreme ? Numai activitatea economică, ce i-a permis odinioară să înflorească, va putea asigura, pe viitor, întreținerea orașului și a monumentelor sale.

Rodica Dumitrescu

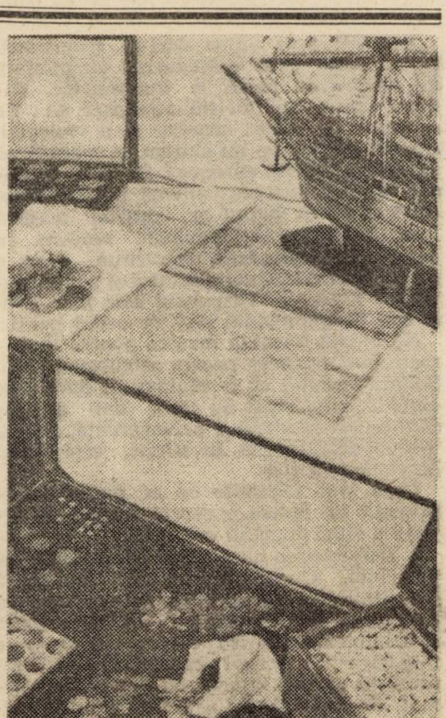

Doi scufundători suedezi, în „expediție" în largul coastelor norvegiene, au descoperit cîteva lăzi cu monede vechi de o mare valoare numismatică. „Tezaurul", descoperit întîmplător, a fost vîndut la licitație, la Zürich

MEDUNARODNA POLITIKA
BELGRAD

IMPERATIVUL DEZARMĂRII ŞI NECESITĂŢILE DEZVOLTĂRII

Olof Palme
preşedintele Partidului Social-Democrat din Suedia

NIMENI n-ar putea dori ca securitatea generală să fie în permanenţă ameninţată de nestăvilita cursă a înarmărilor. Nimeni dintre noi nu intenţionează să fie subjugat de cultul armelor şi a violenţei. Atunci, pentru ce nu sîntem în măsură să reprimăm aceste curente ? Să se fi degradat oare într-atît etica umană în ultimul secol ? Cred că puţini ar susţine această ipoteză. Progresul tehnologic realizat în domeniul înarmării reprezintă, oare, o forţă naturală pe care omul n-o poate controla ? Evident, răspunsul este nu. Problema fundamentală este de ordin politic.

Nu există formulă magică pentru dezarmare, nici panaceu pentru asigurarea păcii. Soluţia trebuie să o căutăm în datele pe care le cunoaştem cu toţii, dar aceasta cere multă răbdare şi perseverenţă, fermitate şi devotament. În sfîrşit, este vorba de voinţă politică.

Care sînt acţiunile ce ar trebui întreprinse ? Să facem o scurtă trecere în revistă a cinci domenii prioritare.

1. Dezarmarea nucleară rămîne obiectivul principal. Cursa înarmărilor ameninţă securitatea tuturor statelor. Este evident că cele două puteri nucleare — Statele Unite şi Uniunea Sovietică — vor trebui să ia iniţiativa în procesul dezarmării. SALT reprezintă un pas important, dar trebuie urmat, de urgenţă, de acorduri privind măsurile ce urmează a fi adoptate în vederea unei reale dezarmări. Anunţarea unui viitor acord asupra armamentului strategic este încurajator, dar trebuie să ne grăbim să încheiem acorduri care nu vor fi depăşite imediat de progresul tehnologic.

În plus, în prezent sînt puse la punct sisteme de înarmare care nu sînt incluse nici în SALT şi nici în negocierile MBFR de la Viena. Înarmările „zonei gri" şi inovaţiile tehnologice rămîn în afara acordurilor încheiate înainte. Devine, aşadar, indispensabilă extinderea şi în acest domeniu a negocierilor asupra controlului înarmării.

2. Răspunzînd iniţiativei ţărilor nealiniate, Naţiunile Unite au consacrat temei dezarmării o sesiune specială a Adunării Generale. Acest cadru era ideal pentru a se încerca realmente amorsarea procesului dezarmării. Nu trebuia cruţat nici un efort pentru asigurarea succesului acestei sesiuni convocate ca urmare a neliniştii crescînde a comunităţii internaţionale în absenţa unor progrese notabile în direcţia dezarmării. Părea, de asemenea, evident că un eşec eventual ar putea avea grave consecinţe pentru viitorul dezarmării.

3. Sprijinul acordat politicii de destindere permite să se acţioneze în favoarea păcii. Trebuie să ne străduim să creăm un climat de încredere între ţări, în care echilibrul forţelor de disuasiune să nu mai constituie ultima garanţie a păcii. Ameninţarea nucleară trebuie să scadă treptat, pe măsură ce progresează dezarmarea.

În loc să se orienteze dezbaterile spre aflarea unui răspuns la întrebarea — cine posedă armele cele mai puternice şi cele mai ucigătoare — s-ar putea căuta în comun mijloacele de a satisface cît mai bine necesităţile ideologice şi materiale ale umanităţii. Destinderea oferă un cadru pentru asemenea discuţii. Ea ar trebui să permită deschiderea unor dezbateri mai libere şi mai sincere asupra problemelor politice şi ideologice fără să dea naştere unei confruntări între Est şi Vest.

4. Trebuie să facem eforturi pentru a lărgi noţiunea de securitate naţională. Problema securităţii trebuie considerată într-un context mai vast decît cel al apărării militare contra unui atac armat. Fiecare ţară trebuie să încerce să contribuie la securitatea colectivă prin acţiuni unilaterale şi reciproce care să stimuleze destinderea, dezarmarea şi dezvoltarea.

Este, totuşi, adevărat că majoritatea ţărilor încearcă să constituie sisteme de apărare oneroase în ciuda relaţiilor paşnice pe care acestea le întreţin cu vecinii lor apropiaţi. Această atitudine este dictată — ca în cazul ţării mele — de teama de a vedea conflictul care opune marile puteri extinzîndu-se asupra teritoriului altor ţări care nu sînt direct interesate. O destindere care ar surveni între aceste puteri, însoţită de măsuri pentru o reală dezarmare, ar avea drept consecinţe suprimarea principalelor motive a cheltuielilor militare în diverse regiuni ale lumii.

5. Opinia publică trebuie să fie alertată şi trebuie informată de situaţia reală. În această privinţă, cu toţii avem răspunderi deosebite. Naţiunile Unite şi celelalte organizaţii internaţionale, instituţiile internaţionale, guvernele şi agenţiile lor, liderii şi mişcările politice, grupurile şi persoanele — toţi au datoria să informeze publicul larg, prezentînd faptele cît mai clar şi mai loial posibil. Nu trebuie să existe mister în legătură cu sumele şi destinaţia cheltuielilor militare în anumite ţări.

Trebuie să dezvăluim publicului larg, atît la nivel naţional cît şi internaţional, importanţa mijloacelor consacrate în prezent înarmării şi enormul potenţial pe care acestea îl reprezintă pentru dezvoltare.

Dacă insist asupra necesităţii de a informa şi alerta opinia publică, o fac pentru că eu cred în principiile democraţiei, ca şi în raţionamentul şi bunul simţ al poporului. Oricine cunoaşte o serie de fapte esenţiale este capabil să înţeleagă probemele vitale ale epocii noastre. Omul nu trebuie să devină victima neputincioasă a progresului tehnologic. Este sigur că poporul va reacţiona cînd va lua cunoştinţă de contrastul care există între nevoile ţărilor sărace şi risipa de mijloace pe care o reprezintă cursa înarmărilor.

Ţările bogate îşi extind controlul asupra majorităţii resurselor mondiale, astfel încît statele care reunesc 20 la sută din populaţia globului controlează 90 la sută din resursele globului.

În această situaţie, noi continuăm să cheltuim un miliard de dolari pe zi pentru înarmare.

Comunitatea mondială şi-a luat angajamente importante asupra principiilor restructurării raporturilor economice internaţionale, definindu-şi obiectivele în Declaraţia şi Programul de acţiune asupra instaurării unei noi ordini economice internaţionale ca şi în Carta asupra drepturilor şi datoriilor economice ale statelor — documente care au fost adoptate la Naţiunile Unite.

Este evident că există diferenţe notabile în modul de a concepe această nouă ordine economică la care trebuie să aspirăm, dar polarizarea bogăţiei şi sărăciei este un fapt care nu mai poate fi ignorat şi nici tolerat.

Cînd este vorba de realizarea obiectivelor noii ordini, una din dificultăţile majore este găsirea de mijloace necesare. Este evident că mijloacele materiale, financiare şi umane consacrate, în prezent, înarmării reprezintă un enorm potenţial care ar putea fi utilizat pentru dezvoltarea economică.

Este practic posibil să se treacă de la dezarmare la dezvoltarea economică ? Societăţile noastre sînt capabile să asocieze dezarmarea reală de transferul de mijloace în ţările în curs de dezvoltare ?

Se aud frecvent remarci neliniştitoare în legătură cu consecinţele nefaste pe care acest transfer le-ar putea avea asupra economiei ţărilor industrializate. Unii sînt convinşi că acest proces va declanşa un val de şomaj printre milioanele de persoane folosite azi în industria înarmării. Nu trebuie, desigur, subestimate dificultăţile privind procesul reciclării acestor cadre, dar sînt foarte convins că vom putea rezolva aceste probleme dînd dovadă de hotărîre.

Dacă s-ar ajunge la dezarmare, acţiunea bugetară vizînd creşterea nevoilor civile ar fi de ajuns pentru a stimula redistribuirea mijloacelor devenite disponibile în investiţii sau consumul din sectorul public sau particular. Un studiu al O.N.U., din 1972, a demonstrat că numărul industriilor care ar avea de suportat consecinţele nefaste ale unui atare transfer ar fi mai mic în cazul în care asistenţa acordată ţărilor în curs de dezvoltare s-ar substitui cheltuielilor militare, decît în cazul în care substituirea ar fi făcută în profitul consumului individual al ţării.

În acelaşi studiu al O.N.U. s-a demonstrat că majoritatea mijloacelor eliberate de dezarmare — totală sau parţială — ar putea fi afectate, fără mare dificultate, unor noi scopuri : bunăstarea umanităţii, alimentaţia, transporturi, combustibil, metalurgie şi echipament.

Dezarmarea nucleară totală ar avea alte avantaje. Dintre miile de savanţi si ingineri nucleari, unii ar putea contribui la realizarea de programe nucleare paşnice privind ţările în curs de dezvoltare, în ca-

zul în care ar fi stabilite astfel de planuri.

Rata şomajului este deja prea ridicată în ţările industrializate. O agravare a situaţiei în acest domeniu nu poate fi prevăzută, dar trebuie avut în vedere că industria înarmării ar elibera, înainte de toate, muncitori calificaţi care sînt de altfel foarte căutaţi în celelalte sectoare ale economiei.

Continuarea cursei înarmărilor va atrage după sine agravarea inflaţiei şi reducerea relativă a unor produse din comerţul mondial. O nouă orientare a curentelor actuale ar fi în profitul economiei tuturor ţărilor.

Este surprinzător că recentele studii despre viitorul economiei mondiale sau analizele privind instaurarea unei noi ordini economice internaţionale au neglijat, în majoritatea situaţiilor, să estimeze implicaţiile cursei înarmărilor. Este cazul nenumăratelor conferinţe asupra problemelor lumii contemporane care au fost organizate de Naţiunile Unite în cursul ultimilor ani. Este motivul pentru care ţările nordice au cerut O.N.U. un studiu special asupra dezarmării şi dezvoltării, al cărui scop este furnizarea unei analize obiective a incidenţei înarmării, pe de o parte, şi a dezarmării, pe de alta, asupra economiei generale. Această analiză va permite guvernelor să hotărască asupra celui mai bun procedeu de trecere de la dezarmare la dezvoltare.

Sînt convins că raţiunea va învinge pînă la urmă, şi consider că prin unirea eforturilor vom fi în măsură să punem capăt cursei înarmărilor care a scăpat oricărui control şi care face să crească insecuritatea.

Sînt convins că atunci cînd interdependenţa dintre necesitatea dezarmării şi a dezvoltării va fi recunoscută în lumea întreagă — cei care astăzi asistă la cursele înarmărilor cu un sentiment de neputinţă vor considera, atunci, că este dreptul lor legitim de a cere oprirea dezarmării. Sînt convins că reorientarea tendinţei actuale şi inaugurarea procesului dezarmării vor deveni perfect realizabile.

Herald INTERNATIONAL Tribune

S.U.A. ALEGEREA LIDERILOR PENTRU ANII '80

DUPĂ FIECARE alegere americană, ţara cunoaşte o săptămînă de speranţe. Pentru raţiuni amplu discutate înaintea votului, alegerile „de la jumătatea mandatului" din 1978, păreau destinate să testeze încrederea celor care susţineau un asemenea aforism. După consultarea conştiincioasă a rezultatelor, a biografiilor noilor guvernatori şi membri ai Congresului, sînt în măsură să afirm un fapt important, la care am contribuit cu toţii. Anume : am început procesul alegerii unui guvern pentru anii '80.

Ar fi mai corect să spun că acest proces a fost împins înainte de alegerile de anul trecut, pentru că este, de fapt, o continuare şi o accelerare a ceea ce a fost început în 1974 şi 1976. Poporul american — aproape fără să realizeze acest fapt — a luat clădirile Capitoliului, de la Washington, şi ale capitoliilor statelor ţării, le-a răsturnat, a înlăturat o mulţime de veterani obosiţi şi i-a înlocuit cu oameni tineri, energici şi cu idei noi.

Este ceea ce s-a întîmplat la 7 noiembrie. Trebuiau desemnaţi 35 de senatori. 20 dintre ei sînt acum oameni noi. 36 de guvernatori trebuiau reînnoiţi. Din nou, 20 sînt oameni noi. În Camera Reprezentanţilor, din 435 membri, cel puţin 77 sînt politicieni noi.

Cotitura este extraordinară, dacă nu chiar fără precedent. Cînd Senatul se va reuni, în ianuarie, mai mult de jumătate din membrii săi vor fi oameni noi sau de curînd sosiţi în acest for — legislatori care nu se află aici de mai mult de şase ani. În ceea ce priveşte Camera Reprezentanţilor, lucrurile sînt şi mai clare. În ianuarie, jumătate din membrii ei vor fi personalităţi alese după 1974.

Dar important în legătură cu aceşti noi veniţi nu este atît numărul, cît vîrsta lor. Noii guvernatori aleşi la 7 noiembrie au o medie de vîrstă de 49 de ani ; noii senatori —43 ; noii membri ai Camerei Reprezentanţilor — 40. Aceste vîrste înseamnă mai mult dacă ne gîndim la anii de naştere : 1929 — pentru guvernatori ; 1935 — pentru senatori ; 1938 — pentru un membru al Camerei Reprezentanţilor. Aceşti bărbaţi şi aceste femei nou aleşi au puţine — dacă au — amintiri despre „marea depresiune". Al doilea război mondial a fost pentru ei o experienţă de copil. Un senator „tipic" pentru noii veniţi abia mergea la şcoală în vremea lui Pearl Harbor şi avea exact zece ani cînd a fost lansată bomba atomică. Pentru ei, experienţele care au marcat politica americană în ultimele două generaţii sînt subiecte ale cărţilor de istorie. Experienţa lor n-a survenit decît între războiul din Coreea şi Watergate. Şi acest simplu fapt spune mai mult despre schimbările pe cale să se producă în Congres şi în congresele statelor, decît orice altă modificare în proporţia celor aparţinînd unui partid sau altuia sau a raportului dintre liberali şi conservatori.

Cînd aceşti noi veniţi vor avea de luat o decizie de politică externă, nu se vor gîndi la analogii cu München-ul sau nici măcar la fondarea, la San Francisco, a Naţiunilor Unite. Cînd vor avea de hotărît asupra unei probleme privind impozitele, nu vor auzi ecouri din vremea lui Franklin Roosevelt, Robert Taft sau nici măcar a lui Hubert Humphrey.

Aceşti oameni noi sînt reprezentanţii unor vremuri diferite, mai sceptice şi mai echivoce. Şi trebuie să ştim că guvernul pe care ni-l vor da în primul lor mandat — un mandat care se va extinde în anii '80 — va fi diferit de imaginea pe care am avut-o, în trecut, despre guvern. Dacă am presupune altfel, ar însemna să ne imaginăm că generaţiile nu aduc cu ele deosebiri. În fapt, ele le vor aduce, şi vom descoperi acest lucru în anii ce vor veni.

David S. Broder

Neue Zürcher Zeitung

AFGANISTAN. NOI ORIENTĂRI...

CU CEL mai mare interes sînt urmărite în Afganistan — evident, în mod diferenţiat la nivelul diverselor pături sociale — hotărîrile guvernului revoluţionar de la Kabul şi, în special, iniţierea planului cincinal de dezvoltare şi a legii reformei agrare. Ambele documente sînt în măsură să ofere substanţiale informaţii asupra intenţiilor Partidului Democratic Popular, care conduce ţara de la cotitura revoluţionară din 27 aprilie a.c. Va deţine oare un loc prioritar crearea de întreprinderi ale industriei grele, aşa cum preconiza programul din 1966 al partidului ? Dezvoltarea economică a ţării va implica o conducere centralizată ? În ce formă se va desfăşura reîmpărţirea pămîntului ? Cum vor arăta cooperativele agricole ? Acestea sînt doar cîteva din întrebările pe care şi le pun, în egală măsură, orăşenii de diverse profesii, ţăranii, diverşii proprietari, comerciaţii.

În primele cinci luni de la instalarea actualului regim, în afara prevederii privind introducerea unui regim alimentar egal pentru soldaţi şi ofiţeri, a fost decretată o scutire de datorii băneşti pentru populaţia din mediul rural. Măsura a fost explicată prin procesul de sărăcire care a cuprins, în perioada 1970—1972, sute de mii de ţărani, mici proprietari. Situaţia a fost folosită de către latifundiari, cămătari şi marii comercianţi pentru a-i aduce pe aceştia într-o stare de dependenţă financiară. Potrivit unor informaţii oficiale, circa 800 000 de ţărani ar urma să profite de pe urma decretului privind anularea datoriilor. Se aud, însă, unele voci care consideră că legea amintită ar duce la perturbarea unui sistem deja încetăţenit de finanţare a producătorilor agricoli şi ar dăuna micilor comercianţi care livrează ţăranilor diferite mărfuri şi credite. În pofida acestor opinii, se poate considera, totuşi, că noua lege este bine primită de majoritatea populaţiei.

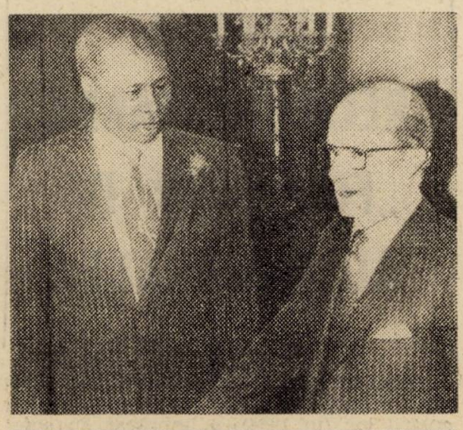

Preşedintele Republicii Kenya, Daniel Arap Moi, în vizită oficială de trei zile la Paris, a avut convorbiri cu oficialităţi franceze, atît pe tema relaţiilor bilaterale, cît şi în legătură cu actualitatea internaţională

În locul sistemului particular de împrumuturi bănești a trebuit însă introdusă o altă modalitate. Băncile de stat, inclusiv Banca Agricolă, nu erau organisme suficient de flexibile pentru a putea furniza ajutor țăranilor în orice situație. Guvernul a dispus, din această cauză, crearea unui fond de ajutor pentru țăranii și lucrătorii rurali, precum și emiterea unei Carte privind îndeplinirea obligațiilor în cooperativele cu profil agricol. Pe baza prevederilor acesteia, pot fi create atît cooperative pentru comercializare, cît și cooperative de producție agricole. În scopul pregătirii reformei agrare, numărul cooperativelor urmează a fi substanțial sporit. Carta amintită cuprinde un pasaj care ar putea oferi indicii concrete privind conținutul reformei agrare. Se precizează, astfel, că „este considerat țăran acela care posedă cel mult 4 hectare de pămînt de calitate superioară". Potrivit acestei prevederi ar însemna că suprafața agricolă a țării va fi împărțită în parcele de maximum patru hectare. În cazul pămînturilor de calitate inferioară, aride, suprafața admisă pentru parcelele individuale ar putea fi mai mare.

În prezent, potrivit informațiilor de la Kabul, jumătate din suprafața cultivabilă a țării se află în mîinile unor mari proprietari, reprezentînd doar 5 la sută din populația țării, în timp ce 83 la sută din proprietarii de pămînt trebuie să se mulțumească cu parcele mici de pămînt, iar circa 650 000 familii nu posedă pămînt deloc.

Totuși, — s-au întrebat actualii conducători — ce estimări se pot face privind perspectivele unei țări căreia nu i se cunoaște nici măcar numărul locuitorilor ? Nu se știe, astfel, dacă sînt 14 sau 18 milioane de locuitori, dacă majoritatea acestora este formată, așa cum pretind unii, din păstuni, sau dacă, pe de altă parte, cifra analfabeților se ridică la 90 la sută... Este evident, deci, că pentru a putea lansa, în mod realist, liniile de dezvoltare viitoare a țării trebuie realizat un recensămînt. Acesta va începe în iunie anul viitor, rezultatele definitive urmînd a fi cunoscute abia în octombrie 1981. Așadar, chiar dacă guvernul ar fi dispus să se bizuie, în vederea trasării planurilor sale de dezvoltare, pe rezultate parțiale ale recensămîntului se pare că el va trebui, totuși, să aștepte pînă în 1980.

PROFIL

OLA ULLSTEN

primul ministru al Suediei

Guvernul minoritar suedez format la jumătatea lunii octombrie de partidul liberal, după o criză de guvern de cîteva săptămîni, este condus de Ola Ullsten.

Născut la 23 iunie 1931, la Umea, în nordul țării, Ola Ullsten a urmat studii sociale la Stockholm. La 26 ani intră în politică, în rîndurile partidului liberal, după ce mai înainte militase în cadrul uneia dintre cele mai puternice ligi antialcoolice suedeze. Imediat după aderența la liberali este numit secretar al grupului parlamentar liberal. Consilier municipal, un timp, la Stockholm, se ocupă mai ales de probleme culturale.

Între 1962 și 1964, Ullsten a condus organizația tineretului liberal și a semnat editoriale în „Dagens Nyheter" — cel mai mare ziar de dimineață din Suedia. În 1965 a fost ales deputat și s-a alăturat echipei liderului liberal Per Ahlmark, ca principal colaborator în încercarea de a revigora partidul a cărui audiență electorală descrește constant.

După septembrie 1976, cînd un guvern de coaliție (centru-liberal-conservator) preia puterea în Suedia, lui Ola Ullsten i se încredințează funcția de ministru al cooperării, un dosar pe care îl cunoștea în profunzime. În această calitate, Ullsten s-a făcut remarcat, în 1977, prin decizia de a anula datoriile țărilor celor mai sărace asistate de Suedia. Totuși, nimeni nu prevedea evoluția sa politică, rolul său în guvern nefiind de prim ordin. După demisia neașteptată, în ianuarie a.c., a liderului liberal Per Ahlmark din activitatea politică, Ullsten a fost numit în unanimitate la conducerea partidului. Observatorii politici suedezi sînt de părere că Ullsten, prudent și moderat, este „un om al compromisului" care plasează interesele generale înaintea celor ale partidului său și se înscrie, în acest fel, în tradiția politică suedeză.

Dosarele pe care guvernul său minoritar le are de rezolvat pînă la alegerile din septembrie viitor sînt multe, dificile și controversate. În afara problemei energiei nucleare, care a declanșat criza de guvern, noul cabinet trebuie să ia măsuri de redresare economică, privind politica industrială pe termen lung, reorganizarea industriei forestiere și a construcțiilor navale ș.a.

Le Monde

PARIS

JAPONIA: REORGANIZAREA „FORȚELOR DE AUTOAPĂRARE"

PARADA forțelor de autoapărare japoneze, din 28 octombrie, pentru aniversarea creării lor (în 1954), a îmbrăcat, în acest an, o semnificație particulară, datorită contextului în care se situează. Pe de o parte, Japonia se află într-o perioadă electorală — pentru desemnarea viitorului prim-ministru — și dezbaterea asupra apărării împarte politicienii în mai multe tabere. Pe de altă parte, problema „reînarmării" nipone este la ordinea zilei: s-a scris mult, în Japonia și în străinătate, în legătură cu acest subiect. În sfîrșit, dincolo de chestiunea apărării propriu-zise a arhipelagului, se profilează o altă întrebare : Japonia va intra în „clubul" țărilor care vînd arme ?

A bozeta cu formula „forțe de autoapărare" o armată care numără astăzi 288 000 de oameni, și care, prin echipamentul său, după 1976, este a șaptea din lume, dispunînd de un buget de opt miliarde dolari, este discutabil. La aceasta se adaugă faptul că „forțele de autoapărare" sînt, în ultimă analiză, neconstituționale. Articolul 9 al Legii fundamentale stipulează într-adevăr : „Nu vor fi menținute forțe terestre, navale sau aeriene, sau alt potențial de război. Dreptul de beligeranță al statului nu va fi recunoscut". Este limpede, inutil de a mai insista, că „forțele de autoapărare" sînt „în afara legii".

Această situație îi determină pe unii politiceni de prim rang, cum este dl Nakasone, să ceară revizuirea constituției, pentru „a o pune în acord cu faptele". Altfel spus, dincolo de aspectele juridice ale problemei, dacă se acceptă situația de fapt (Japonia are o armată) ; se poate vorbi la fel și de „reînarmare" ?

În starea actuală a forțelor militare nipone și ținînd cont de misiunea care le este încredințată, cuvîntul apare cam forțat. Pentru moment, în mod sigur, Japonia procedează la o modernizare a armatei sale, pentru a-i întări eficacitatea, dar în limitele care îi sînt fixate. Or, toți experții militari de la Tokio sînt de aceeași părere : în starea lor actuală, forțele militare japoneze sînt incapabile să facă față acestei misiuni, date fiind imperfecțiunea sistemului lor de telecomunicații, lipsa unei coordonări între statele majore etc.

În paralel, Japonia revizuiește funcționarea Consiliului național al apărării, organism suprem în domeniul militar, și, mai ales, este pe cale de a amenaja un sistem de cooperare între statele majore american și japonez.

În definitiv, atît pe plan tehnic („modernizare și întărire a eficacității"), cît și pe plan operațional, Japonia nu și-a modificat încă misiunea forțelor sale militare.

A doua problemă asupra căreia e bine să nuanțăm judecata este aceea a Japoniei „în calitate de nou negustor de arme". Așa cum nu este încă posibil să se vorbească, în cazul Japoniei, de „complex militaro-industrial". Nu se poate afirma, în starea actuală a industriei de arme din Japonia, că aceasta va deveni un client al actualilor „negustori ai morții".

Dacă sînt avute, deci, în vedere faptele, atît „reînarmarea" niponă, cît și crearea unui complex „militaro-industrial" sînt, pentru moment, de domeniul exagerării. Atît timp cît asupra forțelor de autoapărare se va exercita un control civil, așa cum se întîmplă, și cît timp prezența americană va rămîne importantă, e greu de întrevăzut o creștere a rolului și puterii militarilor în viața japoneză.

Guvernul și-a reafirmat controlul asupra forțelor de autoapărare, scoțînd din funcțiile sale pe unul din ofițerii superiori cei mai însemnați ai Japoniei — generalul Kurisu. Generalul declarase că, în cazul unui atac-surpriză, militarii ar trebui „să acționeze ei înșiși", fără să mai aștepte ordinele primului ministru. Aceasta ar fi însemnat ca armata să fie scoasă de sub controlul civil.

Philippe Pons

Turneul președintelui mexican

Radu Albu, Cluj-Napoca. Turneul președintelui mexican José Lopez Portillo, în Extremul Orient, a început la 21 octombrie. Au fost vizitate următoarele țări : R.P. Chineză, Japonia, Filipine. La Pekin, președintele Portillo s-a întîlnit cu Hua Kuo-fen, președintele C.C. al P.C. Chinez, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze. În cursul unei conferințe de presă, scrie agenția „China Nouă", José Lopez Portillo a declarat că cele două țări au păreri identice în numeroase probleme internaționale. Referitor la relațiile bilaterale, a menționat : „Am abordat toate domeniile în care raporturile dintre cele două țări se pot amplifica. Așezăm temelia unor relații bilaterale active. Consider că este foarte important să menținem cu China relații viguroase și în evoluție ascendentă. Între Mexic și China există numeroase elemente comune". Următoarea etapă a reprezentat-o vizita oficială în Japonia, care a durat cinci zile. Întîlnirea cu premierul Takeo Fukuda, menționează agenția „Kyodo", a prilejuit discutarea problemelor legate de cooperarea economică bilaterală, cu accent deosebit pe exporturile de petrol mexican către Japonia și asistența economică japoneză către Mexic. Președintele mexican a făcut cunoscut că țara sa va deveni mare exportatoare de petrol începînd din 1980. În prezent, exporturile se ridică la circa 400.000 barili pe zi, din care 85 la sută se îndreaptă spre S.U.A., iar restul spre Canada, Spania, Israel și, recent, Japonia. Această țară, scrie agenția „Prensa Latina", va acorda Mexicului peste un miliard de dolari pentru construirea unor importante proiecte petroliere, între care un complex industrial gigant pe coasta regiunii Tabasco, în sud-estul țării. Aflat, apoi, în vizită în Filipine, ultima etapă a turneului, președintele Portillo a avut convorbiri cu președintele Ferdinand Marcos. Cu acest prilej, s-a căzut de acord că există posibilități privind sporirea schimburilor comerciale dintre cele două țări. S-a stabilit acordarea de asistență tehnică mexicană în domeniul prospecțiunilor petroliere din Filipine.

Nicolae Cernea, Iași ; C. M. Turcu, Agnita. Vă rugăm să consultați răspunsul dat la această rubrică în nr. 43/1978.

Dana Ionescu, București. Primul satelit meteorologic a fost „Vanguard II", lansat de S.U.A. la 17 februarie 1959. El era de mărimea unei mingi de fotbal. Înconjura Terra la fiecare două ore, deplasîndu-se cu o viteză între 22 și 29 000 km/oră, la o înălțime variind între 500 și 3 000 kilometri. Al doilea satelit meteorologic avea să fie tot american, „Tiros I", lansat la 1 aprilie 1960.

Sorin Sticlaru, Cluj-Napoca. Informația este exactă. După ce, timp de 300 000 de ani, a supraviețuit, elefantul african se află astăzi pe cale de dispariție. Dacă nu se iau măsuri drastice de oprire a vînării lor, cei 1 300 000 de elefanți, cîți numără azi continentul african, vor dispărea curînd. De altfel — subliniază agenția ANSA — în patru țări (Gambia, Guineea-Bissau, Lesotho și Swaziland) elefanții au dispărut complet. Mai supraviețuiesc doar în 21 de țări de la sud de Sahara, dar spațiul lor vital este din ce în ce mai redus, datorită extinderii pășunilor și culturilor. Încă de la începutul secolului, colonii albi au decimat sistematic turmele de elefanți pentru a valorifica fildeșul, al cărui preț se află în continuă creștere.

Ilie Sandru, Cluj-Napoca. Fluviul Rio Grande, despre care se amintește frecvent cînd este vorba de America Latină — „continentul de la sud de Rio Grande" — curge la limita teritorială dintre S.U.A. și Mexic (i se mai spune și Rio Bravo). Geografii îl consideră mai mult american decît mexican, luînd în considerare faptul că își are izvoarele în S.U.A. și că formează, pe o parte însemnată a cursului său, hotarul dintre cele două țări vecine. Ramura sa principală, pe partea mexicană, se numește Conchos. Îndiguit pentru a preveni inundațiile, Rio Grande permite irigarea unor mari suprafețe de pămînt în regiunea Matamoros și furnizează Mexicului o parte din energia electrică, datorită barajelor și, respectiv, hidrocentralelor de la Presa Amistad și Falcon.

Ion Ungurean, Reghin. Aveți dreptate. Este vorba de alpinistul și exploratorul neozeelandez Edmund Hillary, care, la 29 mai 1953, a cucerit, împreună cu șerpașul nepalez Tensing, Everestul.

„Balena mecanică"

Laurențiu Iacob, Constanța. „Balena mecanică" despre care ne întrebați **(în fotografie)** a fost construită de japonezi pentru a speria și, astfel, a îndepărta de țărm delfinii care îngreunează activitatea pescarilor. În luna februarie, cînd pescarii din sudul arhipelagului, în largul orașului Iki, au ucis 1 000 de delfini, Japonia a fost aspru criticată pentru că nu ia măsuri de prezervare a animalelor marine. Balena mecanică — dintr-o specie rară care sperie delfinii — a fost construită ulterior, la cererea guvernului. Are în interior o bandă magnetică, emițînd sunete identice cu ale balenei reale. Un purtător de cuvînt al guvernului declara : „Dificultatea constă în aceea că nu există date științifice privind cea mai bună metodă de a îndepărta delfinii. Am construit această balenă mecanică pornind de la informația că o măsură similară a fost adoptată în Canada. Dar sîntem conștienți că acest mecanism nu va funcționa mult timp. După o săptămînă sau mai mult, delfinii se vor obișnui cu el". Pentru moment, balena mecanică nu a fost utilizată, întrucît nu au apărut încă grupurile de delfini.

Proiectul Daedalus

George Stănescu, București. Proiectul Daedalus este rezultatul cercetărilor unor oameni de știință de la „British Interplanetary Society" (B.I.S.), care au dedicat peste 10 000 ore de muncă, în ultimii cinci ani, proiectului descris drept primul zbor posibil spre o stea apropiată. L-au numit „Daedalus", după eroul mitologiei grecești care a construit labirintul pentru Minos din Creta și apoi aripile cu ajutorul cărora urma să zboare din insulă, cînd Minos a hotărît să-i omoare, pe el și pe fiul său Icar. Proiectul Daedalus are în vedere un zbor către steaua Barnard, o mică stea pe cale de degradare, mai rece și mai bătrînă decît Soarele nostru, aflată la aproape 6 ani lumină distanță de Pămînt.

Deși steaua Barnard pare atît de aproape de Pămînt, vor fi necesari 50 de ani pentru a ajunge la ea. Odată ajunsă acolo, nava interstelară nu va reveni pe Pămînt. Ea va supraviețui suficient de mult pentru a transmite prin radio pe Pămînt rezultatele cercetărilor, înainte de a dispare tăcută în spațiu. Pentru a ajunge la steaua Barnard în 50 de ani, vor trebui folosite mijloace de propulsie care să imprime navei interstelare viteza inimaginabilă de 22 000 mile pe secundă, care reprezintă 12 la sută din viteza luminii. Nava va trebui să folosească mijloace de propulsie bazate pe energia eliberată de un combustibil compus din heliu-3. B.I.S. sugerează ca nava interstelară „Daedalus" să fie asamblată pe o orbită a planetei Jupiter, din atmosfera căreia poate fi obținut izotopul heliului.

Principalul motiv pentru care a fost selecționată steaua Barnard și nu alte stele din apropiere, ca Steaua Lupului, Sirius sau Alpha Centauri este acela că astronomii bănuiesc existența unor planete în jurul stelei Barnard. „Daedalus" ar urma nu numai să descopere, ci și să examineze din apropiere planetele din jurul stelei, să transmită fotografiile lor pe Pămînt și, posibil, chiar să descopere vreo formă de viață pe una din aceste planete.

POSTA REDACȚIEI

Comunitatea Sikh

Vlad Cernea, București. Sikh-i — locuitori ai Indiei — reprezintă a comunitate de 8 milioane de oameni, adică un procent de 1,2 la sută din întreaga populație indiană. Comunitatea sikh-ilor — „discipolii" — a fost creată la începutul secolului al XVI-lea. Ea reprezintă o ramură a hinduismului. Sikh-i nu acceptă sistemul castelor și practică numeroase meserii, distingîndu-se, însă, în rîndul armatei. Majoritari în Penjab, stat din nordul Indiei, ei s-au divizat în fracțiuni rivale care se înfruntă în dorința asigurării supremației în cadrul comunității. Recentele incidente de la Delhi s-au produs în condițiile în care poliția indiană a luat măsuri de stăvilire a manifestărilor organizate de ramura sikh „Akalis" împotriva reuniunii convenției anuale a fracțiunii rivale „Nirankaris". În timpul incidentelor, un manifestant și un polițist au fost uciși, s-au înregistrat numeroși răniți și au fost operate aproximativ 100 de arestări.

Valentin Coman, București. Credem că vă referiți la recenta ipoteză în legătură cu existența unui satelit al planetei Pluton. Ea a fost rezultatul unor cercetări efectuate de astronomul american James Christy care, examinînd o serie de fotografii făcute cu telescopul la Flagstaff (Arizona), a observat o prelungire neobișnuită a planetei Pluton. Fenomenul a fost, apoi, verificat și în cazul fotografiilor mai vechi, din 1965 și 1970, cînd imaginea prelungită a planetei fusese pusă pe seama unor defecte ale peliculei. În sfîrșit, după ce observațiile au fost repetate la telescopul din Cerro Tololo (Chile), s-a ajuns la concluzia că deformarea este reală și periodică. Fenomenul a fost explicat prin existența unui satelit fiindcă, altfel, ar trebui să se admită că Pluton are forma unui ou de șase ori mai lung decît lat și, în acest caz, forța centrifugă ar fi rupt astrul în două. Satelitul — a cărui imagine, cu actualele mijloace, nu poate fi separată de cea a planetei — a primit denumirea Charon. Caracteristicile sale — conform datelor publicate de revista „Science et Avenir" — sînt : diametrul este aproape egal cu 40 la sută din cel al planetei ; execută o rotație completă în jurul lui Pluton în 6,4 zile, iar distanța dintre centrul satelitului și cel al planetei este de aproximativ 17 000 de km.

I. Vlad, Tîrgoviște. După cum se știe, partidul liberal-democrat japonez, de guvernămînt, a decis să-și schimbe modul de a-și desemna președintele, începînd cu acest an. Mai mulți candidați se prezintă într-un fel de „alegeri preliminare". Aceștia sînt : secretarul general al partidului, Masayoshi Ohira, ministrul industriei și comerțului internațional, Toshio Komoto, președintele comitetului executiv al partidului, Yasuhiro Nakasone, și actualul lider și premier, Takeo Fukuda, care speră realegerea pentru un al doilea mandat de doi ani. Atîta timp cît partidul liberal-democrat este majoritar în Dietă, postul de președinte al partidului înseamnă automat și prim-ministru. Dintre cei patru candidați, vor rămîne doi finaliști dintre care, la 1 decembrie, parlamentarii P.L.D. vor desemna președintele.

Ștefan Stănescu, Galați. Cel mai lung pod din Australia, cu o lungime de 5,6 kilometri, a fost inaugurat la Melbourne. Construcția, care a costat 200 milioane dolari australieni, leagă cartierele de vest și est ale orașului, peste rîul Yarra. Lucrările au durat aproape 11 ani.

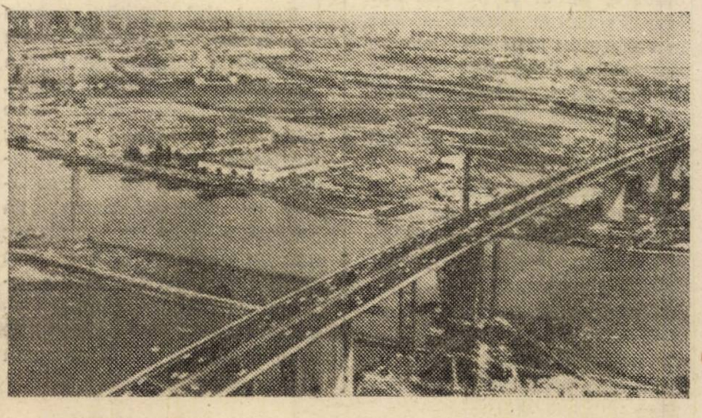

LUMEA
SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

48 (787) 23 noiembrie 1978

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia 1

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA
Conlucrarea deosebit de rodnică româno-iugoslavă, exemplu de relații bazate pe principiile socialismului, pe egalitate și respect reciproc. George Serafin 2

ROMÂNIA ÎN CONȘTIINȚA LUMII
Interviuri cu :
J. L.S. Abbey, ministrul planificării economice din Ghana
Anani Kuma Akakpo-Ahianyo, ministrul afacerilor externe și cooperării din Republica Togo 5

SINTEZE
România socialistă – promotor activ al generalizării principiilor noi de relații între state. Liana Enescu 6

ARTICOLE, CORESPONDENȚE
Geneva. Necesitatea accesului tuturor statelor la cuceririle științei și tehnologiei moderne. Valeriu Tudor 7
Lisabona. Guvernul nr. 2 de „mediere prezidențială" 8
Brasilia. Scrutin echilibrat. Anca Voican 9
Orientul Mijlociu. „Ultima zecime de drum" 10
Bonn. Strategii preelectorale. Vasile Crișu 11
Londra. După cinci ani „entuziasm scăzut" față de Piața comună. Stelian Țurlea 12
Bruxelles. Necunoscutele ecuației electorale. Eugeniu Obrea 13
Wellington. Contextul alegerilor parlamentare. Radu Toma 14
Teheran. Programul noului guvern. 15
Problemele energetice – preocupare generală. Îmbunătățirea randamentelor – uriașă „sursă" de energie. Dr. Ilie Șerbănescu 20

REPORTAJ PE GLOB
Etiopia, la cumpăna marilor prefaceri. Florea Țuiu 16
Liban. Simboluri ale unei istorii zbuciumate. Crăciun Ionescu 18

DOCUMENTAR
Zair. Direcții prioritare ale preocupărilor economice. Dumitru Constantin 19

ÎN LUMEA IDEILOR
Ilegalitatea războaielor de agresiune și dreptul internațional. Ioan Voicu 22

RUBRICA „1000 + 1" 24

PANORAMIC
Viitorul Veneției : marea dilemă. Rodica Dumitrescu 26

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ
Medunarodna Politika, International Herald Tribune, Neue Zürker Zeitung, Le Monde 28

PROFIL
Ola Ullsten, primul ministru al Suediei 30

POȘTA REDACȚIEI 31

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10. Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM – serviciul import-export presă – Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. 2001, telex 01 1226, București.

C.P.C.S.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURAREA — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre numeroasele feluri de asigurări de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și „Asigurarea familială mixtă de viață", care satisface dorința celor care vor să ia o măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiei lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, o astfel de asigurare prezintă următoare caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care — la data contractării asigurării — sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

— plata sumei asigurate se face — de ADAS — în următoarele cazuri : în caz de invaliditate permanentă (totală sau parțială) din accidente a oricăruia dintre asigurați ; la ieșirea combinației (combinațiilor)de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă) ; în caz de deces din orice cauză al oricăruia dintre asigurați.

La expirarea asigurărilor, cu primele achitate la zi, suma asigurată prevăzută în poliță se plătește majorată cu 10%, iar în cazurile de invaliditate permanentă parțială a oricăruia dintre asigurați, suma cuvenită, corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, se plătește majorată cu 25%, în limita sumei asigurate, chiar dacă accidentul s-a întîmplat în prima zi după intrarea în vigoare a asigurării și cînd se plătise numai o rată de primă ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putîndu-se plăti — la cerere — în rate anuale, semestriale, trimestriale ori lunare. Este de menționat faptul că, în situația în care asiguratul achită anticipat primele de asigurare pe mai mulți ani, ADAS acordă o reducere anuală de 4% pentru fiecare an de plată anticipată, începînd cu cel de al doilea an socotit de la expirarea anului de asigurare în curs.

Pentru relații suplimentare și contractarea de asigurări, cei interesați se pot adresa responsabililor cu asigurările din organizațiile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

CASETOFONUL

STAR

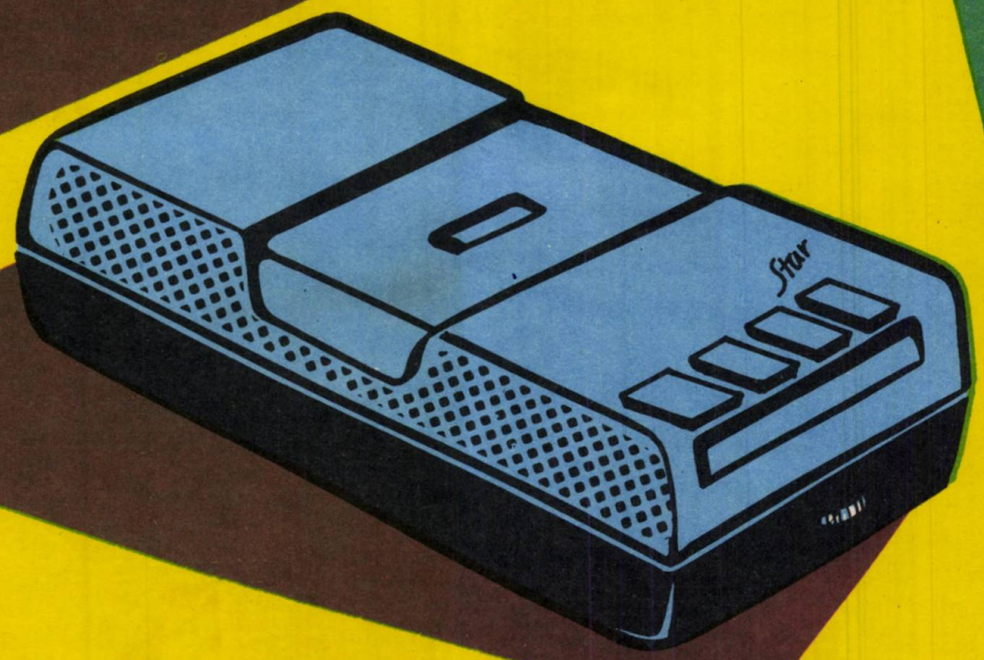

Momente unice, irepetabile pot fi retrăite și după un an, dacă ați avut prevederea să le înregistrați pe o bandă a casetofonului STAR MC 12 !

Casetofonul STAR MC 12 este un aparat de dimensiuni reduse, echipat cu un microfon, cu două cordoane (de rețea și de înregistrare-redare).

Magazinele și raioanele de specialitate ale COMERȚULUI DE STAT vă oferă casetofonul STAR MC 12 la prețul de 2.058 lei.

Lei 2

Nr. 49 30 noiembrie 1978

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Politica externă a României socialiste – politică activă pentru destindere, dezarmare, pace și înțelegere între popoare

UNITATEA DE GÎND ȘI DE ACȚIUNE A ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN ÎN JURUL PARTIDULUI, AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Reducerea înarmărilor și cheltuielilor militare – condiție vitală a progresului, bunăstării și libertății popoarelor

Din actualitatea internațională

Conferința generală U.N.E.S.C.O.

●

Ziua internațională de solidaritate cu poporul palestinian

60 DE ANI DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

Era marilor împliniri, a deplinei afirmări a României socialiste, independente și suverane

Răspunzînd numeroaselor solicitări din partea oamenilor muncii

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU s-a întîlnit cu reprezentanți ai clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tineretului, armatei și Ministerului de Interne

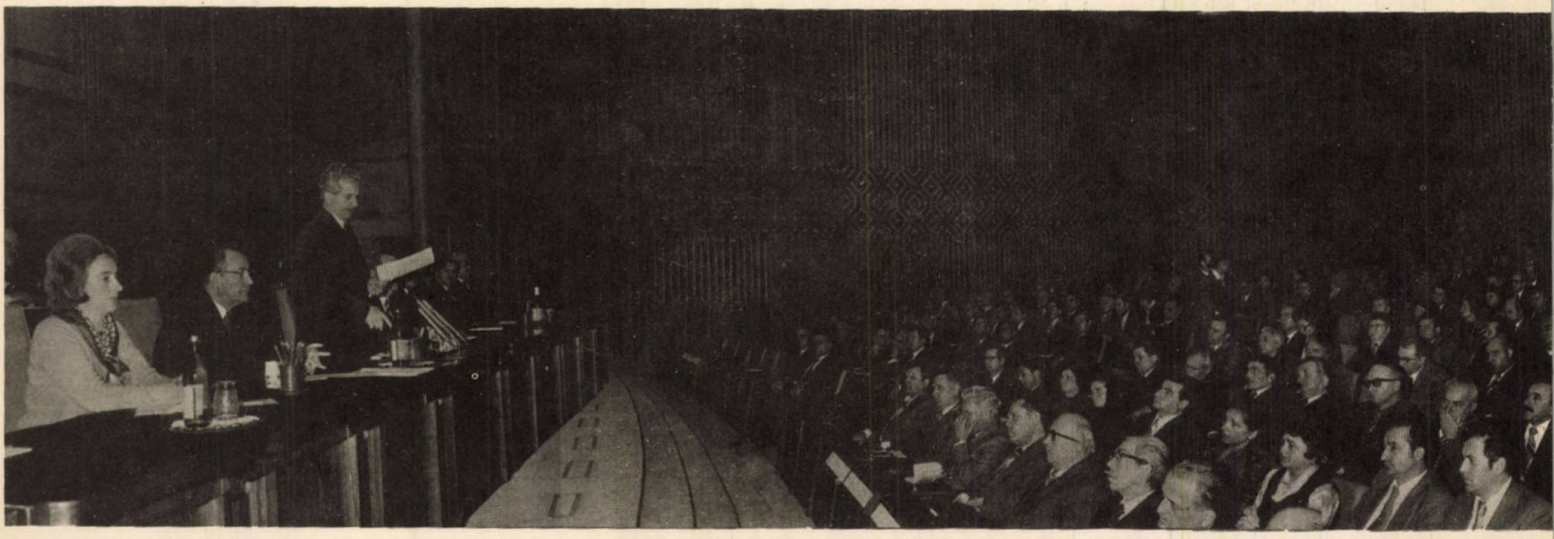

Unitatea de gînd şi de acţiune a întregului popor român în jurul partidului, al tovarăşului Nicolae Ceauşescu

Politica externă a României socialiste — politică activă pentru destindere, dezarmare, pace şi înţelegere între popoare

Poziţiile României susţinute de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recenta Consfătuire de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia, recentele cuvîntări ale secretarului general al partidului şi preşedintele ţării la întîlnirile avute cu reprezentanţi ai clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, tineretului, armatei şi Ministerului de Interne au constituit o nouă şi strălucită reafirmare a orientărilor de politică internaţională a partidului şi statului nostru, un elocvent exemplu de consecvenţă şi principialitate comunistă, de înaltă răspundere faţă de interesele poporului român, faţă de cauza destinderii, dezarmării, a independenţei şi înţelegerii între popoare.

Comunicatul şedinţei din 24 noiembrie a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în care a fost ascultată informarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind desfăşurarea recentei Consfătuiri a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia, a fost primit de întregul nostru popor, de toţi cetăţenii patriei cu viu interes şi deplină satisfacţie. Aprobînd în unanimitate activitatea desfăşurată, cu acest prilej, de delegaţia ţării noastre, de secretarul general al partidului, preşedintele României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, activitate apreciată ca fiind întrutotul corespunzătoare mandatului încredinţat, politicii generale interne şi externe a partidului şi statului nostru, Comitetul Politic Executiv dă expresie adeziunii plenare a tuturor cetăţenilor ţării, fără deosebire de naţionalitate, la modul strălucit în care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a expus, la această consfătuire, poziţia României, principialitatea profundă şi spiritul de înaltă răspundere cu care a oglindit şi susţinut orientările generale ale României socialiste în problemele discutate. Aprobare şi adeziune entuziaste din partea întregului nostru popor, aşa cum, de altfel, au vădit-o întîlnirile avute de tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu reprezentanţi ai clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, tineretului, armatei şi Ministerului de Interne la solicitarea acestora, şi care au prilejuit evidenţierea pregnantă a sprijinului unanim faţă de politica internă şi externă a României socialiste ; aşa cum o vădesc telegramele adresate din toate colţurile ţării tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi în care este exprimată, într-o impresionantă unitate de gînd şi voinţă, coeziunea întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, susţinerea integrală a poziţiei delegaţiei române la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia.

Activitatea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia reprezintă o nouă mărturie a consecvenţei şi fermităţii în respectarea strictă a hotărîrilor adoptate de forurile de conducere legitime ale ţării şi poporului, de organele supreme de partid şi de stat, o minunată pildă de slujire cu abnegaţie a celor mai înalte interese ale poporului şi ţării, ale cauzei generale a socialismului, progresului social şi păcii în lume. Acţionînd cu clarviziune şi fermitate revoluţionară, îndeplinind, cu pasiune şi răspundere comunistă, misiunea de conducător încredinţată de partid şi popor, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a dat expresie hotărîrii de neclintit a naţiunii noastre socialiste de a trăi în pace şi securitate, de a lua decizii fără nici un amestec din afară, asupra propriului destin, a reafirmat dorinţa fermă a poporului român de a-şi aduce întreaga contribuţie la promovarea destinderii, dezarmării, securităţii şi păcii pe continentul european şi în lume.

„Aşa cum am menţionat şi în alte împrejurări — spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** la întîlnirea cu reprezentanţi ai armatei şi ai Ministerului de Interne — **lupta pentru pace şi destindere, pentru relaţii noi, de egalitate, respect al independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestec în treburile interne, constituie unul din obiectivele permanente ale politicii internaţionale a partidului nostru. Lupta pentru pace a fost de altfel o preocupare permanentă a mişcării revoluţionare, socialiste, comuniste, care şi-au făcut întotdeauna un titlu de onoare din a salva omenirea de grozăviile războiului şi a asigura o pace trainică pentru toate naţiunile lumii. Noi vrem să înfăptuim în viaţă, şi în acest domeniu, principiile supreme ale socialismului şi comunismului, pacea şi egalitatea între toate popoarele lumii !"**

Politica internă şi externă a României socialiste se bucură de girul întregului popor, deoarece constituie emanaţia acestuia pe deplin suveran, şi este înfăptuită în faţa şi cu aprobarea sa. Subliniind această chintesenţă a politicii româneşti, hotărîrea de a fi promovată în continuare o politică deschisă, bazată pe adeziunea clasei muncitoare, a întregului popor — principiu fundamental ce călăuzeşte, de altfel, întreaga activitate a partidului şi statului nostru — tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta la întîlnirea cu reprezentanţii oamenilor muncii : **„Este şi normal ca muncitorimea, clasa muncitoare, ca de altfel întregul nostru popor să se intereseze de întreaga politică internă şi externă a ţării, să cunoască tot ceea ce se hotărăşte şi tot ceea ce urmează să se înfăptuiască în această direcţie. Fiind clasa conducătoare a societăţii, este normal ca întreaga clasă muncitoare să cunoască toate măsurile şi tot ceea ce urmează a se înfăptui, să-şi spună cuvîntul şi să hotărască cum trebuie să acţionăm. Iată de ce salut cu căldură iniţiativa colectivelor de oameni ai muncii care au trimis delegaţii la Comitetul Central pentru a-şi clarifica o serie de probleme în legătură cu Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Pactului de la Varşovia. Aceasta este o expresie a sentimentului de înaltă răspundere a clasei noastre muncitoare, a faptului că ea înţelege să-şi exercite rolul de clasă conducătoare în România". „Nu avem nici un secret şi nu vom avea niciodată vreun secret faţă de clasa muncitoare, faţă de oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, faţă de întregul nostru popor, pentru că întreaga noastră politică este politica clasei muncitoare, a poporului** — sublinia secretarul general al partidului. **Noi nu facem altceva decît să acţionăm ca exponenţi ai poporului, în slujba clasei muncitoare şi a întregii noastre naţiuni. Ne facem datoria şi ne vom face întotdeauna datoria în faţa partidului şi a poporului nostru".**

După cum este cunoscut, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat semnarea de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a Declaraţiei statelor participante la Tratatul de la Varşovia, adoptată la consfătuire, exprimîndu-şi satisfacţia faţă de conţinutul acestui document ce are ca principală orientare promovarea cauzei destinderii, dezarmării, securităţii şi păcii pe continentul european şi în întreaga lume, colaborării şi înţelegerii între popoare, punînd accentul principal pe sublinierea însemnătăţii primordiale a dezarmării pentru destinele omenirii, pentru asigurarea dezvoltării tuturor naţiunilor pe calea progresului economic şi social, pentru continuarea cursului spre destindere şi securitate, pentru evitarea unui

Unitatea de gînd şi de acţiune a întregului popor român în jurul partidului, al tovarăşului Nicolae Ceauşescu

război şi întărirea păcii. Punînd pe primul plan lupta pentru pace, pentru dezarmare, pentru soluţionarea problemelor complexe ale lumii de azi pe calea tratativelor, pe baza principiilor respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, ale neamestecului în treburile interne, ale dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogăţiile naţionale, pe destinele proprii, de a-şi făuri viaţa în mod liber, aşa cum doreşte, Declaraţia corespunde pe deplin intereselor vitale ale poporului român, ca şi ale celorlalte ţări care au semnat-o, intereselor tuturor popoarelor.

Este, de altfel, convingerea profundă a partidului şi statului nostru că o înaltă îndatorire a tuturor comuniştilor, în consonanţă cu însăşi istorica misiune de edificare a noii orînduiri, o îndatorire de prim rang a tuturor forţelor înaintate, atît faţă de propriul popor, cît şi de întreaga umanitate, o reprezintă efortul neprecupeţit pentru triumful păcii, înţelegerii şi progresului, pentru afirmarea, în colaborarea internaţională, a unor relaţii noi, de egalitate, încredere şi respect reciproc. Promovînd, consecvent, o asemenea politică principială, activă şi constructivă, România a relevat permanent necesitatea acţiunilor practice, concrete — în primul rînd pentru dezarmare, problemă vitală, de soluţionarea căreia depinde însuşi viitorul umanităţii. Prin orientările şi scopurile propuse, Declaraţia adoptată la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia este de natură să stimuleze şi mai puternic lupta ţărilor socialiste, a popoarelor, a forţelor înaintate de pretutindeni pentru trecerea la măsuri concrete de îngheţare şi reducere a cheltuielilor militare şi efectivelor armate — care constituie o grea povară pe umerii tuturor popoarelor, inclusiv pentru ţările socialiste —, de dezarmare nucleară, de orientare a resurselor statelor în interesul propăşirii economico-sociale.

Acţionînd constant pentru edificarea securităţii în Europa şi, în acest sens, pronunţîndu-se pentru aplicarea integrală a Actului final al Conferinţei de la Helsinki, România subliniază prioritatea măsurilor de dezangajare militară şi dezarmare pe continent — ca, de altfel, şi în restul lumii —, ca premise indispensabile ale realizării unei securităţi reale, trainice. În acest context, o importanţă deosebită au propunerile — prezente şi în Declaraţie — de dezangajare militară pe continentul european şi în restul lumii, cu deosebire cele privind retragerea trupelor străine în graniţele naţionale şi lichidarea bazelor militare de pe teritoriul altor state, diminuarea rolului blocurilor militare şi crearea condiţiilor de dizolvare concomitentă a Tratatului de la Varşovia şi a N.A.T.O., lichidarea politicii de bloc, în vederea întăririi încrederii între naţiuni, a dezvoltării conlucrării paşnice între toate statele. În lumea de astăzi — subliniază Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — o importanţă esenţială are preocuparea, exprimată şi în Declaraţia Consfătuirii Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varşovia, pentru înfăptuirea cît mai grabnică a ţelului eliminării forţei din viaţa internaţională, pentru asumarea obligaţiei de către toate statele de a renunţa la folosirea forţei şi ameninţarea cu forţa în toate formele şi manifestările ei.

Accentuarea cursei înarmărilor şi sporirea necontenită a cheltuielilor militare reprezintă o grea povară pentru toate popoarele lumii, un factor de agravare a fenomenelor de criză economică, se vădeşte un obstacol major în calea progresului economic şi social, a dezvoltării cooperării între state, a eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, pentru rezolvarea celorlalte probleme de care depinde viitorul omenirii. În condiţiile actuale, continuarea cursei înarmărilor vine în contradicţie totală cu noul curs spre destindere, acţionează ca principal instrument al politicii de forţă, în direcţia creării de neîncredere şi animozităţi, de suspiciuni, alimentează conflictele. Este, aceasta, raţiunea majoră de la care porneşte România socialistă în eforturile sale constante, depuse pe arena mondială, pentru înscrierea obiectivelor dezarmării în toate documentele internaţionale pe care le încheie, în formularea, în înalte foruri internaţionale, ca, spre exemplu, la recenta sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U., ca şi cu cele mai diverse prilejuri, a unor propuneri constructive, vizînd trecerea la măsuri concrete de încetare a cursei înarmărilor, de îngheţare şi reducere a bugetelor militare şi efectivelor forţelor armate. Este, aceasta, raţiunea majoră pentru care ţara noastră se pronunţă pentru evitarea oricărei escaladări a cursei înarmărilor, pentru condamnarea şi respingerea hotărîtă a oricărui impuls dat cheltuielilor militare, pronunţîndu-se pentru stagnarea şi reducerea sumelor imense folosite în prezent în scopul inuman al producerii de mijloace de distrugere. **„Nu constituie un secret** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, de altfel şi o parte, şi alta recunosc deschis şi public că dispun de armamente nucleare şi de alte armamente care pot distruge de cîteva ori întreaga omenire. Dacă aceasta este situaţia în domeniul înarmărilor, de ce trebuie oare să fie alocate noi mijloace pentru înarmare ? Pentru a cita oară să se mai distrugă omenirea ? !"**, se întreba, pe bună dreptate, secretarul general al partidului.

Iraţionalitatea cursei înarmărilor, caracterul ei profund ilogic şi nociv au fost, cu mare putere de convingere, puse în evidenţă de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „...Considerăm că nimic nu poate justifica — chiar din punct de vedere militar, al armamentelor de care se dispune astăzi — alocarea de noi sume pentru cheltuieli militare. Dimpotrivă, pornind de la răspunderea faţă de popoarele proprii, faţă de cauza civilizaţiei, raţional este să se oprească aceste înarmări şi să se treacă, sub control ferm, la reducerea lor, păstrîn-**

du-se echilibrul și raportul de forțe fără a se pune în primejdie securitatea nimănui. Aceasta pînă cînd se va ajunge la lichidarea definitivă a armamentelor nucleare, a armamentului în general. Știm că aceasta presupune o perioadă lungă, dar trebuie să pornim de la necesitatea de a opri odată cursa înarmărilor. Iată de ce avem convingerea că nimic nu justifică o nouă intensificare a înarmărilor ; nici cauza libertății și independenței popoarelor, nici cauza progresului social, nici cauza însăși a existenței omenirii ! Totul cere să se pună capăt înarmărilor, să se treacă la dezarmare, la o politică de pace și colaborare !"

Deși în lume se face simțită o creștere a activității cercurilor imperialiste pentru obținerea unor noi poziții de dominație, pentru reîmpărțirea lumii — ceea ce constituie un pericol grav pentru pacea și securitatea tuturor popoarelor, pentru dezvoltarea independentă a fiecărei națiuni — politica de destindere, lupta pentru pace au luat o asemenea amploare, încît nu se poate spune că, astăzi, ne aflăm în fața unui pericol iminent de război. Partidul nostru, conducerea sa — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — consideră că desfășurarea evenimentelor, cursul lor sînt în favoarea forțelor care se pronunță pentru o politică de independență, pentru dezarmare și pace, că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, să împiedice un nou război mondial, să asigure o pace trainică în lume. Iată de ce, în concepția partidului nostru, în momentul de față o importanță hotărîtoare o are intensificarea acțiunilor de mobilizare tot mai largă a maselor populare din toate țările europene, din întreaga lume, pentru instaurarea în viața internațională a unei politici noi, de egalitate în drepturi între toate națiunile, de respectare a independenței și suveranității naționale a fiecărui stat, a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară, a unor relații de cooperare echitabilă și reciproc avantajoasă între toate țările de pe continentul european, ca și de pe celelalte continente.

Împărtășind aprecierile din Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia cu privire la evoluția pozitivă a colaborării dintre țările socialiste reprezentate la consfătuire și hotărîrea acestora de a extinde relațiile economice bi și multilaterale, schimbul de experiență în construcția socialistă și comunistă, contactele pe linie de partid, de stat și a organizațiilor obștești, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. consideră că o importanță deosebită o are relevarea, în document, a faptului că relațiile de prietenie și colaborare dintre țările socialiste trebuie să se desfășoare cu consecvență pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, solidarității și întrajutorării tovărășești, oferind astfel un nou tip de relații internaționale, superior, de natură să exercite o puternică înrîurire asupra tuturor popoarelor, să constituie model de dezvoltare viitoare a umanității. România, în ceea ce o privește, va dezvolta și în viitor prietenia și colaborarea pe toate planurile cu toate țările socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia, cu toate țările socialiste, aducîndu-și contribuția activă la depășirea divergențelor existente între ele, la întărirea unității și colaborării lor, în consonanță cu interesele cauzei generale a socialismului. În același timp, România va acționa pentru dezvoltarea în continuare a colaborării și solidarității cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, pentru lărgirea continuă a schimburilor reciproce și cooperării multilaterale cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru participarea sa tot mai activă la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori.

Întregul nostru popor și-a manifestat deplina aprobare și față de poziția delegației române în legătură cu unele probleme militare ale Tratatului de la Varșovia dezbătute la consfătuire, de faptul că țara noastră nu s-a declarat de acord cu adoptarea unor măsuri ce nu au fost convenite între toate statele membre, corespunzător prevederilor acestui tratat. În concordanță cu poziția consecventă a României și în acest domeniu, partidul și guvernul nostru se preocupă permanent de asigurarea capacității de apărare a patriei, de sporirea forței de luptă a armatei noastre naționale, a întregului popor. Totodată, pînă la lichidarea blocurilor militare, ca membră a Tratatului de la Varșovia, România dezvoltă colaborarea militară cu celelalte țări membre, este hotărîtă să-și respecte riguros îndatoririle în cazul unei agresiuni imperialiste în Europa împotriva țărilor socialiste. În legătură cu aceasta, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. subliniază necesitatea așezării ferme a colaborării militare pe principiile sacre ale independenței și suveranității naționale, ale deplinei egalități, ținîndu-se seama de faptul că fiecare armată națională este subordonată exclusiv forurilor supreme de conducere ale țării respective, partidului și guvernului respectiv, răspunde în fața propriului popor. Arătînd, cu toată claritatea, că țara noastră nu a acceptat și nu va accepta nici o hotărîre, nici un document care să știrbească independența și suveranitatea țării sau ale armatei noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„nu vom adopta nici o măsură de intensificare a înarmărilor, și cu atît mai mult de angajare a României în acțiuni militare, fără acordul întregului nostru popor"**, că **„nu am cedat și nu vom ceda niciodată nimănui dreptul de a angaja armata română în vreo acțiune militară, decît parlamentului, poporului, organelor de partid și de stat românești"**. În ceea ce privește măsurile de menținere a capacității de apărare, partidul și statul nostru se situează pe poziția că acestea trebuie să aibă un caracter rațional, rezonabil, astfel încît să nu împovăreze poporul, țara, să nu frîneze sau să împiedice îndeplinirea programelor de înflorire multilaterală a societății socialiste și de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al maselor populare. Dimpotrivă, ținînd seama de faptul că principala forță a țărilor socialiste rezidă în dezvoltarea lor economico-socială, în succesele construcției socialiste și comuniste, în afirmarea superiorității noii orînduiri, că aceste succese întăresc capacitatea de luptă și voința fiecărui popor de a apăra cuceririle socialismului, libertatea și independența patriei, este necesar ca eforturile principale ale partidului și guvernului să fie îndreptate spre întărirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a socialismului și creșterea bunăstării generale. De aceea, țara noastră se situează pe poziția luptei ferme împotriva oricărei escaladări a cursei înarmărilor, pentru adoptarea unor măsuri concrete de reducere continuă și nu de sporire a cheltuielilor militare, cu întregul cortegiu de efecte negative pe care aceasta le-ar comporta.

Exprimîndu-și adeziunea plenară față de politica partidului și statului nostru, elaborată și înfăptuită sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii din România socialistă, întregul popor român își manifestă, într-o impresionantă unitate de voință, hotărîrea fermă de a obține noi succese în dezvoltarea multilaterală a patriei, și de a înfăptui, astfel, integral prevederile planului cincinal, ale Programului partidului.

Reducerea înarmărilor și cheltuielilor militare — condiție vitală a progresului, bunăstării și libertății popoarelor

Rezultat al unei complexități de factori, între care un loc important l-au deținut întotdeauna politica de forță a statelor imperialiste, lupta lor pentru împărțirea și reîmpărțirea lumii în zone și sfere de influență, contradicțiile de tot felul din viața internațională, bugetul militar global — expresie sinoptică a cursei nestăvilite a înarmărilor — a urcat vertiginos. Un singur exemplu este, prin el însuși, grăitor : de la 9 miliarde dolari în 1908, la 400 miliarde în 1977.

Ca tendințe generale în acest secol, s-a constatat că, dacă în perioada interbelică bugetul militar global deținea o pondere medie de 3—3,5 la sută din produsul mondial, acest indice se menține, în medie, de peste două ori mai mare în toată perioada postbelică. Urmare a contradicțiilor specifice ale acestei perioade, a apariției blocurilor militare, a prezenței bazelor și trupelor străine pe teritoriul altor state, a declanșării unui număr de peste 130 conflicte așa-numite „locale" în diferite colțuri ale planetei, cheltuielile militare s-au amplificat mereu, au evoluat sinuos, cunoscînd salturi bruște. Ca punct de referință după al doilea război mondial, se cuvine menționat că, față de 1945 (50 miliarde dolari), cheltuielile militare s-au dublat după 15 ani, după 23 ani ele s-au triplat, după 30 ani erau de șase ori mai mari, iar în 1977 — la 32 ani după ultima conflagrație mondială — ele erau de 8 ori mai mari ca în 1945.

Cheltuielile militare din perioada postbelică se ridică la cifra astronomică de 6 000 miliarde dolari — calculată la prețurile anului 1975 —, ceea ce echivalează cu produsul național brut al tuturor țărilor lumii în anul respectiv. Diagramele bugetelor militare confirmă concluzia formulată de experți, potrivit căreia escalada cursei înarmărilor și expresia ei cea mai concludentă — sporirea cheltuielilor militare — au cunoscut momente de maximă intensitate în etapele de exacerbare a politicii de forță și a încordării internaționale, în perioadă de tristă amintire a „războiului rece", în anii de desfășurare a unor conflicte și crize majore în diferite zone ale lumii. Pe de altă parte, bugetele militare, deși au urmat o linie în ansamblu ascendentă, ele au fost staționare sau au înregistrat creșteri nesemnificative în perioadele de amplificare a dialogului și cooperării dintre state, de consolidare a coexistenței pașnice și destinderii, a păcii și securității regionale și internaționale.

Oameni politici, economiști, experți militari și civili, sociologi, reprezentanți ai celor mai largi pături ale opiniei publice, organizații internaționale de prestigiu, între care O.N.U. și instituțiile sale specializate, sînt de acord astăzi asupra unui adevăr esențial : pe lîngă pericolele incomensurabile pe care cursa înarmărilor și uriașele arsenale militare acumulate, în special cele nucleare, le generează pentru pacea și securitatea tuturor statelor, pentru însăși existența civilizației, uriașa risipă de mijloace materiale și financiare, de energie și inteligență umană constituie un puternic factor de frînare a eforturilor de progres și bunăstare ale tuturor națiunilor, mari sau mici, bogate ori sărace, industrializate sau în curs de dezvoltare, o enormă frustrare a popoarelor în năzuințele lor spre o viață mai prosperă, spre o lume mai bună și mai dreaptă. Referindu-se la faptul că înarmările înghit un adevărat fluviu de fonduri bănești și alte resurse materiale de inestimabilă valoare, unii economiști numesc competiția militară nestăvilită un „război logistic" sau „genetic", un „război al omului contra lui însuși".

Cu toate că mecanismul cursei înarmărilor și creșterii cheltuielilor militare este deosebit de complex, fiind pus în mișcare de un ansamblu de factori endogeni și exogeni — de natură politică, economică, militară, tehnico-științifică, geografică etc. —, în spatele propulsării pînă la limitele absurdului a competiției militare se află politica imperialistă, bazată pe forță și dictat, pe amestecul în treburile altor state, se regăsește, în ultimă instanță, complexul militar-industrial, reprezentat de fuziunea între oligarhia financiară, marile companii naționale și transnaționale, oamenii politici cu vederi conservatoare, reacționare, militari belicoși, adepți ai confruntării și „războiului rece", precum și unii oameni de știință care, pentru un motiv sau altul, și-au legat activitatea de cercetările puse în slujba unor scopuri distructive.

Dacă, în linii generale, acest mecanism este pus în funcțiune de factorii amintiți, el își are, în planul teoretic, propriii săi apologeți, care încearcă, pe toate căile, să furnizeze fie pentru consumul contribuabililor și opiniei publice interne, fie în scopuri de propagandă externă, argumente variate și adeseori sofisticate despre „necesitatea" și „inevitabilitatea" cursei înarmărilor și sporirii continue a alocațiilor militare. Aceste argumente merg de la simpla enunțare a pseudoteoriei „agresivității umane", care, chipurile, ar determina pe om și societățile umane să se înarmeze perpetuu contra semenilor săi, și pînă la doctrine mai elaborate care invocă complexitatea și rivalitățile lumii de azi, necesitatea menținerii „echilibrului nuclear", a „echilibrului te-

BUGETE MILITARE ASTRONOMICE

● **Conform unor calcule estimative, cheltuielile militare pentru primul război mondial au fost de 112 miliarde dolari, pentru al doilea — 664 miliarde dolari, pentru războiul din Coreea — 164 miliarde dolari, iar pentru războiul din Vietnam — 352 miliarde dolari.**

● **Cheltuielile militare din perioada postbelică se ridică la cifra astronomică de 6000 miliarde dolari la prețurile anului 1975. Numai în ultimii trei ani (1975—1977) omenirea a cheltuit pentru înarmări 1050 miliarde dolari, ceea ce atestă o intensificare maximă a cursei înarmărilor.**

● **Bugetul militar al lumii a crescut într-un ritm exponențial : 1908 — 9 miliarde dolari ; 1913 — 14,5 miliarde ; 1925 — 19,3 miliarde ; 1930 — 23,2 miliarde ; 1936 — 47,1 miliarde ; 1938 — 61,6 miliarde ; 1945 — 50 miliarde ; 1950 — 73,5 miliarde ; 1951 — 107 miliarde ; 1968 — 209,2 miliarde ; 1975 — 300 miliarde ; 1976 — 350 miliarde ; 1977 — 400 miliarde. Experții SIPRI estimează că, dacă actualul ritm de sporire a cheltuielilor militare va continua, în anul 2000 bugetul militar global va ajunge la un trilion de dolari anual.**

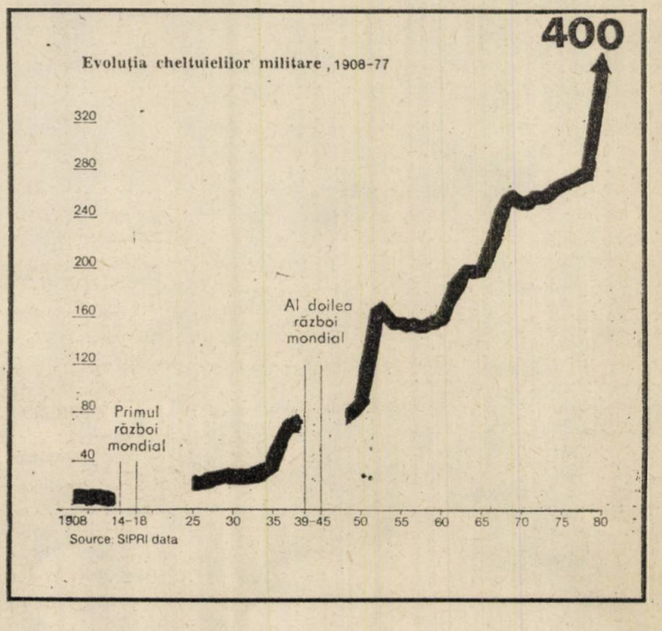

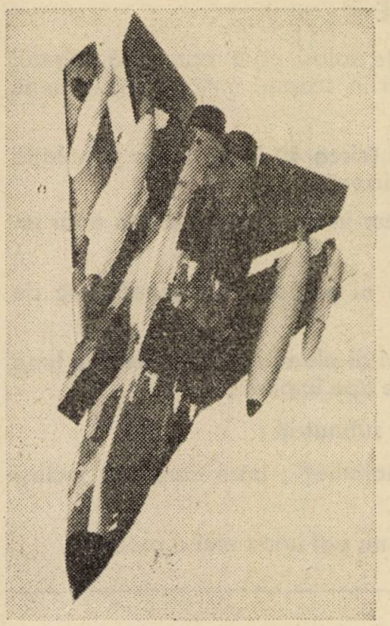

CÎT COSTĂ ÎNARMĂRILE

● O pușcă modernă costă cît un plug

● O mitralieră costă cît un tractor

● Un bombardier strategic costă cît 16 spitale moderne

● Un submarin cu propulsie nucleară – cît 416 școli

● O rachetă intercontinentală – cît 500 săli de clasă

● Un portavion – cît 90 000 apartamente

● Un tanc costă cît 36 apartamente cu trei camere

● O rampă de lansare a rachetelor cu rază mică de acțiune costă cît întreținerea a 37 000 de studenți timp de un an

rorii" sau „descurajării" la cotele ameţitoare ale producţiei de arme şi contraarme tot mai perfecţionate. Alte argumente fac referire la „ponderea relativ mică" a bugetului militar în produsul naţional total (deşi este vorba, în cazul marilor puteri, de bugete militare ce au depăşit de mult 100 miliarde dolari anual) şi chiar la „avantajele economice şi sociale" ale înarmărilor, în sensul că ele ar oferi locuri de muncă, ar contribui la apărarea intereselor economice internaţionale în „zonele instabile" ale planetei, la livrări de arme în străinătate, aducătoare de devize şi alte beneficii etc., etc.

În dezbaterile din Comitetul pentru dezarmare de la Geneva şi de la O.N.U., precum şi în vasta literatură de specialitate consacrată cursei înarmărilor şi dezarmării — între care se disting, prin valoarea lor, cele două rapoarte ale O.N.U. privind consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare — au fost demonstrate pe larg şi dovedite convingător inconsistenţa şi caracterul nociv al unor asemenea pseudoteze şi pseudoabordări. A prevalat punctul de vedere, potrivit căruia, oricum ar fi ea privită, competiţia înarmărilor se dovedeşte iraţională, nejustificată nici măcar de raţiuni de ordin militar. Sporirea fără motiv a cheltuielilor militare sub pretextul unor pericole, adesea imaginare, contravine intereselor vitale de pace, dezvoltare şi progres ale popoarelor, constituie o povară tot mai apăsătoare pe umerii maselor populare, care achită, în ultimă instanţă, nota de plată uriaşă a procesului de înarmare. Un mare număr de oameni politici cu vederi democratice, de economişti şi experţi au subliniat, în multiple luări de poziţie, studii şi rapoarte, efectele nocive ale cursei înarmărilor pe plan economic şi social, posibilităţile largi pe care le-ar deschide reducerea, fie şi cu cîteva procente, a cheltuielilor militare, pentru realizarea unor obiective şi programe naţionale acute în domenii prioritare, ca ocuparea forţei de muncă, construcţia de locuinţe, lupta împotriva poluării, ameliorarea asistenţei sociale şi medicale şi altele. Acuitatea cu care se pune această problemă pentru toate statele, în special pentru cele sărace, dar şi pentru cele puternic industrializate, demonstrează că escalada continuă a cheltuielilor militare şi costul tot mai ridicat al armamentelor moderne impun tuturor statelor opţiunea „tunuri" sau „unt". Acest punct de vedere este susţinut de datele statistice care atestă costul tot mai ridicat al unor armamente moderne, ca urmare a înmagazinării unor cantităţi sporite de cercetare ştiinţifică, tehnologie şi materii prime rare. Concomitent, durata medie a vieţii unui avion de luptă sau a unei rachete nu depăşeşte, în prezent, 5—7 ani. Fiecare nou tip de armă este mai sofisticat şi, implicit, mai costisitor decît cel precedent. Astfel, un tanc, care valora circa 10 000 de dolari în al doilea război mondial, a ajuns să coste un milion de dolari ; un avion de vînătoare, care valora 53 000 dolari în 1944—1945, costă azi 10—20 milioane dolari ; un bombardier obişnuit şi-a sporit, în aceeaşi perioadă, preţul de la 218 000 la 30—40 milioane dolari, iar un bombardier strategic a ajuns să coste 90 milioane dolari.

Costul exorbitant al cercetărilor militare şi producţiei de armamente moderne — în serii mari —, perimarea lor fizică sau morală şi necesitatea permanentă a înlocuirilor transformă competiţia militară într-un adevărat „genocid" împotriva populaţiei paşnice, nevoită să îndure, în numeroase state, şomajul, subnutriţia, bolile, privaţiunile în domeniul locuinţelor, asistenţei medicale, accesului la cultură şi altele. Caracterul iraţional al cursei înarmărilor şi al cheltuielilor militare este reliefat cu şi mai multă pregnanţă, dacă se ţine seama că aceste fonduri şi mijloace colosale sînt irosite în scopuri distructive, neproductive, într-o perioadă în care două treimi din populaţia planetei trăieşte în condiţii de privaţiuni sociale şi economice, confruntată cu vicisitudinile generate de decalajele economice şi starea de subdezvoltare. Date publicate de O.N.U. şi instituţiile sale specializate arată că, în prezent, datoria externă a statelor sărace ale lumii a depăşit fabuloasa sumă de 240 miliarde dolari ; în 1978, numai dobînzile la aceste datorii externe vor absorbi 25 la sută din valoarea exporturilor ţărilor lumii a treia neproducătoare de petrol. În condiţiile în care fonduri de sute de miliarde de dolari sînt înghiţite de activităţile cu caracter militar, decalajele dintre veniturile medii în ţările industrializate şi cele în curs de dezvoltare manifestă o pronunţată tendinţă de agra-

FORŢE ARMATE ŞI ARSENALE MILITARE SUPRASATURATE

1. În angrenajele militare ale statelor lumii sînt implicaţi, potrivit datelor O.N.U., aproximativ 60 milioane oameni, dintre care 25 milioane în uniformă militară – efective fără precedent în istoria omenirii în timp de pace.

2. Arsenalele nucleare existente înmagazinează o uriaşă capacitate de suprauciderе : peste 60 000 milioane tone trinitrotoluen, respectiv 15 tone pentru fiecare locuitor al planetei.

3. Principalele două puteri militare ale lumii dispun împreună, potrivit publicaţiei „U.S. News and World Report", de următoarele forţe nucleare strategice : 2 454 rachete balistice intercontinentale ; 1671 rachete strategice lansate de pe submarine ; 567 bombardiere strategice ; 15 500 focoase nucleare. La acestea se adaugă 6,5 milioane militari, 65 000 tancuri, 9 150 avioane tactice etc.

4. Numai în Europa se află concentrate 10 000 încărcături nucleare tactice din totalul de 12 000 existente pe glob, 72 000 tancuri, 23 000 avioane de diferite tipuri, 4 500 nave de război, 14 000 de tunuri etc.

5. Armele convenţionale acumulate pe glob sînt, ele singure, suficiente pentru purtarea unui război mondial cu o durată de 3–4 ani.

vare : dacă, în 1970, decalajul dintre cei doi poli era de 13:1, în 1977 el a fost 15:1 și se estimează că, în absența unor măsuri eficiente, va ajunge la 20:1 în anul 2000.

Cinci milioane de copii din țările în curs de dezvoltare își găsesc moartea, anual, din cauza a șase boli epidemice — difteria, tusea convulsivă, paralizia infantilă, pojarul, tetanosul și diverse forme de tuberculoză. În aceste țări, din totalul copiilor născuți anual, 95 la sută nu sînt vaccinați, din lipsă de mijloace. Un program de vaccinare pentru protejarea acestor copii de bolile infecțioase ar costa numai 600 000 000 de dolari, respectiv cam tot atît cît cheltuiesc S.U.A., anual, pentru întreținerea celor 7 000 de arme nucleare tactice aflate în Europa. Și asemenea exemple ar putea fi continuate.

În proporții, desigur, diferite, cheltuielile militare în continuă creștere afectează toate statele, contribuie la adîncirea decalajelor și inechităților din lumea contemporană. Semnificativ în această privință este faptul că principalele puteri nucleare dețin împreună, potrivit ultimei ediții a Anuarului SIPRI, circa 60 la sută din cheltuielile militare globale, în timp ce restului de 158 de state ale lumii le revin 40 la sută ; în 1977, țările membre ale NATO și Tratatului de la Varșovia (în total 22 state) au deținut, potrivit aceleiași surse, o pondere de 71 la sută în bugetul militar global.

Nevoite, pentru a-și apăra independența și suveranitatea, și ca urmare a tendinței imprimate de statele mari, puternic înarmate, ori din cauza altor factori, să se înarmeze, țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare și-au sporit ponderea în bugetul militar global de la 6 la sută, în 1967, la circa 14 la sută în 1977, cheltuielile lor militare crescînd, în perioada de referință, de 2,7 ori ; acest procent a fost, însă, diferit de la regiune la regiune (Orientul Apropiat — 4,8 ori, Africa — 3,8 ori, America Latină — 1,7 ori). Concomitent, țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să plătească sume considerabile achiziționării de arme și armamente din statele industrializate, în special de la marile puteri, 75 la sută din comerțul mondial cu arme desfășurîndu-se cu statele lumii a treia.

Dacă astfel stau lucrurile pe planul cursei înarmărilor și al sporirii cheltuielilor militare, trebuie arătat că, în ciuda eforturilor și inițiativelor unui mare număr de state, între care și România, eforturi vizînd angajarea unor negocieri de fond asupra înghețării și reducerii bugetelor militare, acest lucru nu s-a putut concretiza, ca urmare a atitudinii adoptate de statele interesate în perpetuarea înarmărilor.

În ultimii ani, la O.N.U. și în Comitetul pentru dezarmare s-a cristalizat o opinie larg împărtășită, potrivit căreia plafonul extrem de ridicat al cheltuielilor militare, efectele grave ale acestora asupra economiilor naționale reclamă adoptarea unor măsuri hotărîte, practice, de stăvilire și dezamorsare a acestui fenomen. Cu atît mai mult cu cît înghețarea și reducerea bugetelor militare se înscrie, sub raport politic și tehnic, precum și în privința posibilităților concrete de realizare, drept una dintre măsurile din sfera dezarmării cel mai ușor de realizat, desigur, în condițiile prezenței voinței politice a statelor de a se ajunge la un acord în această problemă. Relativ simplă de realizat, măsura de reducere a bugetelor militare, pe baza unui acord internațional corespunzător, ar avea multiple și profunde efecte binefăcătoare asupra economiilor naționale, asupra standardului de viață al tuturor popoarelor. Ea ar produce, de asemenea, efecte benefice asupra climatului internațional, consolidînd destinderea și coexistența pașnică, contribuind la crearea condițiilor propice pentru alte măsuri de dezarmare, de mai mare anvergură. Totodată, ea ar avea un pronunțat caracter de echitate, adresîndu-se în primul rînd statelor cu bugete militare mari, puternic înarmate, favorizînd, prin aceasta, transpunerea în viață a dreptului egal al statelor la securitate. Pe de altă parte, s-ar crea disponibilități apreciabile de fonduri nu numai pentru realizarea unor programe economice și sociale în statele care operează reduceri ale bugetelor militare, ci și pentru sporirea asistenței către țările în curs de dezvoltare ; principiul alocării, pentru aceste state, a unei părți din resursele astfel eliberate este larg recunoscut și consacrat în importante documente internaționale.

Programul românesc de dezarmare, avansat în Comitetul de la Geneva și la O.N.U., cuprinde o propunere concretă și realistă de înghețare și reducere a bugetelor militare ale tuturor statelor, concepută pe etape, care preconizează, totodată, conversiunea unei părți a fondurilor astfel eliberate pentru dezvoltarea economică și socială a statelor ce efectuează reduceri ale cheltuielilor cu caracter militar, urmînd ca altă parte să fie pusă la dispoziția unui fond al O.N.U. pentru acordarea de asistență către țările în curs de dezvoltare.

Avansînd această propunere, care își păstrează pe deplin valabilitatea și actualitatea, partidul și statul nostru înțeleg să-și aducă noi și permanente contribuții constructive la promovarea unor măsuri și acțiuni practice, vizînd stăvilirea înarmărilor și reducerea cheltuielilor militare.

Luările recente de poziție ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în favoarea opririi cursei înarmărilor și realizării dezarmării se caracterizează prin nedezmințită principialitate și înalt spirit de răspundere față de interesele supreme ale poporului român, ale păcii și progresului tuturor popoarelor. Analiza profund științifică, confirmată pe deplin de evoluția vieții mondiale, cuprinsă în documentele programatice ale partidului și statului nostru, a permis degajarea unor concluzii și idei de o mare valoare teoretică și practică. Astăzi, mai mult ca oricînd, popoarele au posibilitatea reală ca, prin acțiuni unite, să preîntîmpine declanșarea unei conflagrații mondiale. Aceasta impune evaluarea corectă și obiectivă a raportului mondial de forțe, fără subestimarea, dar și fără supraestimarea pericolului pe care îl reprezintă cercurile agresive. Promovarea și consolidarea destinderii și păcii reclamă nu declarații de intenții, ci fapte concrete. Pornind de la asemenea premise juste și trainice, România consideră că sporirea cheltuielilor militare și escalada cursei înarmărilor nu reprezintă o fatalitate, deoarece forțele progresiste, democratice, iubitoare de pace, popoarele de pe planeta noastră, care poartă pe umerii lor povara apăsătoare a înarmărilor, au capacitatea de a determina stăvilirea competiției militare și înfăptuirea dezarmării.

Nicolae Chilie

CONTRASTE

Suma astronomică de 400 miliarde de dolari, care reprezintă bugetul militar global pe anul 1977, a fost irosită în scopuri militare într-o lume în care, potrivit datelor SIPRI :

- **Aproximativ 1,5 miliarde oameni (circa 40 la sută din populația planetei) nu dispun de servicii medicale eficiente ;**
- **Circa 3 miliarde de oameni trăiesc în țări în care există doar un medic la peste 1000 de locuitori ;**
- **Aproape 3 miliarde de locuitori ai globului nu beneficiază de surse sigure de apă ;**
- **Un număr de 750 000 de locuitori ai planetei mor în fiecare lună din cauza bolilor generate de consumul de ape impure ;**
- **570 milioane de oameni sînt grav subnutriți ;**
- **800 milioane de oameni sînt analfabeți ; între care sînt incluși 70 la sută din locuitorii Africii ;**
- **250 milioane de copii sub 14 ani nu pot urma nici o școală**

ECHIVALENȚE

Specialiștii au calculat că suma de 100 miliarde dolari, respectiv un sfert din cheltuielile militare globale la nivelul anului 1977, ar fi suficientă pentru a se construi următoarele obiective economice :

- **300 centrale termoelectrice cu o capacitate de 120 000 KW fiecare ;**
- **300 rafinării capabile să prelucreze cîte 3 250 000 tone de țiței anual ;**
- **1000 fabrici de îngrășăminte chimice ;**
- **200 de uzine producătoare de cauciuc sintetic, cu o capacitate de 25 000 tone anual fiecare ;**
- **1600 de fabrici de zahăr de capacitate medie**

Era marilor împliniri, a deplinei afirmări a României socialiste, independente și suverane

60 DE ANI DE LA FĂURIREA STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

Limpede memorie a trecutului pentru viitorul luminos al patriei socialiste, independente și suverane — este o idee dăltuită în conștiințe, idee de frontispiciu în aceste momente în care cinstim fapta istorică de acum șase decenii : unirea Transilvaniei cu România, evenimentul care a marcat făurirea statului național unitar român. Este sensul chemării însuflețitoare adresate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate : **„Să sărbătorim acest eveniment cu hotărîrea fermă a fiecăruia de a-și face datoria față de patrie, față de popor, față de viitorul copiilor noștri, față de viitorul națiunii noastre, al întregului nostru popor, față de cauza socialismului, comunismului, a păcii în întreaga lume".**

Celebrăm actul de la 1918 în condițiile istoriei noastre noi, socialiste, în contextul lumii contemporane și cu clarviziunea devenirii ei. Semnificația sărbătorii este profund politică, determinată de identitatea de gînd, de voință și acțiune a întregului popor român, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și putem afirma, cu tărie, că, nicicînd, poporul român nu a fost mai unit în hotărîrea de a face totul pentru a-și afirma și întări independența și suveranitatea, pentru a-și clădi viitorul demn, socialist și prosper, pentru a-și dura locul de merit în marea familie a națiunilor lumii, printr-o statornică operă de pace și colaborare internațională.

Aniversarea marii uniri de acum șase decenii, națiunea română o trăiește cu convingerea că fapta eroică a trecutului își găsește autentica împlinire în prezentul socialist al țării. Deplin stăpîn pe destinele sale, poporul român, sub conducerea partidului, este astăzi făuritorul idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au luptat generațiile de înaintași, el este creatorul propriei istorii libere și independente. Datorăm partidului comuniștilor forța, libertatea și independența României noi. Lui îi datorăm noua și profunda unitate a poporului. Rezultat firesc al luptei revoluționare conduse de partid, făurită pe o nouă bază socială și economică, această unitate de voință și ideal își are izvorul și garanția în unitatea de acțiune a clasei muncitoare, în comunitatea de interese și aspirații a tuturor claselor și categoriilor sociale, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

Cînd, astăzi, cinstim șase decenii de la unirea din 1918 o facem de la înălțimea împlinirilor noastre și, mai cu seamă, de la treapta pe care ultimul deceniu a durat-o viitorului de propășire liberă a României. Sîntem ferm încrezători în destinul socialist și comunist pe care, unit în gînd și în acțiune, poporul român îl edifică sub conducerea clarvăzătoare a Partidului Comunist Român — forța supremă a națiunii noastre, continuatorul celor mai înaintate tradiții de luptă pentru libertate socială și națională, pentru o viață mai bună și independența patriei. Legatar al unei istorii de sacrificii și necurmate bătălii, al unei istorii care, ea și numai ea, l-a creat, Partidul Comunist Român își îndeplinește exemplar datoria în fața trăirii de veacuri a acestui popor. Conștiința datoriei de a face totul pentru dezvoltarea și înflorirea națiunii noastre socialiste, pentru întărirea continuă a statului național, pentru liniștea, bunăstarea și fericirea poporului dă adevărata substanță politică și morală a momentului pe care țara îl cinstește.

Coincidența face ca, în aceste zile, premergătoare aniversării făuririi statului național unitar român, să se fi împlinit patru ani de la un eveniment care a marcat hotărîtor înaintarea patriei noastre pe drumul progresului și civilizației socialiste — Congresul al XI-lea, care a adoptat Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Privind retrospectiv, putem afirma că viața, evenimentele — atît interne, cît și internaționale — au confirmat strălucit justețea liniei politice generale a partidului. Etapă bogată în înfăptuiri în toate domeniile de activitate, ea este elocventă pentru elanul și abnegația clasei noastre muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități —, întregului popor român care, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dă dovada exemplară a atașa-

Alba Iulia, 1 Decembrie 1918. Masele populare hotărăsc unirea Transilvaniei cu patria-mamă, România

mentului ferm pentru cauza propășirii României socialiste.

România oferă, astăzi, imaginea însuflețitoare a unei țări angajate cu toate resursele sale materiale și umane în vasta operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și, în același timp, a unui stat care desfășoară o amplă activitate internațională, fără precedent prin dinamismul, inițiativa și caracterul ei constructiv. Ceea ce vrem să subliniem este identitatea definitorie pentru România contemporană: dintre opera națională de construcție pașnică și opera internațională de promovare a păcii. Este, aceasta, expresia unei legități care fundamentează întreaga politică a României socialiste, concepută ca acțiune programatică, principială, ce demonstrează că, prin însăși natura orînduirii sale, prin concepția sa generală, ideologică și politică, socialismul aspiră, în mod vital, spre pace și colaborare între națiuni.

Printr-o asemenea politică, România și-a cîștigat, în conștiința lumii contemporane, un loc pe măsura istoriei și a prezentului său. Experiența trecutului de luptă pentru apărarea și afirmarea ființei naționale, pentru neatîrnare, pentru unitate națională conferă, astăzi, în condițiile socialismului, dimensiuni noi, calitativ superioare, acțiunii consecvente a României în favoarea păcii și colaborării internaționale.

În lumina concepției istorice și revoluționare asupra lumii și acțiunii românești în această lume, partidul și statul nostru văd, în preocuparea pentru asigurarea unei vieți pașnice, demne și libere, nu numai expresia, mereu reînnoită, a modului de existență propriu României, ci, în același timp, o preocupare ce definește existența tuturor popoarelor, care determină însăși evoluția vieții internaționale, viitorul umanității. În acest spirit, sărbătorim actul de la 1 Decembrie cu convingerea că nimic n-a fost și nu este mai de preț poporului român — și, deopotrivă, tuturor popoarelor lumii — decît lupta pentru afirmarea și respectarea independenței, pentru dreptul fiecărui popor de a trăi în pace, de a-și hotărî singur destinele, potrivit năzuințelor și intereselor sale, fără nici un amestec din afară.

Încrederea în forța de pace și de mai bine a maselor populare fundamentează acțiunea și conceptul de politică externă ale României și președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Respectul față de propriul popor — egal cu respectul față de toate popoarele lumii ; respectul și încrederea în marea capacitate a popoarelor de a judeca just faptele și evenimentele internaționale, de a acționa pentru o viață liberă și demnă — aceasta este norma morală pe care se întemeiază politica externă a partidului și statului nostru, politică în deplin consens cu interesele poporului român, o politică dusă în văzul și în deplina cunoștință a poporului nostru.

Cînd reamintim, astăzi, în preajma sărbătoririi lui 1 Decembrie, adevărul incontestabil că poporul român și-a dobîndit dreptul la existență liberă și suverană, prin jertfă, prin luptă, că marile sale cuceriri n-au fost, nicicînd, fructul unor acte de generozitate ale altora sau al întîmplării, nici al unor evenimente de conjunctură, nici simplul rezultat al unor deliberări la masa tratativelor, o facem conștienți că experiența românească nu este singulară. Aceasta demonstrează adevărul că nu există forță în lume care să poată împiedica înfăptuirea năzuințelor vitale de unitate și independență ale unui popor, dacă el este hotărît să-și apere și să-și afirme, cu orice preț, ființa națională, dacă este hotărît să facă totul pentru împlinirea acestor firești deziderate. Aceeași încredere în forța poporelor — bazată pe analiza profundă, responsabilă a vieții internaționale, a mutațiilor și transformărilor revoluționare, a raportului mondial de forțe — definește conceptul românesc despre necesitatea și posibilitatea întronării și consolidării unui curs nou de destindere și conlucrare internațională, a edificării unei păci reale în lume. În lumina unui examen realist, obiectiv, partidul și statul nostru au convingerea că stă în puterea popoarelor ca, acționînd unite, să împiedice un nou război mondial, să asigure o pace trainică în lume. Această convingere determină politica de largă solidaritate și colaborare internațională a României.

În lupta pentru o lume mai dreaptă și mai bună, România depune toate eforturile pentru întărirea solidarității internaționale, acționează în strînsă colaborare cu toate forțele revoluționare, progresiste, democratice, antiimperialiste de pretutindeni, dezvoltă relațiile cu toate statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, nealiniate, cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială.. Aceasta este sursa prestigiului și largii aprecieri de care se bucură politica sa internațională. Intransigență față de tot ce ar putea leza libertatea și propășirea popoarelor, colaborarea lor pașnică, activă, promovare consecventă a principiilor noi de relații între state, responsabilă și originală participare la soluționarea pașnică a tuturor problemelor internaționale — sînt, acestea, coordonate vitale ale politicii noastre externe, o politică întemeiată pe respectul propriei istorii de luptă și, deopotrivă, al istoriei celorlalte popoare, o politică fundamental dedicată păcii și independenței popoarelor.

Și, astăzi, în preajma sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului național unitar român, putem afirma, cu legitimă mîndrie, că glasul României este ascultat în lume cu respectul datorat unei națiuni care și-a dedicat energiile creatoare propășirii sale pașnice, independente și suverane, care face totul pentru o lume izbăvită de spectrul războiului, o lume în care fiecare popor să aibă garanția dezvoltării sale libere, să își consacre întregul potențial pentru prosperitatea sa, o lume a păcii și colaborării. În slujba acestui ideal, acționează întregul popor român, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României socialiste — omul de stat ascultat pretutindeni în lume cu înaltă stimă și prețuire, patriotul înflăcărat și revoluționarul consecvent, făuritor al istoriei noastre noi, cel care și-a legat ființa de ființa patriei, pentru devenirea ei comunistă, liberă, independentă și prosperă.

Radu Pascal

LUMEA

Săptămînal de politică externă

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

49 (788)

30 noiembrie 1978

UNITATEA DE GÎND ȘI DE ACȚIUNE A ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN ÎN JURUL PARTIDULUI, AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
Politica externă a României socialiste – politică activă pentru destindere, dezarmare, pace și înțelegere între popoare 1

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Reducerea înarmărilor și cheltuielilor militare – condiție vitală a progresului, bunăstării și libertății popoarelor. Nicolae Chilie 4
60 de ani de la făurirea statului național unitar român. Era marilor împliniri, a deplinei afirmări a României socialiste, independente și suverane. Radu Pascal 7
Paris. Preocupare pentru creșterea rolului UNESCO. V. Florean 9
Națiunile Unite. România – prezență activă la lucrările Comitetelor Adunării Generale. Ilie Olteanu 10
Madrid. Consens pentru democrație. Rodica Dumitrescu 11
La Paz. Armata preia puterea. V. Tudor 12
Orientul Mijlociu. Eforturi pentru depășirea pauzei în negocieri. I. Crăciun 13
Venezuela la ora alegerilor prezidențiale. Paul Alexandru Georgescu 14
Sărbătoarea popoarelor iugoslave. Vasile Crișu 18
Solidaritate cu poporul palestinian 20
Ritmuri economice albaneze. Florica Vrînceanu 21
Controverse vest-europene : „Dosarul competențelor". Eugeniu Obrea 22
Punerea în valoare a surselor alternative de energie. Dr. Ilie Șerbănescu 26
Jonestown. Masacrul din junglă 30

REPORTAJ PE GLOB
Vientiane. Anca Voican 15
Prin emiratele golfului de smarald. Crăciun Ionescu 16

1000 + 1 24–25

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ 23

PROFIL
Lt.-col. Mengistu Haile-Mariam, președinte al Consiliului Militar Administrativ Provizoriu și al Consiliului de Miniștri al Etiopiei socialiste 29

POȘTA REDACȚIEI 31–32

PARIS

Preocupare pentru creșterea rolului UNESCO

Corespondență de la V. Florean

La fiecare doi ani se reunește sesiunea Conferinței generale UNESCO, la nivel ministerial, care face analiza activității desfășurate de organizație în domeniile educației, științei și culturii și stabilește programele și acțiunile UNESCO pentru următoarea perioadă bienală. Sesiunea din acest an a Conferinței generale UNESCO — cea de-a 20-a — și-a desfășurat lucrările în perioada 24 octombrie—28 noiembrie, la reuniune luînd parte delegații din cele 144 de state membre ale UNESCO, majoritatea la nivel ministerial, precum și reprezentanți ai O.N.U. și altor organizații internaționale. Lucrările s-au desfășurat în plenară și în cele 6 comisii de specialitate (educație, științe exacte și naturale, științe sociale, cultură și comunicații, programe, administrativă).

Dezbaterile de politică generală din plenara conferinței, care au constituit un punct esențial al sesiunii, au permis degajarea unor importante concluzii în privința tendințelor și orientărilor activităților viitoare ale UNESCO. Marea majoritate a delegațiilor s-au referit la problemele majore ale lumii contemporane. Pe prim plan s-a situat cerința instituirii unei noi ordini economice internaționale, punîndu-se accentul pe necesitatea stringentă a restructurării actualelor raporturi economice, politice, tehnico-științifice între țări, a lichidării subdezvoltării și a instaurării unor relații de tip nou, bazate pe echitate și egalitate între toate statele lumii.

În acest context, s-a bucurat de o largă audiență în rîndul celorlalte delegații participante la conferință poziția clară a țării noastre expusă în plenară de șeful delegației române, care a subliniat că **„problemele securității și colaborării internaționale, inclusiv cele ale cooperării culturale și științifice, ale instaurării unor raporturi noi, democratice, între state și realizării unei noi ordini economice în lume ocupă un loc central în gîndirea politică și în prodigioasa activitate desfășurată pe plan internațional de președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care manifestă o preocupare deosebită pentru creșterea rolului O.N.U., al UNESCO și al celorlalte foruri internaționale în soluționarea problemelor cu care este confruntată lumea contemporană“.**

Numeroase delegații, printre care și delegația României, au reliefat legătura strînsă dintre activitățile UNESCO și problemele păcii și dezarmării, contribuția pe care o poate aduce organizația la crearea unui climat general în favoarea cooperării pașnice și a dezarmării. S-a subliniat decalajul care există între sumele afectate educației și culturii în lume și cheltuielile de înarmare care reprezintă o enormă risipă și din care ar fi suficientă doar o parte pentru a transforma fundamental fizionomia planetei noastre. Problemele combaterii politicii rasiste și de apartheid, ale lichidării colonialismului și neocolonialismului au ocupat, de asemenea, un loc central în dezbaterile generale. În acest cadru s-a situat și primirea Namibiei cu drepturi depline în UNESCO, act politic important care a exprimat sprijinul organizației față de lupta justă dusă de SWAPO.

Pe marginea acestei problematici majore, au fost evocate responsabilitățile specifice care revin UNESCO, ca instituție specializată a O.N.U., în ce privește elaborarea și punerea în practică a unor programe adecvate referitoare la problemele educației, științei și culturii și ale adîncirii colaborării internaționale în aceste domenii. Rezultatele cu care s-a încheiat sesiunea reflectă, de altfel, acest spirit care a dominat dezbaterile generale. Conferința generală a continuat să acorde prioritate problemelor educației — capitol major al activităților UNESCO. Aproape jumătate din bugetul organizației (care se cifrează la 303 milioane dolari S.U.A. pentru următorul exercițiu bienal 1979—1980) a fost alocată programelor în acest domeniu. Dacă în urmă cu 10 ani eforturile UNESCO erau concentrate pe problemele alfabetizării în lume, în prezent programele și rezoluțiile adoptate reflectă noi preocupări complementare ale organizației care vin în întîmpinarea cerințelor țărilor în curs de dezvoltare și care vizează : dezvoltarea învățămîntului mediu, tehnic, profesional și superior, caracterul pluridisciplinar al educației, legarea învățămîntului de cerințele vieții practice, educația tineretului, contribuția educației la conservarea și promovarea valorilor spirituale, formarea de cadre, eliminarea oricăror forme de discriminare în domeniul învățămîntului.

Un loc important în cadrul discuțiilor l-au ocupat problemele cooperării științifice și tehnice, Conferința generală reafirmînd în mod clar rolul hotărîtor al științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea economică, socială și culturală a societății, ca și în instaurarea unei noi ordini economice internaționale, prin promovarea accesului larg al țărilor în curs de dezvoltare la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Aceste probleme au fost abordate și prin prisma contribuției și participării UNESCO la Conferința Națiunilor Unite pentru aplicarea științei și tehnicii la dezvoltare, care va avea loc în 1979, și care, după cum se știe, are la bază o inițiativă a României.

Conferința a fixat jaloanele unei cooperări internaționale sporite sub egida UNESCO, pe baza hotărîrilor conferințelor ministeriale pentru știință și tehnologie care au avut loc în ultimii ani pe diferite continente — Europa, Africa, Asia, America Latină — și în cadrul cărora au fost identificate proiecte de cooperare științifică și tehnică atît la nivel regional, cît și pe plan mondial, în interesul tuturor statelor și, în special, al țărilor în curs de dezvoltare.

La capitolul științelor naturale și exacte și aplicarea acestora în slujba dezvoltării, un loc prioritar a revenit unor programe de cooperare regională, ca și programului interguvernamental „Omul și biosfera“. În acest cadru, se înscriu și două dintre inițiativele prezentate la sesiune de România și adoptate de Conferința generală, una privind dezvoltarea cooperării în regiunea balcanică în domeniul seismologiei, în scopul studierii fenomenelor seismice, al luării măsurilor necesare pentru protecția împotriva cutremurelor în zonă și evitarea riscurilor acestora, iar cealaltă, axată pe programul interguvernamental „Omul și biosfera“, de asemenea circumscrisă la regiunea Balcanilor — care pune accentul pe corelarea dezvoltării economice și a progresului tehnic cu necesitățile protecției mediului și a valorilor culturale.

În ce privește domeniul culturii, ideea centrală care a dominat dezbaterile și care și-a găsit în țările în curs de dezvoltare și nealiniate principalii promotori, a fost intensificarea eforturilor — sub egida UNESCO — în direcția unei largi cunoașteri și a respectării tradițiilor istorice, a identității și valorilor culturale ale tuturor țărilor, a conservării patrimoniului cultural al umanității. Conferința generală a adoptat mai multe programe concrete pe care le va întreprinde UNESCO, pentru protejarea unor monumente culturale aflate în țările în curs de dezvoltare (Senegal, Peru, R. S. Vietnam, Sri Lanka, Malta, Mauritania). Alături de programele de cooperare pe care UNESCO le desfășoară la nivel internațional, la actuala sesiune a conferinței generale au fost examinate și o serie de propuneri care au avut ca obiect dezvoltarea cooperării internaționale și regionale, în domenii de competența organizației.

Cu un deosebit interes a fost primită rezoluția inițiată de România — la care au devenit coautori Austria, Spania, Franța, Ungaria, Portugalia, Iugoslavia și San Marino — asupra dezvoltării cooperării europene în domeniile de competența UNESCO. Rezoluția, care a fost adoptată de conferință, pune accentul pe activitățile desfășurate în ultimii ani pe continentul european prin intermediul conferințelor ministeriale, a centrelor europe-

Premierul portughez Carlos Mota Pinto și guvernul său au primit învestitura, la 22 noiembrie, din partea președintelui Ramalho Eanes în cadrul unei ceremonii desfășurate la Palatul Ajuda. Noul premier dispune de zece zile pentru a-și prezenta programul în fața Adunării Republicii

ne, reuniunilor de experți etc., reafirmînd prevederile Actului final al CSCE în domeniul educației, științei și culturii și atribuțiile care revin UNESCO în aplicarea lor și în promovarea cooperării între statele semnatare ale documentului de la Helsinki.

Cea de-a 20-a sesiune a Conferinței generale s-a înscris ca un eveniment important pe planul combaterii politicii rasiste și de apartheid, adoptînd prin consens „Declarația asupra raselor și prejudecăților rasiale". Documentul, pornind de la principalele convenții și declarații internaționale adoptate de O.N.U., proclamă în mod solemn egalitatea în drepturi a tuturor ființelor umane, fără nici o deosebire ; condamnă rasismul, politica de apartheid, teoriile rasiste, care sînt contrare cerințelor unei noi ordini internaționale, aducînd grave prejudicii păcii și securității internaționale ; proclamă dreptul la cultură, educație și binefacerile civilizației, la respectarea vieții culturale și a identității culturale a fiecărui popor ; face apel la toate organizațiile internaționale de a coopera la realizarea și punerea în practică a prevederilor documentului. Declarația asupra raselor și prejudecăților rasiale vine, astfel, să întărească cadrul juridic internațional cu un nou instrument de luptă împotriva discriminării rasiale și a politicii de apartheid.

Conferința a adoptat, prin consens, un alt document important — Declarația asupra principiilor fundamentale privind contribuția organelor de informare la întărirea păcii și înțelegerii internaționale, la lupta împotriva rasismului, apartheidului și a incitării la război, la promovarea drepturilor omului. În dezbaterile pe marginea acestui important document, delegația română a subliniat că democrația și umanismul sînt incompatibile cu menținerea unor grave inegalități economice, sociale și politice între oameni, atenția comunității internaționale trebuind îndreptată spre asigurarea drepturilor vitale pentru masele de oameni ai muncii care, în multe zone ale lumii, trăiesc în umilințe și suferințe. Delegația română a apreciat ca fiind contrare scopurilor UNESCO orice acțiuni de defăimare a altor popoare, de denaturare vădită a realităților, de propagare a instigării la război și a învrăjbirii între popoare. Legăturile culturale, presa, radioul, televiziunea, celelalte mijloace de informare în masă trebuie să promoveze respectul față de alte popoare, tradițiile lor culturale, să militeze pentru întărirea păcii și colaborării internaționale.

Reflectînd preocupările a numeroase state membre, în direcția sporirii rolului UNESCO în soluționarea marilor probleme contemporane, conferința a adoptat, de asemenea, prin consens, două rezoluții importante : una referitoare la sporirea contribuției organizației la instaurarea unei noi ordini economice internaționale în domeniile de competența sa — educația, știința și cultura — și cea de-a doua, axată pe rolul UNESCO în crearea unei opinii publice favorabile încetării cursei înarmărilor și dezarmării. Subliniind eforturile UNESCO în direcția înfăptuirii unor măsuri de dezarmare și a stopării competiției înarmărilor, rezoluția lansează un apel la toți cei care își desfășoară activitatea în domeniile educației, culturii și științei, să se alăture acestor eforturi.

Așa cum au subliniat numeroși observatori politici, actuala sesiune a Conferinței generale UNESCO are meritul de a fi continuat „spiritul de colaborare de la Nairobi", atît de des evocat în dezbateri și reflectat în faptul că marea majoritate a hotărîrilor și rezoluțiilor au fost adoptate prin consens sau în unanimitate. Aceasta demonstrează, fără îndoială, voința statelor membre de a contribui la creșterea rolului UNESCO pe plan internațional în ceea ce privește cooperarea în domeniile educației, științei și culturii.

NAȚIUNILE UNITE

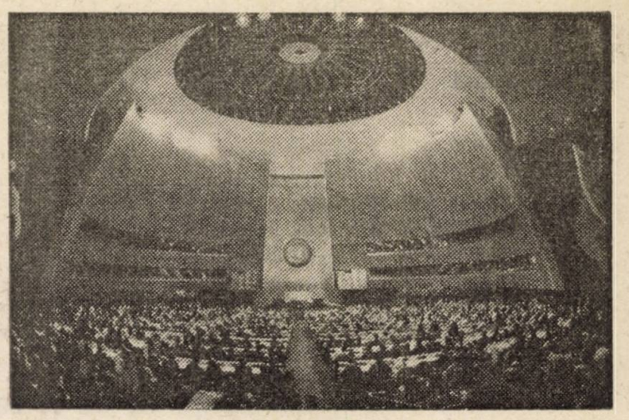

România — prezență activă la lucrările Comitetelor Adunării Generale

Luările de poziție ale marii majorități a reprezentanților statelor membre ale Organizației Națiunilor Unite relevă abordarea constructivă a problemelor de interes general ale vieții internaționale. Evident că problematica dezarmării, lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice internaționale, eradicarea ultimelor rămășițe ale colonialismului, soluționarea pe cale pașnică a diferendelor ș. a. formează acel evantai tematic al vieții internaționale ce reclamă participarea tuturor statelor la dezbaterea și soluționarea lui. Iar cadrul potențial cel mai democratic pentru asemenea desfășurări îl reprezintă, fără îndoială, Organizația Națiunilor Unite.

Pornind de la recunoașterea acestui fapt, România a acționat neobosit — și la actuala sesiune a Adunării Generale — pentru căutarea de soluții specifice diverselor probleme discutate, fie în plenul Adunării, fie în cadrul Comitetelor sale. Elocventă, în acest sens, este și activitatea desfășurată de reprezentanții noștri în ultima săptămînă.

O contribuție substanțială aduce România în cadrul dezbaterilor din Comitetul pentru problemele politice și de securitate asupra ansamblului celor 15 puncte consacrate diferitelor aspecte ale dezarmării. Numele țării noastre figurează, deja, în rîndul coautorilor a aproape jumătate din proiectele de rezoluție. O mărturie a realismului și spiritului constructiv ce definesc pozițiile promovate de țara noastră, de președintele Nicolae Ceaușescu, în domeniul dezarmării — poziții ce corespund intereselor tuturor popoarelor — o constituie faptul că multe din ideile și propunerile avansate de țara noastră se regăsesc în numeroase proiecte de rezoluție.

Atît dezbaterile, cît și proiectele de rezoluție reflectă, în primul rînd, îngrijorarea crescîndă a numeroase popoare față de consecințele nefaste ale cursei înarmărilor, subliniază necesitatea trecerii la măsuri concrete, practice, în direcția dezarmării. Un șir de proiecte de rezoluție, pornind de la prioritatea de care trebuie să se bucure negocierile în domeniul dezarmării nucleare, cer să se depună eforturi sporite pentru încheierea unui tratat de încetare totală a experiențelor nucleare. Alte proiecte de rezoluție, proclamînd „hotărîrea popoarelor de a elimina războiul din viața societății", cheamă la renunțarea la forță și la amenințarea cu folosirea forței în relațiile internaționale.

Un alt document supus discuției, după ce evidențiază disproporțiile existente între resursele alocate înarmărilor și cele destinate ajutoarelor în scopul dezvoltării, recomandă „reducerea cheltuielilor militare și alocarea unei părți a mijloacelor astfel eliberate pentru asistența țărilor în curs de dezvoltare". Sînt incluse, de asemenea, recomandări privind măsuri de reducere treptată a bugetelor militare, măsuri care, după cum se știe, figurează de mult între propunerile românești. În unele documente se cere noilor organisme de negocieri să treacă neîntîrziat la examinarea propunerilor avansate în rezoluțiile respective. Astfel, un proiect de rezoluție cere Comitetului pentru dezarmare să inițieze cu prioritate, la prima sa sesiune, în ianuarie 1979, negocieri privind interzicerea completă a experiențelor cu armele nucleare, încheierea unui tratat sau a unei convenții prin care să se prevadă interzicerea în mod complet și efectiv a dezvoltării producției și stocării tuturor tipurilor de arme chimice și distrugerea lor.

O atenție deosebită se acordă ideii — subliniată în permanență de țara noastră — că în prezent este mai necesară decît oricînd mobilizarea largă a tuturor forțelor progresiste, a popoarelor de pe toate meridianele, astfel ca acestea să-și intensifice activitatea în vederea asigurării progresului cauzei dezarmării, edificării unei lumi fără arme și fără războaie, o lume a păcii, colaborării și progresului. În acest sens, două proiecte de rezoluție subliniază importanța informării opiniei publice, a popoarelor asupra stadiului actual al cursei înarmărilor și al negocierilor de dezarmare, pornindu-se de la convingerea că o opinie publică avizată va constitui un factor esențial în eforturile de înfăptuire a acestui deziderat vital al omenirii. În sfîrșit, se cuvine semnalat proiectul de rezoluție care subliniază necesitatea convocării, în 1981/1982, a unei noi sesiuni speciale a Adunării Generale consacrate dezarmării, urmînd ca la sesiunea ordinară a O.N.U. de anul viitor să se creeze un comitet pentru pregătirea acesteia.

Urgența abolirii anacronicei politici a regimurilor rasiste din Africa australă a fost pusă în lumină la dezbaterea — aflată în curs — a acestei acute probleme în Adunarea Generală. Expunînd poziția ță-

rii noastre, reprezentantul permanent al României la Națiunile Unite, ambasadorul Teodor Marinescu, arăta că situația tensionată din sudul Africii este consecința nemijlocită a negării și suprimării de către regimurile rasiste minoritare a celor mai elementare drepturi și libertăți democratice ale populației africane majoritare din Africa de Sud, a nesocotirii dreptului sacru al acesteia, ca și al popoarelor namibian și zimbabwe de a-și hotărî singure soarta, de a trăi în deplină libertate și independență. Este o urmare a instituționalizării de către Africa de Sud a politicii de discriminare rasială și de apartheid, de represiune și violență ca mijloace de guvernare internă, care își găsește reflectarea pe plan extern prin repetatele acte de agresiune împotriva statelor africane independente.

În prezent, O.N.U. este confruntată cu o problemă deosebit de complexă care impune lărgirea acțiunilor politice ale comunității internaționale împotriva politicii rasiste a Africii de Sud, aplicarea Programului de acțiune împotriva apartheidului, în conformitate cu rezoluțiile Adunării Generale și Consiliului de Securitate. În opinia României, abolirea politicii de discriminare rasială și apartheid constituie un imperativ de maximă actualitate și urgență.

O vie activitate a depus delegația română și în alte organisme ale Adunării Generale. Astfel, în Comitetul pentru problemele economice și financiare, care dezbate rezultatele Conferinței O.N.U. în domeniul cooperării tehnice între țările în curs de dezvoltare (desfășurată în septembrie, la Buenos Aires), reprezentantul României a subliniat necesitatea trecerii la sprijinirea și aplicarea în practică a Planului de acțiune adoptat la Buenos Aires, atît de țările în curs de dezvoltare, cît și de țările dezvoltate, extinderea cooperării fiind în interesul tuturor. A fost subliniată, de asemenea, necesitatea asigurării accesului liber al țărilor în curs de dezvoltare la știința și tehnologia modernă, la cuceririle civilizației contemporane. Reafirmînd hotărîrea României de a extinde raporturile sale cu statele în curs de dezvoltare, cu toate țările lumii, delegatul român a arătat că cooperarea țării noastre cu celelalte țări în curs de dezvoltare reprezintă unul din principiile de bază ale politicii sale externe, constituie expresia solidarității cu lupta dusă de aceste state pentru emanciparea economică, socială și națională, pentru asigurarea dezvoltării lor pe calea progresului și civilizației, pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale.

Comitetul pentru problemele juridice al Adunării Generale a dezbătut proiectul unei convenții internaționale pentru reprimarea luării de ostatici. Delegatul nostru a arătat, în cuvîntul său, că România dezaprobă și condamnă actele de terorism în diversele lor forme de manifestare și face o deosebire netă între lupta armată pentru eliberarea națională și socială, pe de o parte, și actele teroriste individuale, pe de altă parte. În viziunea României, acestea din urmă — inclusiv luarea de ostatici — nu pot în nici un fel înlocui lupta conștientă a forțelor înaintate ale societății, a popoarelor, pentru rezolvarea justă a problemelor sociale, pentru apărarea democrației, drepturilor și libertăților omului, pentru eliberare națională. În context, țara noastră a propus ca în proiectul de convenție să fie înscrisă și obligația statelor de a lua măsuri eficace pentru a interzice, pe teritoriul lor, activitățile ilegale nu numai ale indivizilor, ci și ale grupurilor și organizațiilor care pregătesc, încurajează și săvîrșesc acte de luare de ostatici și alte acte teroriste, ale organizațiilor de tip fascist, nazist și neonazist.

Ilie Olteanu

MADRID

Consens pentru democrație

Mai este o săptămînă pînă la 6 decembrie, ziua în care Spania va fi chemată la urne pentru a vota, prin referendum, noua Constituție a țării, aprobată de Cortes-uri la 31 octombrie. Campania electorală a diverselor formațiuni politice este la această oră în plină desfășurare. O campanie din care, firește, polemicile n-au lipsit ; estompate însă de atmosfera tensionată, creată în urma atacurilor violente (și eșuate) ale celor care țin să împiedice cu orice preț evoluția democratică a noii Spanii.

Spre deosebire de precedentele Constituții, expresii ale politicii partidelor aflate la putere, această a douăsprezecea „magna carta" a statului spaniol este rezultatul unui consens realizat între principalele formațiuni politice ale țării indiferent de faptul că unele dintre ele (Uniunea Centrului Democratic) se află la conducerea țării, iar altele (așa cum este cazul comuniștilor și socialiștilor) în rîndurile opoziției democratice. Pe lîngă faptul că s-a născut din acordul între diversele tendințe politice ale țării, fără învinși și învingători, noua lege fundamentală a Spaniei consfințește depășirea — definitivă și fără traume violente — a sistemului dictatorial și construirea unei democrații bazate pe libertate și justiție. Ea oferă, totodată, instrumentul optim pentru înfruntarea — cu rigoare și autoritate — a terorismului și depășirea — cu fermitate și eficacitate — a crizei economice prin care trece în momentul de față societatea spaniolă.

Așadar, o opțiune democratică exprimată sintetic în declarațiile — unele euforice, altele mai reținute — ale principalilor lideri politici. Premierul **Adolfo Suárez** : „Este Constituția tuturor și pentru toți. Acum nu mai există două Spanii ireconciliabile". **Felipe Gonzalez**, secretarul general al Partidului Socialist Muncitoresc Spaniol : „Este Constituția libertății, autonomiei și democrației". **Santiago Carrillo**, secretarul general al Partidului Comunist din Spania : „Aceasta este Constituția reconcilierii naționale și rupturii cu trecutul". **Fraga Iribarne**, liderul „Alianței Populare" : „Optăm pentru speranță, dar ne menținem criticile. Este o Constituție a întregii Spanii, care nu mai e divizată în două".

Consensul la care au ajuns principalele formațiuni politice ale țării, fie că ele aparțin stîngii, centrului sau dreptei moderate, va fi ratificat prin referendumul popular de la 6 decembrie, fiecare dintre partidele ce au participat la elaborarea textului constituțional mobilizîndu-și, în aceste zile, electoratul propriu în favoarea unui răspuns afirmativ. O „zi națională" în apărarea acestui „da" a fost proclamată pentru 4 decembrie de către Secretariatul general al Comisiilor Muncitorești. La posturile de radio și televiziune, în programele special dedicate evenimentului, Adolfo Suárez, Santiago Carrillo, Felipe Gonzalez și ceilalți principali lideri politici s-au adresat țării pentru a participa și vota masiv în favoarea noii legi fundamentale. Excepție de la această mobilizare fac Partidul Național Basc și forțele de extremă dreaptă care și-au exprimat un categoric „nu" față de noua Constituție.

De altfel, extrema dreaptă a recurs, în zilele premergătoare votului popular, la o serie de manifestări agresive menite — în concepția organizatorilor — să oprească cursul spre democratizare a țării. Aparent, evenimentele ultimelor săptămîni îi erau favorabile. Valul de atacuri teroriste declanșat de organizația paramilitară bască „E.T.A." (care, după ce a luptat împotriva franchismului, nu a renunțat, odată cu instaurarea noului regim democratic, la metodele de guerilă) crease o atmosferă de nesiguranță și teroare de care extrema dreaptă spera să profite. Punctul culminant : sîngerosul masacru, de la 20 noiembrie, din curtea cazărmii de la Basauri (în apropiere de Bilbao), soldat cu moartea a doi polițiști și rănirea altor unsprezece. „Scopul escaladării teroriste împotriva forțelor de poliție și a forțelor armate este — declara, în aceeași zi, într-o conferință de presă, Santiago Carrillo — acela de a provoca aceste forțe pentru a crea o atmosferă de nemulțumiri și a antrena o reacție violentă". Situația era cu atît mai agravantă cu cît, doar trei zile înainte, fusese descoperit un complot militar împotriva regimului. Ideea unei asemenea „golpe" (lovitură) aparține unui colonel al „Gărzii civile" și unui căpitan din „Poliția armată", aflați în momentul de față sub stare de arest. Intenționau să ocupe

Alegerile generale de la 25 noiembrie din Noua Zeelandă s-au încheiat cu victoria Partidului Național, de guvernămînt, al premierului Robert Muldoon. Din cele 92 de locuri ale parlamentului unicameral neozeelandez, conservatorii au obținut 49, față de cele 42 ale Partidului Laburist și unul menținut de Partidul Creditul Social.

În imagine, premierul Muldoon cu soția sa, în mijlocul unui grup de suporteri, la Wellington, în ziua alegerilor

Palatul Moncloa (sediul premierului Suárez) și să ia ostatic întreg guvernul, aflat în acea zi (17 noiembrie) în ședință de lucru. Un asemenea „golpe" — se afirmă în cercurile oficiale — ar fi eșuat oricum, planul acțiunii „fiind numai în mintea cîtorva și nu în inimile majorității". Riscul însă a existat. Autoritățile judiciare militare au deschis o anchetă. Totodată, într-o notă oficială, guvernul Suárez își exprimă decizia fermă de a stăvili „cu toate mijloacele legale și materiale pe care le are la dispoziție" orice tentativă de regresare a procesului politic în curs. Pe de altă parte, cabinetul de la Madrid mulțumește „imensei majorități a poporului spaniol" pentru sprijinul acordat, „prin reprezentanții săi legitimi", forțelor armate și de ordine.

Pe acest fundal s-a desfășurat, la 20 noiembrie, în Piața Orientului, din centrul capitalei, „una din ultimele bătălii ale franchismului" (France Presse) și anume manifestația fascistă organizată la aniversarea a trei ani de la moartea lui Franco și a 42 de ani de la executarea, la Alicante, a fondatorului Falangei, José Antonio Primo de Rivera. Întrunirea a fost un veritabil eșec. Impresia ziariștilor prezenți în piață avea să fie sintetizată de corespondentul agenției „France Presse" : „după 6 decembrie, ziua referendumului, nu va mai rămîne, într-adevăr, nimic din edificiul pe care Franco l-a pus la punct pentru a asigura supraviețuirea franchismului după moartea sa..."

Escaladei teroriste, Spania democratică este decisă să-i răspundă printr-o largă mobilizare de masă, al cărei moment-cheie îl va constitui, fără îndoială, referendumul de la 6 decembrie. Referendumul constituțional — subliniază comuniștii spanioli — va trebui să aibă caracterul „unei mari mobilizări populare" împotriva „tentativelor de revenire la trecut ale celor care nu doresc democrația".

Rodica Dumitrescu

LA PAZ

Armata preia puterea

Lovitura de stat militară s-a produs fără vărsări de sînge, situația menținîndu-se calmă în continuare : generalul David Padilla, comandantul forțelor terestre, și-a asumat președinția republicii, înlăturîndu-l de la putere pe generalul Juan Pereda Asbun, instalat în luna iulie.

Cu o istorie frămîntată, Bolivia rămîne una din țările latino-americane unde loviturile de stat se succed foarte frecvent. Evenimentele de săptămîna trecută (23—24 noiembrie) marchează, în fapt, cel de-al doilea „pronunciamiento" din acest an. Cu numai cîteva luni în urmă, în iulie, fostul șef al statului, generalul Hugo Banzer, fusese destituit în mod similar, după consumarea alegerilor prezidențiale de la 9 iulie, cînd candidatul forțelor guvernamentale, generalul Juan Pereda Asbun, a fost declarat învingător. Rezultatele au fost, însă, contestate de o mare parte din forțele politice care au participat la alegeri, ele acuzînd autoritățile de fraudă electorală. În aceste condiții, proclamarea și instalarea oficială a generalului Juan Pereda Asbun în funcția de șef al statului bolivian au avut loc printr-o lovitură militară de stat. După aceasta, autoritățile au anunțat organizarea de noi alegeri generale în mai 1980, ceea ce pentru o serie de partide și alianțe politice boliviene, inclusiv pentru unele sectoare ale forțelor armate, a însemnat o amînare a punerii în practică a programului de revenire a țării la o viață politică parlamentară și un guvern civil, program anunțat la începutul anului de către forțele armate.

Pentru a protesta împotriva acestei tergiversări, forțele de opoziție au hotărît, joia trecută, organizarea, în cursul zilei de vineri, a unei ample manifestații populare. Guvernul s-a reunit într-o ședință de urgență pentru a dezbate agravarea situației interne. În preziua loviturii de stat, în capitală a fost semnalată prezența vehiculelor blindate și a trupelor militare speciale, plasate în punctele cheie ale orașului.

După preluarea puterii, generalul David Padilla Arrancibia a difuzat următorul comunicat : „Forțele armate boliviene nu pot rămîne indiferente față de situația critică actuală a țării. Conștiente că această situație poate atrage după sine declanșarea unor confruntări cu poporul, ele au hotărît să-și asume conducerea națiunii pentru a acorda populației drepturile și libertățile sale și pentru ca aceasta să-și poată alege o dată pentru totdeauna conducătorii prin intermediul votului universal și democratic. Prima măsură pe care o vom lua va fi aceea de a emite un decret prin care vor fi convocate alegeri generale ce vor garanta învestitura, la 6 august 1979, a unui președinte ales în mod constituțional, prin voința populară". Comunicatul mai precizează că forțele armate își asumă puterea „temporar", convinse fiind că partidele își vor dovedi în cursul alegerilor „maturitatea lor politică" și că vor forma un „guvern care să răspundă aspirațiilor populare". În încheiere, documentul cere tuturor militarilor să fie loiali și să asigure unitatea pentru a evita înfruntările fratricide.

JAPONIA. Schimbare de lider în partidul de guvernămînt

Începînd de săptămîna viitoare, Japonia va avea un nou prim-ministru. Schimbarea este consecința alegerilor preliminare încheiate luni în cele 47 de prefecturi din arhipelag, la care au participat circa 1 500 000 de membri și simpatizanți ai Partidului liberal-democrat, de guvernămînt, pentru desemnarea noului președinte al partidului. Grație faptului că PLD deține majoritatea în Dietă, președintele acestei formațiuni politice devine automat șeful guvernului.

Listele prezentate membrilor partidului au avut înscrise numele a patru candidați, lideri a tot atîtea fracțiuni din cadrul PLD : Takeo Fukuda, președinte al PLD și șef al guvernului, Masayoshi Ohira, secretar general al PLD, Yasuhiro Nakasone, președintele Comitetului Executiv al PLD, și, în sfîrșit, Toshio Komoto, ministrul comerțului internațional și industriei.

Spre surpriza majorității observatorilor politici și chiar a unora dintre candidați și contrazicînd rezultatele sondajelor de opinie, victoria în alegerile preliminare a revenit lui Masayoshi Ohira, care a obținut 748 puncte (un punct echivalînd cu 1 000 de voturi favorabile), în timp ce lui Takeo Fukuda i-au revenit doar 638 de puncte.

Potrivit noului sistem de alegere a președintelui PLD (instituit de fostul premier Takeo Miki, în încercarea de a elimina sau măcar limita marja unor posibile manevre), alegerea decisivă are loc într-o a doua fază, la nivelul grupului parlamentar al partidului, la care au dreptul să participe doar primii doi candidați pe baza voturilor din faza preliminară. Turul al doilea al scrutinului se va desfășura mîine, alegătorii fiind reprezentați de cei 378 de deputați liberal-democrați.

Dar Masayoshi Ohira este deja noul lider al PLD, iar faza finală a scrutinului nu mai are caracterul unei confruntări, ca urmare a hotărîrii actualului premier de a se retrage din competiție. În consecință, Ohira poate fi considerat virtual șeful guvernului nipon, instalarea sa oficială fiind programată pentru săptămîna viitoare, într-o ședință specială a Dietei. Anterior alegerilor, premierul a anunțat, de altfel, decizia sa de a demisiona, dacă nu va obține cele mai multe voturi din partea membrilor PLD. Hotărîrea este considerată ca urmărind să evite o și mai mare deteriorare a unității în rîndurile deputaților liberal-democrați, și a fost întîmpinată cu gratitudine de noul lider. Într-o scurtă declarație făcută după anunțarea rezultatelor alegerilor, Takeo Fukuda a trădat o anumită insatisfacție personală față de sistemul electoral la nivelul partidului său, dar a încheiat : „Un general învins nu trebuie să discute despre bătălii". Reamintim că el a obținut președinția PLD în decembrie 1976, succedîndu-i lui Takeo Miki.

În ceea ce-l privește pe Masayoshi Ohira, numeroși comentatori sînt de părere că el datorează mult sprijinului susținut oferit de fostul premier Kakuei Tanaka, în cabinetul căruia a deținut, în 1972, portofoliul afacerilor externe. În vîrstă de 68 de ani și originar din Insula Shikoku, Ohira a obținut primul său mandat în Camera Reprezentanților în 1952, înnoindu-l de atunci fără întrerupere. A activat, de asemenea, în cabinetul Hayato Ikeda. Expert economic, Ohira trece, de asemenea, drept unul dintre arhitecții „boom"-ului economic al Japoniei postbelice.

Victor Martalogu

Confirmînd cele comunicate, noul guvern a anunțat oficial organizarea de alegeri la 1 iulie 1979 și a reafirmat voința de a acorda „depline garanții tuturor sectoarelor de opinie". Ca urmare, în capitala boliviană au avut loc ample manifestații populare, în semn de sprijin față de acțiunea forțelor militare și de programul de revenire la un guvern civil. Aceste manifestații au fost organizate de frontul Uniunea Democratică Populară (U.D.P.), din care face parte și partidul comunist, care s-a pronunțat împotriva fostului guvern. În urma loviturii de stat, ea s-a transformat într-o mișcare de sprijin pentru noul regim, o atitudine similară adoptînd și Centrala sindicală boliviană (C.O.B.) Agențiile de presă au anunțat că, practic, toate partidele politice au aprobat lovitura de stat, calificată drept „instituțională".

Ultimele evenimente din Bolivia sînt urmarea unei îndelungate crize politice interne. Venit la putere printr-o acțiune militară în urmă cu șapte ani, fostul președinte Hugo Banzer a promovat o politică de „mînă forte" față de manifestările politice opoziționiste și de mișcările revendicative, reprimate deseori de poliție și armată. Situația din Bolivia s-a caracterizat, în acești ani, prin imobilismul politic și al structurilor, prin negarea aproape totală a posibilităților forțelor de stînga de a se exprima și manifesta legal. Pe plan economic, deși s-a realizat o sporire a venitului național (mai ales în urma creșterii prețurilor cositorului și petrolului), dezechilibrele sociale s-au menținut și, adesea, accentuat. Situația maselor de țărani — peste jumătate din populația țării — ca și cea a muncitorilor s-au menținut extrem de precare, Bolivia însăși fiind una din țările mai puțin dezvoltate ale regiunii. Ca urmare, tensiunile sociale au căpătat o amploare deosebită, tinzînd să pericliteze stabilitatea regimului. Încercările de a tempera climatul social — prin anunțarea de alegeri, decretarea amnistiei politice generale, retragerea armatei de la minele de cositor — s-au dovedit insuficiente, cu atît mai mult cu cît s-a recurs adesea la jumătăți de măsură sau la reactualizarea vechilor metode de guvernare.

Organizarea alegerilor (ale căror rezultate au fost contestate de partidele politice) și instalarea în funcție, în luna iulie, a generalului Pereda (prin lovitură de stat) au fost, la rîndu-le, evenimente care au accentuat tensiunea. Ea s-a agravat treptat, ducînd la hotărîrea forțelor armate de a prelua, la 24 noiembrie, puterea și a se angaja într-un proces de normalizare a vieții politice boliviene, de conducere a țării către un guvern civil.

V. Tudor

ORIENTUL MIJLOCIU

Eforturi pentru depășirea pauzei în negocieri

Tratativele de pace dintre Egipt și Israel cunosc, de circa două săptămîni, o anumită pauză, în cursul căreia se încearcă o suplinire a discuțiilor directe prin activități diplomatice colaterale, menite să conducă la depășirea unor obstacole ivite între timp.

După relatările presei străine, tratatul de pace dintre Egipt și Israel ar trebui să se semneze, conform înțelegerilor de la Camp David, cel mai tîrziu la 18 decembrie. Acest termen rămîne, însă, ipotetic, dat fiind unele neconcordanțe apărute între opiniile celor două părți privind interpretarea textului tratatului. Săptămîna trecută, ziarul egiptean „Al Ahram" a făcut cunoscute prevederile proiectului de tratat care, la scurt interval de timp, a fost dat publicității, în mod oficial, și la Washington. Așa cum s-a aflat ulterior, din presa israeliană, tratatul ar fi însoțit de patru scrisori ale președintelui Carter cuprinzînd anumite precizări și cinci anexe (după alte surse, doar trei). Una dintre aceste anexe, și anume cea de a treia (celelalte două ar conține prevederi de ordin militar) a fost publicată oficial în Israel la sfîrșitul săptămînii trecute și ea se referă la stabilirea relațiilor diplomatice și, în general, la raporturile viitoare dintre Egipt și Israel.

Punctele nevralgice ce rezidă încă pe calea spre încheierea tratatului dintre Egipt și Israel par a fi stipularea „legăturii" cerută de Cairo între pacea dintre cele două țări și reglementarea globală a situației din Orientul Mijlociu. Un alt aspect: interpretarea diferită a articolului 6 din tratat privind angajamentele părților în cauză: Israelul e de părere că, în cazul unei contradicții între tratatul egipteano-israelian și angajamentele contractuale ale Egiptului și Israelului față de alte țări, acordul egipteano-israelian va prevala. Butros Gali, ministrul egiptean ad-interim al afacerilor externe, referindu-se la angajamentele Egiptului privind apărarea colectivă a țărilor arabe, angajamente luate încă de la crearea Ligii Arabe, preciza că, în continuare, „Egiptul și Israelul au dreptul să se apere militar împotriva oricărei agresiuni exterioare, amenințînd atît propriul lor teritoriu, cît și acela al țărilor de care sînt legate prin pacte de apărare", interpretînd, în acest sens, controversatul articol 6. În ceea ce privește „legătura" acordului bilateral cu reglementarea globală, ea se exprimă, în concepția egipteană, prin fixarea unui calendar concret al negocierilor privind evacuarea celorlalte teritorii arabe ocupate de Israel, inclusiv al intrării în vigoare a autoconducerii teritoriilor Gaza și Cisiordania de către palestinieni.

Respingînd ultimele propuneri și interpretări egiptene ale acordului, guvernul israelian a arătat, săptămîna trecută, că se declară gata să semneze tratatul bilateral așa cum este redactat el în momentul de față. În același spirit, ministrul afacerilor externe israelian menționa că reîntoarcerea sa la Washington pentru continuarea negocierilor s-ar dovedi fără obiect, deoarece Israelul a aprobat textul proiectului de tratat și ceea ce rămîne de făcut în continuare sînt operațiuni tehnice, putînd fi rezolvate la nivel de experți.

Pentru a debloca impasul provocat de poziția israeliană, care se dovedește în continuare mai puțin flexibilă, considerată de observatorii politici ca urmărind îndeosebi o pace separată și nu o reglementare globală, Egiptul a întreprins, în ultimele zile, noi demersuri diplomatice, inclusiv o deplasare la Washington a primului ministru Mustafa Khalil, cu un mesaj pentru președintele Carter, din partea președintelui Sadat. Conform agenției MEN, mesajul se referă la punctul de vedere al Egiptului asupra tratatului de pace egipteano-israelian și, în special, asupra legăturii ce urmează să se stabilească între acest acord și realizarea autonomiei în Cisiordania și Gaza.

Situația încordată care continuă să se mențină în Orientul Mijlociu, determinată de continuarea ocupării unor teritorii arabe de către Israel și de nerecunoașterea dreptului poporului palestinian la autodeterminare, impune, fără îndoială, o soluționare globală a problemelor Orientului Mijlociu. Dacă situația creată după Camp David poate fi apreciată ca o parte a procesului spre o soluționare globală, cu atît mai mult se impune găsirea de forme adecvate pentru reglementarea în general a conflictului, acceptabile pentru toate părțile interesate. „Avem nevoie de o soluție globală a problemei — declara, zilele trecute, secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim — oricare ar fi rezultatele la care se va ajunge prin actualele eforturi. Acest lucru necesită participarea tuturor părților implicate. De aceea va fi necesar să se întreprindă totul pentru a se rezolva această problemă crucială printr-o soluție de ansamblu. Mă refer la problema palestiniană. Este indispensabil să fie găsită o soluție pentru viitorul palestinienilor, pe baza rezoluțiilor O.N.U. Acest lucru ar putea fi întreprins în cadrul unei conferințe de tipul celei de la Geneva".

Fără înțelegerea necesității unei soluții globale în final, situația din Orientul Mijlociu va continua să rămînă explozivă, și aceasta în detrimentul popoarelor din Orientul Mijlociu, inclusiv al poporului israelian. Deci, ceea ce se așteaptă în continuare este prelungirea, cu spirit realist, a eforturilor actuale, pentru a se putea ajunge la instaurarea unei păci generale, juste și durabile în Orientul Mijlociu.

I. Crăciun

Președintele Egiptului, Anwar Sadat, la reședința sa de la Giza, împreună cu vicepreședintele republicii, Husni Mubarak, și cu primul ministru Mustafa Khalil, examinînd evoluția negocierilor privind tratatul de pace cu Israelul

VENEZUELA
la ora alegerilor prezidenţiale

Caracas, în zile de vie efervescenţă electorală

Intervenind la exact douăzeci de ani de la instaurarea libertăţilor politice şi a regimului reprezentativ, alegerile prezidenţiale de la 3 decembrie sînt în primul rînd o verificare a măsurii în care regimul şi-a îndeplinit sarcinile fundamentale de ordin politic, economic şi social, o estimare a şanselor lui de dezvoltare viitoare. Venezuela se află deci la ora bilanţului şi prognozei. Din declaraţiile candidaţilor, ca şi din bogata exegeză care le întovărăşeşte pare a rezulta că există un consens larg, cel puţin al partidelor care au guvernat ţara în ultimii 20 de ani : Acţiunea Democratică (15 ani) şi partidul social-creştin, Copei (5 ani), care consideră că în plan politic democraţia venezuelană şi-a îndeplinit cu succes întreitul scop de a pune capăt exercitării voluntariste, cu accente teroriste a puterii, de a da guvernului baza solidă a voinţei populare exprimate în alegeri, de a asigura drepturile cetăţeneşti etc. În ceea ce priveşte democraţia economică, realizările se află încă la început de drum, cea mai însemnată fiind fără îndoială actul de naţionalizare a industriei petroliere şi a zăcămintelor de minereu de fier, al cărui merit revine partidului actualmente la guvern, Acţiunea Democratică. Candidatul său prezidenţial, Luis Piñerúa, afirmă cu mîndrie că redobîndirea uriaşei bogăţii a petrolului — 2,5 milioane de barili extrase zilnic — şi veniturile mari rezultate din sporirea vertiginoasă a preţurilor internaţionale — 10 miliarde de dolari încasaţi în anul de vîrf 1974 — au permis Venezuelei să elaboreze proiecte ambiţioase de dezvoltare şi au determinat importante fenomene pozitive ca sporirea venitului naţional pe cap de locuitor de la 660 dolari (1972) la 1670 dolari (1977), creşterea salariilor, investiţii masive în industrie, cu consecinţa că se aşteaptă o producţie de oţel de aproape 5 milioane de tone, investiţii şi creşteri de producţie, de asemenea, în agricultură. Creşteri — precizează reprezentanţii opoziţiei — depăşite însă de creşterea consumului şi de aici criza alimentară şi necesitatea de a importa carne din Columbia, lapte din Olanda etc. Cel mai puternic partid de opoziţie, Copei, subliniază paradoxul că o ţară care încasează 40 de miliarde de bolivari din exportul petrolului să fie obligată a contracta împrumuturi şi să ajungă la o datorie publică de 50 de miliarde de bolivari. Candidatul copeian, Luis Herrera Campins, consideră că aceste fenomene negative reflectă tendinţa spre „consumism" şi risipă. Se importă frenetic şi excesiv, de la cartofi la Cadillacuri, şi astfel, pentru prima oară, balanţa comercială a ţării apare cu un deficit de 2 miliarde de dolari în 1977. Mai severi, reprezentanţii partidelor stîngii marxiste adaugă la aceste critici denunţarea injustei distribuţii a venitului naţional, concentrarea avuţiei în puţine mîini, în condiţii de monopol şi speculaţie, sporirea maselor de „marginalizaţi" (al căror număr se ridică, după candidatul copeian, la 5 milioane). Cu aceasta, candidaţii abordează aspectul social al democraţiei venezuelane, capacitatea ei de a accepta schimbarea şi a determina progresul social. În această direcţie, candidaţii şi alegătorii se află în spaţiul deschis al proiectelor şi promisiunilor, care se ordonează în evantaiul cunoscut, de la imobilismul conservator, trecînd prin reformismul liberal, pînă la înnoiri denumite revoluţionare. Trebuie să notăm însă că actuala campanie pentru alegerea şefului statului şi, odată cu el, a parlamentului nu s-a axat pe aspre confruntări ideologice şi doctrinare, ci s-a mişcat înlăuntrul problemelor concrete, particulare. S-a arătat starea deficitară şi, citeodată, alarmantă a serviciilor publice — educaţie, sănătate, apă, electricitate, transporturi — şi s-au examinat, desigur în contradictoriu, calităţile candidaţilor prezidenţiali.

În acest cadru şi în această atmosferă, îşi dispută voturile cetăţenilor un număr destul de mare de candidaţi, dintre care însă numai opt au importanţă şi acoperire politică. Favoriţii competiţiei sînt, fără îndoială, Luis Piñerúa şi Luis Herrera Campins, reprezentanţii celor două mari partide — Acţiunea Democratică şi Copei. Primul, Luis Piñerúa, este un om de acţiune, cu experienţă administrativă şi guvernamentală, fost secretar general al partidului şi ministru de interne. Spirit practic, el a dus o campanie pragmatică de analiză a problemelor concrete, sprijinit fiind de puternicele structuri organizatorice ale partidului. În termeni europeni, el s-ar situa spre centru stînga, dar cu prudenţă faţă de... stînga. Ultimele anchete apreciau la 31—32 la sută procentul voturilor pe care le va obţine. Aceleaşi anchete atribuie şanse egale reprezentantului partidului social-creştin, Luis Herrera Campins. Parlamentar, scriitor şi ziarist de recunoscut talent, el şi-a axat campania electorală pe argumente de etică şi eficienţă guvernamentală, preconizînd măsuri severe contra corupţiei şi inflaţiei. Încheind o alianţă electorală cu partidul minor U.R.D., condus de Jóvito Villalba, Copei speră să dea candidaturii lui Herrera Campins un plus de atracţie în rîndurile independenţilor.

Între aceşti candidaţi de centru şi candidaţii stîngii s-a interpus candidatura lui Diego Arrias, fost guvernator al districtului federal şi ministru al turismului în guvernul Acţiunii Democratice. Arrias candidează ca independent şi, pe deasupra, se consideră în afara opţiunilor ideologice. Fără partid, susţinut de o mişcare ad hoc, denumită *Causa Común*, Arrias pare să fi izbutit să atragă 7—8 la sută din masa electoratului, promiţînd schimbări de generaţie şi de metode.

Stînga marxistă nu se prezintă unită în aceste alegeri. Înlăuntrul ei, un loc deosebit ocupă Luis Beltrán Prieto Figueroa, prestigioasă figură a vieţii intelectuale şi politice, pedagog şi poet, care este pe drept denumit în Venezuela „maestrul generaţiilor". A condus aripa de stînga din Acţiunea Democratică şi după îndepărtarea sa din acest partid a întemeiat Mişcarea Electorală a Poporului al cărui candidat este.

Din partea Mişcării pentru socialism — M.A.S. — candidează José Vicente Rangel. Campania sa electorală include un examen aprofundat şi o critică tăioasă a sistemului economic şi social actualmente dominant în Venezuela. În privinţa propunerilor sale, ilustrativ este modelul de socialism venezuelan elaborat de M.A.S. „Propunem ţării un socialism care să se înrădăcineze în tradiţiile noastre de luptă şi independenţă, care să fie expresia propriei noastre identităţi... Înţelegem socializarea ca un proces în cursul căruia poporul venezuelan va dobîndi deplina capacitate de autoguvernare, majoritatea fiind protagonista actelor de decizie, a gestiunii democratice a proprietăţii sociale, a conducerii treburilor publice". În mod asemănător formulează critica capitalismului venezuelan Américo Martín, candidatul Mişcării de Stînga Revoluţionară (M.I.R.), pornind de la constatarea că „Venezuela este astăzi o ţară complementară centrului capitalist dezvoltat nord-american".

Candidatul Partidului Comunist Venezuelan (P.C.V.) este un valoros scriitor şi ziarist, preşedinte al Colegiului Jurnaliştilor, Hector Mujica. El este un profund analist al realităţii sociale venezuelane din ultimii 20 de ani şi un critic al democraţiei formale care nu a modificat „blocul social ce a guvernat în timpul dictaturii petroliere de zece ani a lui Pérez Jiménez". Campania electorală a partidului, de proporţii limitate din cauza lipsei de resurse financiare, a fost axată, în primul rînd, pe dezbaterea problemelor muncitoreşti ; el se pronunţă pentru un guvern popular şi democratic, socialismul rămînînd formula şi sistemul viitorului.

În condiţiile de egalitate atestate de sondaje de opinie şi de toţi observatorii, s-ar putea ca un mic număr de voturi, din partea celor care se decid în ultimul moment, să încline balanţa în favoarea unuia sau altuia din cei doi candidaţi ce îşi dispută şansele cu posibilităţi aproape identice. Deci, hotărîtori vor fi nehotărîţii.

Paul Alexandru Georgescu

Vientiane — Poarta Victoriei și bulevardul Lane Xane

REPORTAJ PE GLOB

VIENTIANE

Anca Voican

În lungul lui drum către mare, fluviul Mekong face o ușoară buclă, apropiindu-se de Vientiane. Îl regăsești apoi lingă un alt mare oraș al Laosului, fostă capitală, Luang Prabang. Este prezent în folclor și poezie, în viața de zi cu zi a oamenilor, în economie, în transporturi. La Vientiane, apele fluviului fac mai mănoase livezile din jurul orașului, grădinile din interiorul lui. Din fluviu vin conductele de apă ce spală foițele subțiri de cherestea ale Fabricii de placaje din oraș, una din cele mai mari întreprinderi din țară. Aici, furnirele se obțin mai ales din copacii de esențe valoroase din pădurile Laosului. Este și primul nostru popas, întîia întîlnire cu oamenii, cu realizările țării obținute sub conducerea Partidului Popular Revoluționar Laoțian.

Gazdele ne vorbesc cu căldură și mîndrie deloc ostentativă, mai curînd încărcată de emoție, despre țara lor, avînd o suprafață aproximativ egală cu a României — 236 800 kmp — și o populație de 3 300 000 de locuitori. Situat în sud-estul Asiei, în peninsula Indochina, Laosul se află deja în miezul zilei, cînd pe meridianul românesc soarele abia răsare. Cît am stat la Vientiane, calculam ora Bucureștiului scăzînd șapte din cea locală. Aveam deja la activ o vizită la o fabrică, un drum în oraș, vizitarea unui templu... Putea fi That Luang, construit în 1566, putea fi pagoda Vat Phra Keo, unde se află și un muzeu, o arhivă, o colecție arheologică.

Trecusem de mai multe ori pe bulevardele orașului, mărginite de o vegetație în floare, bogată și proaspătă, din care se avîntau uriașii arbori „flamboyant" cu buchetele lor sîngerii, „în flăcări", cum spune și numele. Văzusem fluviul Mekong, pe al cărui mal sting, în apropierea granitei cu Thailanda se află Vientiane, cu cei 220 000 de locuitori ai săi. Zărisem în grădini nelipsitul migdal, a cărui floare este emblema națională a Laosului și pe care fetele și-o pun în păr, să îmbodobească pieptănătura lor strînsă, cu cărare la mijloc, fețele lor ovale și smede. Observasem mulțimea pagodelor și templelor budiste, remarcasem deja că ceea ce dă nota specifică orașului sînt clădirile sale din lemn, chirpici și bambus, mai rar din cărămidă, cu un singur etaj, construite în vechiul stil sud-est asiatic. Clădirile mai înalte, cu aer european, sînt de dată relativ recentă. Ele se înmulțesc, pe măsură ce intră în aplicare planurile guvernamentale de construcții, fie oficiale, fie locuințe, fie cele cu profil industrial, fie hoteluri. Între ele, s-a ridicat recent „Monumentul soldatului necunoscut", construit în memoria celor ce și-au jertfit viața pentru eliberarea națională și socială, pentru independența și suveranitatea patriei. Edificiul se impune prin simplitatea sa, prin albul său imaculat: pe un piedestal ce reprezintă o miniatură a străvechii construcții în stil lao se înalță un obelisc în vîrful căruia strălucește o stea roșie. Dăltuit în piatră, stă scris pe soclul monumentului omagiul : „Patria recunoscătoare".

Istoria orașului Vientiane merge mult către străfundurile istoriei. Atestat documentar din mileniul 1 î.e.n., Vientiane devine, în 1563, capitala regatului Lan Șang („regatul milionului de elefanți"), în locul orașului Luang Prabang. Apoi, după destrămarea acestuia, rămîne capitala regatului Vientiane (1704–1828), iar în 1893 va deveni centrul administrației coloniale franceze. Din 1954, Vientiane va fi capitala Laosului independent. Principalul centru economic al țării concentrează majoritatea industriilor locale — încălțăminte, țigarete, prelucrarea materialelor plastice, textile, materiale de construcție, prelucrarea lemnului. De aici, s-a născut și calitatea sa de cel mai mare centru comercial al Laosului, legat de celelalte orașe ale țării nu prin căi ferate, care aici nu există, ci prin cele fluviale (pe apele Mekongului), rutiere și aeriene.

Tema preocupărilor economice, plăcută gazdelor, este comentată cu entuziasm și încredere. Economia națională a Laosului se dezvoltă de numai doi ani pe baze planificate : în 1977, pe baza unui plan anual, iar în prezent a unuia trienal (1978–1980). Se capătă, astfel, experiență pentru lansarea primului plan cincinal al țării și care va cuprinde perioada 1981–1985. Prevederile trienalului, aflat pe rol, dirijează importante mijloace în direcția refacerii și dezvoltării industriei — se construiesc cu prioritate capacități ale industriei materialelor de construcție, între care un loc important îl ocupă cele producătoare de ciment, precum și unități pentru valorificarea resurselor forestiere. Întreprinderile ce își reiau activitatea, întreruptă în timpul războiului, sînt sprijinite prin credite pentru achiziționarea de noi utilaje. Paralel cu activitatea orientată spre creșterea producției industriale, se lucrează la refacerea rețelelor de transport, distruse în vremurile de restriște ale războiului, se construiesc noi căi de comunicații. O serie de alte transformări structurale însoțesc eforturile din domeniul industrializării și cele din agricultură, principala ramură a economiei laoțiene. A fost, de pildă, instituit monopolul statului în sistemul bancar, întregul comerț realizîndu-se, de asemenea, prin organizații de stat. În sfera învățămîntului, grija principală constă în lichidarea analfabetismului, moștenire apăsătoare a anilor dominației coloniale. Tineri și vîrstnici învață scrisul și cititul limbii lor naționale — lao, aparținînd grupului de limbi thai din familia chino-tibetană.

Din puzderia lucrurilor pe care aș fi vrut să le aflu în timpul popasului laoțian, despre oamenii și locurile acestei țări îndepărtate, multe s-au impus singure, altele le-am căutat. Știu acum, și am acest lucru în fața ochilor, că principala cultură în Laos este orezul, urmat de porumb. Lemnul de teck și de mahon intră între bogățiile locului, aici unde este patria cocotierilor și palmierilor, a dulcelui miez de mango. Știu că sezonul uscat și cel ploios alternează uneori abia simțit, alteori cu mari inundații. La Vientiane, aflu că viața oamenilor și folclorul lor sînt strîns legate de această alternanță a sezoanelor : sărbătoarea Anului Nou laoțian (aprilie) încheie sezonul uscat, deschizînd un nou ciclu de munci agricole ; către mijlocul lui mai, sărbătoarea lăncilor cheamă ploile binefăcătoare să ude orezăriile ; către jumătatea lui octombrie, sărbătoarea apelor, marcată mai ales de cursele cu pirogi, inaugurează începerea vremii uscate ; în sfîrșit, către luna martie, la munte, oamenii defrișează terenul prin foc, pregătind pămîntul pentru viitoarele însămînțări. Aceiași oameni care sînt atît de pricepuți artizani și din casa lor nelipsind războiul de țesut. Bumbac, împletituri din trestie și paie, țesături de mătase, ceramică, orfevrerie, mobilă, țigări, lucrări în lemn — iată tot atîtea produse ale mîinilor lor, pe care le găsești în micile tarabe ale pieței orașului. Sînt însemnele ingeniozității, ale artei și talentului, ale hărniciei unui popor admirat și prețuit pe meleagurile noastre, căruia poporul român i-a acordat un sprijin multilateral de-a lungul întregii perioade de luptă împotriva intervenției străine, pentru libertate și unitate națională, pentru dezvoltarea sa de sine stătătoare.

Închegate și dezvoltate în condițiile luptei de eliberare purtate de poporul laoțian, raporturile dintre România și Laos au înregistrat noi progrese, consolidate mai ales de proclamarea, la 2 decembrie 1975, a Republicii Democrate Populare Laos.

Expresie a bunelor relații de conlucrare și solidaritate statornicite între România și Laos, vizita, din anul acesta, a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Vientiane — prima vizită a unui șef de stat străin în Laos, eveniment cu valoare de simbol — a conferit noi dimensiuni colaborării și prieteniei dintre partidele, țările și popoarele noastre, pe fondul unei bogate tradiții. În noile condiții istorice create ca urmare a cuceririi de către Laos a independenței naționale, precum și datorită trecerii la construirea socialismului, cele două țări, animate de aceleași aspirații de progres și bunăstare, sînt profund interesate în promovarea unei largi colaborări în toate domeniile de activitate, în folosul lor reciproc, al socialismului și păcii în lume. În spiritul înțelegerilor stabilite cu ocazia dialogului la nivel înalt, România și Laos vor adînci, de asemenea, conlucrarea în domenii ale vieții internaționale, pentru abolirea definitivă a politicii imperialiste, pentru instaurarea unor raporturi echitabile între state, care să ducă la lichidarea subdezvoltării, la făurirea unei lumi pașnice și prospere.

Opțiuni ale poporului centrafrican pe calea dezvoltării

Stat situat în inima Africii, Imperiul Centrafrican are o suprafață de 622 984 kmp și o populație de aproximativ 2 milioane locuitori. Economia este predominant agrară, circa 80 la sută din populație lucrînd în domeniile agriculturii și silviculturii. Concomitent cu preocupările în direcția creșterii și diversificării producției agricole, în anii independenței s-au depus eforturi pentru valorificarea în interes național a resurselor minerale — aur, diamante, uraniu, minereu de fier, grafit — și pentru crearea unei industrii autohtone. Au intrat în funcțiune zeci de unități industriale, incluzînd fabrici textile, de prelucrare a lemnului, întreprinderi de produse alimentare, o uzină de înnobilare a minereului de uraniu. S-a trecut la utilizarea potențialului hidroenergetic al țării, îndeosebi prin amenajarea cursului fluviului Oubangi. Totodată, au fost adoptate o serie de măsuri în vederea dezvoltării învățămîntului și a asistenței medicale. Capitala statului centrafrican — Bangui — este principalul oraș comercial, industrial și cultural al țării.

Între România și statul centrafrican s-au stabilit și se dezvoltă relații de prietenie și colaborare, în interesul celor două popoare, al cauzei păcii, colaborării și înțelegerii internaționale. Întîlnirile și convorbirile pe care președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a avut, atît la București, cît și la Bangui, cu șeful statului centrafrican, Bokassa I, au dat un puternic imbold relațiilor dintre cele două țări, pe multiple planuri.

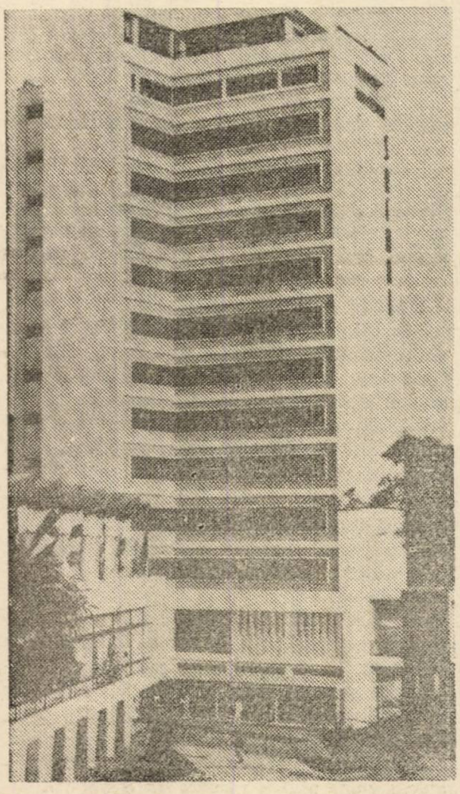

Edificiile moderne, construite în capitala centrafricană, Bangui, se numără printre mărturiile progresului înregistrat în anii independenței

REPORTAJ PE GLOB

Prin emiratele golfului de smarald

Crăciun Ionescu

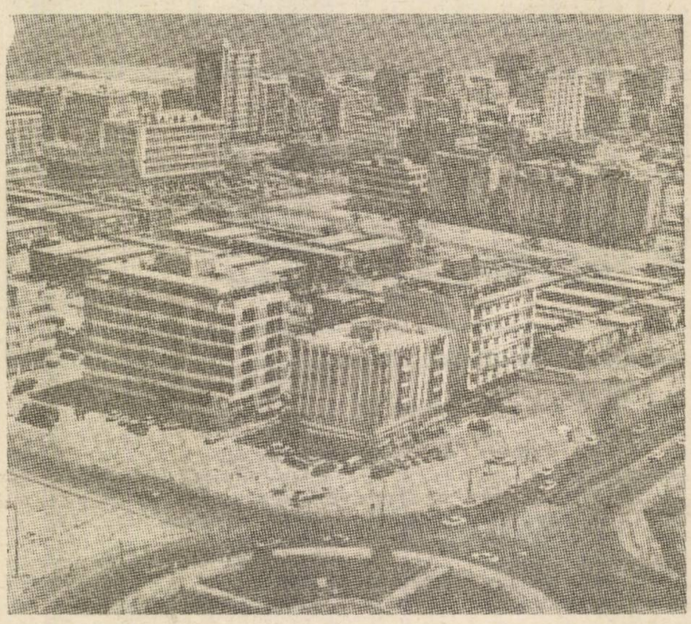

O imagine sugestivă a noilor cartiere moderne din Abu Dhabi

Străbătînd emiratele din partea de jos a marelui Golf petrolier, cu apele sale de smarald mărginind latura răsăriteană a Peninsulei Arabice, am avut, adeseori, impresia că imaginile mirifice ale fenomenului deșerturilor, numit Fata Morgana, ne urmăresc cu persistență, la tot pasul. Văzusem extraordinarul fenomen optic, ivindu-se printre dunele de nisip ale pustiului, într-o după-amiază de ianuarie cînd fierbințeala de afară se apropia de 40 de grade, fără s-o simțim, deoarece în această zonă majoritatea automobilelor sînt climatizate, în condițiile cînd mercurul termometrului indică, în miez de vară, călduri insuportabile pentru viața umană în aer liber. Ne aflam cam la jumătatea drumului dintre Abu Dhabi și Dubai, capitalele emiratelor cu aceleași nume, pe autostrada de o mie de kilometri a litoralului marelui Golf, care urcă din dreptul strîmtorii Ormuz, ajungînd pînă la Doha, în Qatar, și de acolo, mai departe, în Arabia Saudită.

Însoțitorul meu oprise motorul și privirile noastre încîntate urmăreau cu interes firesc fenomenul destul de rar întîlnit, care ne înfățișa, la orizont, în plină imensitate a deșertului, incredibilele imagini ale unei așezări cu case albe, de formă cubică, tipică arhitecturii arabe, pe marginea unui lac albastru înconjurat de verdele dens al coroanelor de bănănieri și curmali. Cum în această zonă harta nu indica existența vreunei oaze cît de mici, am înțeles, de la început, că totul nu era decît o iluzie optică, reflectată de la mari distanțe, deasupra nisipurilor pustii care, de multe ori în decursul timpurilor, a dus la pierzanie călători rătăciți în deșert.

Imaginile înșelătoare au dispărut tot atît de brusc precum apăruseră și în locul lor se întindea din nou în zare, cît vedeai cu ochii, obișnuitul peisaj galben-cenușiu al nesfîrșitelor nisipuri. Dar rulînd mai departe pe șosea, după cîteva minute am avut impresia că Fata Morgana ne apare din nou. De data aceasta, imaginea solitară se înfățișa sub forma sofisticată a unei uriașe antene de telecomunicații prin satelit, apariție surprinzătoare într-un colț de lume cunoscut doar cu cîțiva ani în urmă pentru modul de viață patriarhal, cu totul străin de atributele civilizației tehnice ale secolului nostru. Ultramoderna stație de telecomunicații nu mai era însă efectul unei iluzii optice, ca de altfel și foarte multe alte însemne ale transformărilor radicale trăite de aceste meleaguri, într-o perioadă de timp destul de redusă, și pe care am avut prilejul să le întîlnesc, pretutindeni, în cursul călătoriei prin Emirate.

Cu un secol și ceva în urmă, teritoriul actual al Emiratelor Arabe Unite, stat federal ce și-a proclamat independența la 2 decembrie 1971, era trecut pe hartă sub denumirea de „Coasta Piraților". Vreme de peste 150 de ani, regiunea se aflase sub dominație britanică, flota engleză controlînd strîmtoarea Ormuz, poarta de intrare în marele Golf, și războindu-se, la început destul de des, cu micile ambarcațiuni ale dîrzilor localnici ce vroiau să trăiască liberi, fără tutelă străină. De aici provenise și vechiul nume atribuit acestui ținut pe hărțile geografice.

Zonă de deșert, punctată doar de cîteva oaze în interior, cu resurse extrem de reduse, meleagurile respective erau locuite de o populație puțin numeroasă, statornicită în marea ei majoritate pe țărmul Golfului, ale cărui ape bogate în pește îi furniza hrana de toate zilele. Pescari, mici artizani sau cărăuși ai Golfului, cu corăbiile lor ușoare din lemn, fără nici măcar un cui metalic, oamenii locului își duceau traiul anevoios în cele cîteva așezări neînsemnate înșirate de-a lungul coastei, confundate în general cu emiratele cărora le purtau numele, deoarece marea majoritate a populației acestora se strînsese, aproape toată, în orășelele-capitală. Cel mai mare

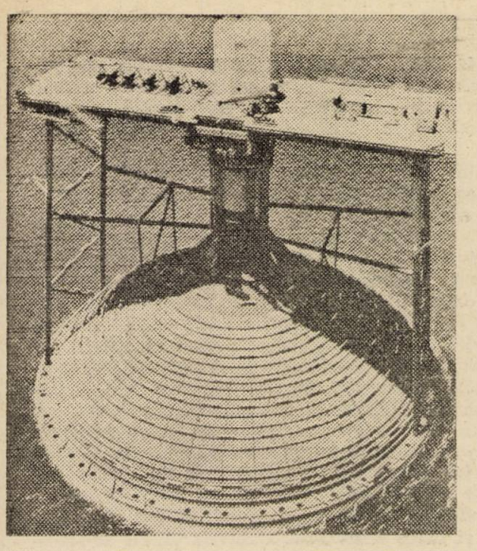

Instalație de stocare submarină a petrolului în Dubai, cu o capacitate de o jumătate milion de tone

dintre acestea, portul Dubai, abia atingea, în 1950, 20 000 de locuitori și cu un sfert de veac în urmă populația totală a celor șapte emirate ce formează astăzi statul federal, – Abu Dhabi, Dubai, Sarjah, Ajman, Umm al-Qaiwain, Ras al Khaimah, Fujairah – nu ajunsese nici la 100 000 de locuitori. Actuala capitală federală a Emiratelor Arabe Unite, Abu Dhabi, avea pe atunci înfățișarea unui obișnuit sat de pescari, cu colibe din chirpici, acoperite cu frunze de palmier, în mijlocul căruia se ridicau, puțin mai înalte, zidurile crenelate ale unei construcții albe, relativ modeste, vechea reședință a emirului, transformată în zilele noastre în muzeu de istorie națională.

Abu Dhabi are în prezent o populație de 250 000 de locuitori, Dubai aproape tot pe atît, iar populația totală a Emiratelor se apropie de un milion. Arhitectura lor modernă cu blocuri din oțel și sticlă pe multe niveluri (la Dubai impunătoarea construcție a centrului internațional de comerț numără 39 de etaje, fiind cea mai înaltă din întregul Golf), bulevardele largi cu intensă circulație auto, clădirile monumentale placate cu marmură – sedii ale instituțiilor publice sau financiare – hotelurile de mare lux, aparținînd societăților internaționale Hilton, Intercontinental, Sheraton, Holiday Inn, uimesc profund pe călătorul străin ce mai vizitase Emiratele de pe coasta inferioară a Golfului, doar cu zece ani în urmă, cînd din toate cele înșirate mai sus nu exista nimic, iar pe ulițele colbuite ale așezărilor de pe coastă, în locul limuzinelor de ultim tip, treceau asini pricăjiți trăgînd sacaua cu apă sau răbdătoare cămile pășind imperturbabile prin nisipul spulberat de vînt.

De la Mediterană la țărmul Golfului, caravanele de cămile constituiau singura modalitate de transport a oamenilor și a mărfurilor, cale de cîteva săptămîni, pentru că ocolul pe apă era prea mare pentru neînsemnata activitate economică de atunci a regiunii. Înainte de cel de al doilea război mondial, britanicii creaseră, în emiratul Sarjah, o bază aeriană militară care servea și de escală curierului poștal dintre Anglia și India. Astăzi, în Emirate, funcționează patru mari aeroporturi internaționale la Abu Dhabi, Dubai, Sharjah și Ras al Khaimah. Vechiului aeroport de la Abu Dhabi cu trafic destul de intens, care de-abia a împlinit cinci ani de activitate, i se adaugă acum un al doilea, mult mai mare, aflat în construcție și programat să intre în funcțiune în 1980, cu o capacitate de tranzit pentru două milioane de pasageri anual. Locul micilor porturi pescărești pentru corăbii de lemn le-a fost luat de instalațiile moderne ale marilor porturi internaționale de la Dubai, Abu Dhabi, Sarjah, Jebel Ali, cu zeci de dane fiecare, la care pot acosta cargouri de mare capacitate, iar docurile ce se construiesc în noul port Jebel Ali vor primi tancuri petroliere de o jumătate milion de tone.

Cu vreo 15 ani în urmă, cînd se comercializau primele cantități de petrol scoase de sub nisipurile din Abu Dhabi, ziarele scriau că șeicul de pe atunci tezauriza redevențele ce le primea de la societățile străine în... salteaua pe care dormea. Astăzi în Emirate își desfășoară activitatea 18 bănci locale și 34 internaționale. Acum un sfert de veac nu funcționa, în toate cele șapte emirate, decît o singură școală primară cu cîțiva zeci de elevi; în prezent, numărul elevilor din școlile primare și secundare întrece cu mult pe cel al întregii populații din timpuri destul de apropiate, iar la Al Ain funcționează de puțin timp o universitate modernă, cu peste o mie de studenți, cărora li se adaugă alte mii ce învață în străinătate cu bursă din partea statului.

La Abu Dhabi nu exista cu zece ani în urmă decît un singur medic. Astăzi, asistența medicală gratuită este asigurată și la Abu Dhabi și în celelalte emirate de un număr important de cadre sanitare, în instituții spitalicești dotate cu utilajul cel mai nou posibil. Iar posturile de televiziune în culori de la Abu Dhabi și Dubai transmit programe recepționate din întreaga lume, datorită stațiilor de telecomunicații prin satelit de care dispun ambele emirate.

Cunoscînd cît de cît, din citit, cum arătau aceste meleaguri cu puțini ani în urmă, călătorului străin din zilele noastre, colindînd prin Emirate, i se pare că trăiește un basm din „O mie și una de nopți", în care bagheta magică a unui vrăjitor a făcut să răsară din nisipurile deșertului tot felul de minunății sau că este victima iluziei optice numită Fata Morgana, despre care vorbeam la început.

Am văzut la Dubai, un monument original dedicat acestui „vrăjitor" : în mijlocul unor coloane, în arc, din marmură roșie, arde o flacără eternă alimentată de gazele de sondă de la prima exploatare petrolieră intrată în activitate pe teritoriul emiratului. Este monumentul „aurului negru" care în decurs de un deceniu a făcut ca Emiratele să urce, pe scara mondială, de la ultimele locuri ale venitului pe locuitor, la cea mai înaltă treaptă, cu peste 15 000 dolari anual.

Zăcămintele petrolifere din Abu Dhabi depășesc pe cele ale Statelor Unite, producția sa atingînd 80 milioane de tone. Ei i se adaugă și petrolul extras din Dubai, Sarjah și, în ultimul an și din Umm al-Qaiwain, totalizînd încă aproape 20 milioane tone. Veniturile realizate de pe urma petrolului, în primul rînd de Abu Dhabi, însumează circa 6 miliarde de dolari anual la o populație de mai puțin de un milion de locuitori, din care doar 20 la sută sînt autohtoni, restul fiind imigranți din alte țări arabe sau din India și Pakistan, fără a avea statutul de cetățeni ai Emiratelor.

Aceste fabuloase venituri au permis crearea unei infrastructuri moderne pe parcursul doar a cîțiva ani, dublată acum de eforturi pentru diversificarea economiei naționale prin construcția de oțelării, uzine de aluminiu, de cabluri și țevi de plastic, fabrici de ciment, întreprinderi alimentare, de mobilă etc. Se înțelege că baza industriei într-o țară a „aurului negru" nu poate fi constituită decît de industria petrochimică și în acest sens pe teritoriul Emiratelor s-au construit sau sînt în curs de construcție : rafinării petroliere, uzine de lichefiere a gazelor, de fertilizanți și altele care întregesc noul peisaj al deșertului. Avînd la dispoziție fonduri substanțiale, se încearcă în insula Sadyat de lîngă coastă, în emiratul Ras al Kaimah și în zona orașului Al Ain din oaza Buraimi, dezvoltarea unei agriculturi moderne – sere și ferme zootehnice, care au ajuns, în prezent, să asigure 20 la sută din necesarul de produse agricole al statului federal, restul fiind importat. Proiecte de viitor au în vedere crearea unor zone pentru turismul internațional atît pe țărmul Golfului petrolier, cît și de cealaltă parte, la golful Oman, pînă unde se întind emiratele Sarjah și Fujairah, și este semnificativ că numai în primul din aceste două emirate au fost construite sau urmează să se construiască 20 mari hoteluri de lux.

Autoritățile Emiratelor Arabe Unite duc o politică de largă deschidere spre exterior, întreținînd legături economice cu țări de pe toate continentele. În cursul călătoriei prin Emirate am avut prilejul să văd, atît pe aeroportul din Abu Dhabi, cît și pe cel din Dubai, avioane TAROM descărcînd mărfuri românești și, după cum se știe începînd din acest an, TAROM-ul a deschis o linie directă de pasageri București – Abu Dhabi, în timp ce la cheiurile marilor porturi de la țărmul Golfului ancorează tot mai multe nave arborînd tricolorul nostru. Sînt dovezi grăitoare ale extinderii continue a schimburilor comerciale ale României cu Emiratele Arabe Unite, ce se înscriu în orientarea generală a țării noastre de a dezvolta relații largi cu toate țările arabe de care ne leagă o prietenie reciprocă și interese comune.

R.P. Benin – „Bătălia producției"

În vederea diversificării economiei, a valorificării depline și eficiente a tuturor bogățiilor sale, guvernul R. P. Benin a adoptat, în 1977, primul plan economic trienal menit să devină începutul unei noi etape în dezvoltarea țării. Aplicarea planului a debutat în august anul trecut și are în vedere crearea unei societăți naționale de construcții, sporirea producției de materii prime și exploatarea zăcămintelor minerale, construirea de hidrocentrale, a unui mare combinat textil și a altor unități în domeniul industriei ușoare. De asemenea, au început să fie valorificate intens bogățiile subsolului descoperite în ultimul timp : petrol, cărbune, fosfați, diamante, fier, crom. Autoritățile de la Cotonou apreciază că această vastă „bătălie a producției", cum o definesc ele, în care este angajat poporul beninez va permite punerea bazelor unei economii de sine stătătoare și va conferi dimensiuni noi vieții economice și sociale a acestei țări.

În imagine : *clădirea societății „Sobetex" din Cotonou*

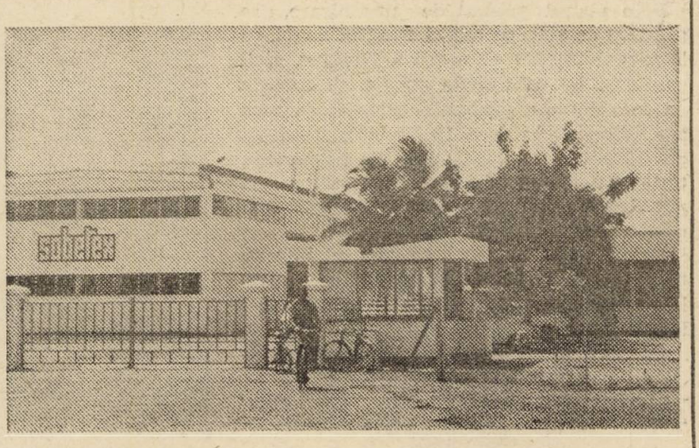

Sărbătoarea popoarelor iugoslave

Sărbătoarea națională a Republicii Socialiste Federative Iugoslavia oferă prilejul evocării unui moment glorios al istoriei de luptă a popoarelor țării vecine, a drumului de muncă și realizări pe care l-au parcurs. Noua Iugoslavie s-a născut din bătălia plină de sacrificii împotriva cotropitorilor naziști, pentru o viață liberă și dreptate socială. Eroismul popoarelor iugoslave se înscrie la loc de cinste în cronica antifascistă a celui de-al doilea război mondial.

Sub conducerea comuniștilor, în frunte cu tovarășul Iosip Broz Tito, în anii care au trecut de la cea de-a II-a sesiune a Consiliului Antifascist de Eliberare Națională de la Iaițe, popoarele iugoslave au înfăptuit adînci prefaceri revoluționare, au transformat Iugoslavia într-o țară socialistă înfloritoare, care a dobîndit un prestigiu deosebit pe plan internațional. Opinia publică din țara noastră, întregul popor român se bucură din toată inima de importantele succese ale popoarelor iugoslave în dezvoltarea economico-socială a patriei lor, apreciază valoroasa contribuție a Iugoslaviei la lupta pentru pace și socialism, la promovarea relațiilor internaționale de tip nou.

Oamenii muncii din țara noastră prețuiesc în mod deosebit și salută cu satisfacție continua întărire a legăturilor de prietenie frățească și multilaterală conlucrare dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia. Această prietenie, cu adînci tradiții în istorie, ridicată la cote superioare în anii socialismului, cunoaște o dezvoltare constantă, raporturile dintre țările noastre dezvoltîndu-se în spiritul solidarității și stimei reciproce, pe baza trainică a principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, integrității teritoriale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. O expresie a fertilității conlucrării româno-iugoslave reprezintă uriașa cetate a luminii înălțată în comun, pe Dunăre, simbol al dorinței popoarelor noastre de a aprofunda legăturile lor.

De cea mai mare importanță în adîncirea bunelor relații româno-iugoslave sînt frecventele întîlniri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito. Recenta vizită în Iugoslavia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, convorbirile cu șeful statului iugoslav au reprezentat o nouă contribuție la cauza prieteniei popoarelor noastre, a socialismului și păcii, un puternic stimulent pentru dezvoltarea raporturilor româno-iugoslave pe multiple planuri. Rezultatele fructuoase ale noului dialog la nivel înalt româno-iugoslav au fost salutate cu profundă satisfacție de către opinia publică din cele două țări, cu convingerea că ele vor deschide noi orizonturi prieteniei și conlucrării noastre tovărășești.

R. S. F. IUGOSLAVIA

Instantanee ale muncii

Platanii prieteniei

Pentru capitala Iugoslaviei, anul 1978 înseamnă și aniversarea a 30 de ani de la „înnoirea" sa. Într-adevăr, cu trei decenii în urmă, brigăzile muncitorești de tineret au pus, pe malul stîng al Savei, piatra de temelie a ceea ce astăzi este cunoscut sub denumirea de Novi Beograd (Noul Belgrad), veritabil oraș-satelit modern, cu circa 160 000 locuitori. Ridicarea noului Belgrad, începută la trei ani după eliberarea țării, a însemnat și o premieră în activitatea constructorilor iugoslavi : pentru prima oară, clădirile n-au mai fost înălțate din cărămizi și mortar, cum învață tradiția, ci din elemente prefabricate de beton.

Prin planul general de urbanizare, se prevede ca aici, pe malul stîng al Savei, să locuiască 250 000 de oameni. Desigur, cînd șantierul își va închide porțile. Și aceasta se va întîmpla, probabil, peste circa zece ani, perioadă în care, în Novi Beograd, își vor stabili domiciliul alți 90 000 de oameni. Constructorii au, desigur, în vedere ca populației să nu-i lipsească nimic din ceea ce alcătuiește profilul unui oraș.

Despre Novi Beograd se spunea, într-un timp, că este „marele dormitor" al capitalei, pentru că îi lipseau cinematografele, teatrele, restaurantele, parcurile... Așa se spunea cînd zugrăveala de pe fațada blocurilor era încă proaspătă, cînd iarba încă nu răsărise pe terenurile destinate recreării în aer liber, cînd vlăstarii sădiți abia prindeau putere. Astăzi lucrurile s-au schimbat, Novi Beograd devenind deja locul unde mai multe generații s-au născut, au urmat școli, au pășit în cîmpul muncii, au întemeiat familii... Novi Beograd dispune, în prezent, de o facultate a artelor dramatice, aici se află renumitul muzeu al artei contemporane, universitatea muncitorească, biblioteca „Vuk Karadjici", arhivele istorice ale capitalei, ca și cel mai mare campus studențesc din Iugoslavia — orășelul academic „Veljko Vlahovici". Orașul numără peste 20 de școli moderne, al căror prag este trecut, zilnic, de circa 20 000 elevi. În afara acestor lăcașe de cultură, la dispoziția populației sînt puse șase mari magazine universale, peste treizeci de autoserviri, circa trei sute de magazine specializate.

Se vorbește mult despre parcurile din Novi Beograd. Poate și pentru că cel mai mare dintre ele a fost menit să-i sublinieze, într-un mod aparte, vocația. Este vorba de Parcul prieteniei, în care toți cei ce au vizitat orașul — oameni de stat, artiști, savanți — au sădit cîte o mlădiță de platan, simbol al păcii și prieteniei. Acum, peste 100 de platani, sădiți în urmă cu 10—15 ani, își apleacă frunțile bogate spre cele mai proaspete vlăstare, ce duc, mai departe, ștafeta sentimentelor unui oraș, ale unui popor...

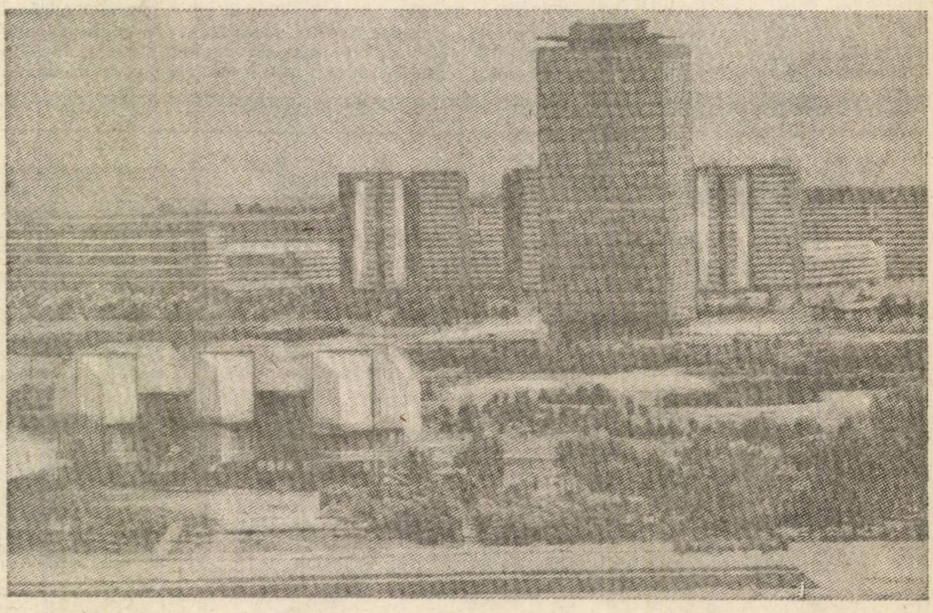

Novi Beograd. Profilul a trei decenii de dezvoltare

Ucka a fost străpunsă

Peste 330 000 de metri cubi de pămînt și stîncă au fost smulși din inima muntelui Učka pentru a se trasa conturul celui mai lung tunel din Iugoslavia, destinat circulației rutiere. Acesta, cu o lungime de 5 038 metri, va face posibilă, de la sfîrșitul anului viitor, legătura pe uscat între sudul, nordul, răsăritul țării și peninsula Istra, fără a mai fi necesară, pentru aceasta, escaladarea Učkei, masiv așezat de-a curmezișul, parcă de o natură potrivnică, între litoralul adriatic și interiorul peninsulei. Se afirmă că tunelul nu numai că leagă de Istra celelalte regiuni, dar le și apropie de aceasta. Nu este vorba de o metaforă. Într-adevăr, dacă vechea șosea ocolitoare, care lega localitatea Buzet de Rijeka, deci și de rutele ce plecau spre nord, sud și răsărit, măsura 105 kilometri, străpungerea Učkei a făcut, practic, din Buzet o „suburbie" a marelui port adriatic, noua cale de legătură între cele două localități măsurînd, prin tunel, doar 40 de kilometri. Se și ia, deja, în considerare construirea la Buzet a unor obiective ale economiei portuare, întrucît Rijeka și zonele din imediata sa apropiere au devenit, literalmente, saturate industrial.

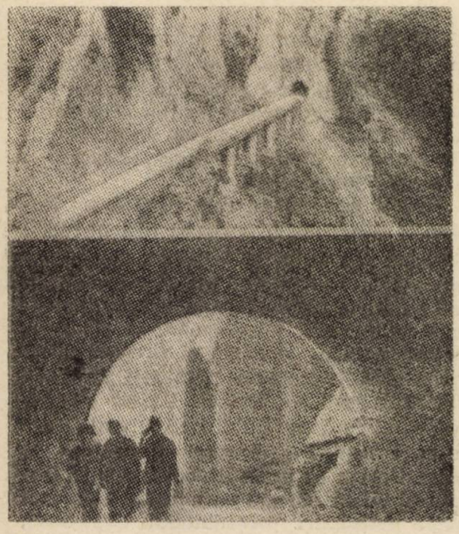

Tunelul de sub Učka — poartă de intrare spre interiorul Istrei

Se apreciază, de către experții iugoslavi, că tunelul va duce și la o puternică dezvoltare economică a peninsulei. Istra nemaifiind nici „inaccesibilă", cum era datorită muntelui Učka, nici „îndepărtată", din cauza drumurilor întortocheate și ocolitoare ce trebuiau parcurse pînă la ea. Impulsuri noi vor fi date agriculturii, îndeosebi prin apropierea de o piață așa de mare pentru desfacerea produselor, cum este portul Rijeka, știut fiind că, în peninsulă, există posibilități încă nefolosite, în această direcție. De asemenea, există perspective ca, așa cum arătam, în Istra să fie dezvoltate și o serie de ramuri industriale.

Tunelul a constituit o adevărată școală a constructorilor. Practic, săparea sa a durat mai puțin de doi ani, dar eforturile de „stăpînire" a muntelui au fost mari, continue, întrucît straturile geologice ce trebuiau străpunse erau foarte variate, necesitînd, la intervale scurte, înlocuirea tehnicilor de lucru. Cu toate acestea, datorită muncii pline de abnegație a constructorilor iugoslavi, au fost atinse, frecvent, performanțe de înaintare, distanța străbătută, lunar, în munte măsurînd, adesea, 226—240 de metri. Tunelul are o lățime de 9,10 metri și înălțimea de 7,10 metri, fiind prevăzute două sensuri de circulație, cu o lățime, fiecare, de 3,75 metri, precum și două trotuoare de cîte 80 centimetri. Proiectanții au avut în vedere o echipare corespunzătoare a tunelului, pentru asigurarea optimă a ventilației, iluminării, pentru instalarea contoarelor automate de măsurare a frecvenței circulației. S-a avut grijă, între altele, ca tunelul să fie construit în formă de „S", pentru a se împiedica, după lumina artificială, contactul brusc al ochilor celor de la volan cu lumina zilei.

„D.T.D." — un proiect înfăptuit

Inițiatorul sistemului hidrotehnic Dunăre—Tisa—Dunăre a fost un poet, scria, recent, un confrate iugoslav. Un poet al apelor, îndrăgostit pătimaș de cîmpia Voivodinei. „Trebuie să te naști și să trăiești în această cîmpie — spunea el — pentru a înțelege dramatismul profund al luptei oamenilor de aici pentru și împotriva apei"...

Inginerul Nikola Mirkov, poetul apelor sau, așa cum i se mai spunea, omul care a fabricat ploaia (un destin implacabil a făcut să nu-și mai poată vedea gata opera, murind în 1957), i-a înțeles și a crezut în oameni, încredințîndu-le realizarea îndrăzneței sale idei : un proiect de anvergură, menit să transforme natura și oamenii, și a cărui finalizare a cerut, din partea a mii de ingineri, tehnicieni și muncitori din întreaga Iugoslavie, trei decenii de neîntrerupt efort.

Rețeaua de apă ce formează sistemul hidrotehnic Dunăre—Tisa—Dunăre, sau D.T.D., cum este denumit prescurtat, acoperă întreaga cîmpie a Voivodinei, totalul lungimii principalelor canale ce o formează însumînd aproape 1000 km, din care 664 km sînt navigabili. Pentru trasarea lor, ca și a celor 14 000 km de canale secundare pentru distribuirea apei, a fost necesară excavarea a 127 milioane de metri cubi de pămînt, cu 50 de milioane mai mult decît s-a extras la săparea Canalului Suez. De asemenea, au trebuit să fie construite 280 de diverse instalații și echipamente. Este grăitor pentru amploarea obiectivului că, spre exemplu, pentru traversarea rîurilor create artificial, a fost nevoie de ridicarea a 84 de poduri rutiere și feroviare. Coloana vertebrală a întregului sistem hidrotehnic o constituie barajul de pe Tisa, construcția cea mai importantă și cea mai complexă, avînd 300 m lungime și 25 m înălțime, 17 ecluze și 4 stații de pompare.

Sistemul hidrotehnic Dunăre-Tisa-Dunăre a pus capăt, pentru totdeauna, pe aceste meleaguri, luptei pentru și împotriva apei. Neîncetatei lupte împotriva inundației și secetei. Neîncetate pentru că, în această parte a Cîmpiei Panonice, din ultimii 100 de ani doar 17 s-au dovedit pe deplin prielnici agriculturii, 51 fiind marcați de secetă, iar restul de 32 — de inundații. De altfel, chiar în cursul construirii sale, D.T.D.-ul și-a dovedit capacitatea de drenare, în 1965 absorbind în retortele uriașului său recipient apele furioase ale Dunării, care, ieșite din matcă, amenințau cu o catastrofă Voivodina.

„Dacă recolta este bună în Voivodina — își argumenta cel mai adesea proiectul inginerul Nikola Mirkov — recolta este bună în Iugoslavia". Expresie devenită aforism din însăși condiția Voivodinei de virtual grînar al țării. Sistemul hidrotehnic D.T.D. nu numai că garantează, în fața capriciilor naturii, constanța unei atari condiții, dar oferă, în plus, posibilitatea irigării unei jumătăți de milion de hectare teren agricol și, prin aceasta, a realizării unui vis mai vechi, acela al obținerii a două recolte pe an. Începe, pentru oamenii de aici, o a doua mare bătălie, nu mai puțin importantă decît cea de edificare a D.T.D.-ului : bătălia pentru punerea integrală în valoare a marelui potențial economic pe care îl reprezintă acest sistem hidrotehnic. Iar, pentru a cîștiga și această luptă, scrie ziarul „Borba", este necesar ca, și în etapa construirii, să-și asocieze eforturile și cunoștințele nu numai oamenii muncii din Voivodina, ci din întreaga țară.

Se poate afirma, de fapt, că această a doua bătălie a și început : au loc, pe de-o parte, ample lucrări de desecare (o suprafață de 700 000 hectare) ; pe de altă parte, au fost irigate 50 000 de hectare teren agricol, urmînd ca, pînă la sfîrșitul deceniului, această suprafață să fie dublată ; pe canalele principale au fost amenajate, deja, un număr de porturi, între care navele au transportat mărfuri însumînd cîteva milioane de tone (se prevede ca, în 1980, pe „magistralele" D.T.D. să fie transportate 9—10 milioane tone mărfuri) ; este, totodată, examinată posibilitatea realizării, în majoritatea din cele 30 de stăvilare ridicate pe întregul sistem, a unor hidrocentrale de mică capacitate, valorificîndu-se, astfel, potențialul energetic al căderilor de apă ale sistemului. Se prevede, de asemenea, extinderea eleșteelor artificiale pe o suprafață de 20 000 hectare, în vederea sporirii producției piscicole, precum și cultivarea, de-a lungul rețelei de canale, a unor esențe de lemn de calitate, aceasta implicînd, firește, dezvoltarea, în regiune, a unei puternice industrii de prelucrare a lemnului. Toate acestea vor contribui, fără îndoială, la o schimbare rapidă a profilului geografic, economic și social al acestei regiuni din Iugoslavia, adevărata dimensiune și importanță a construirii sistemului hidrotehnic Dunăre-Tisa-Dunăre urmînd să fie pe deplin apreciate — după cum sublinia, de altfel la festivitatea inaugurării vicepreședintele Prezidiului R.S.F.I., Stevan Doronjski — abia în anii viitori.

Vasile Crișu

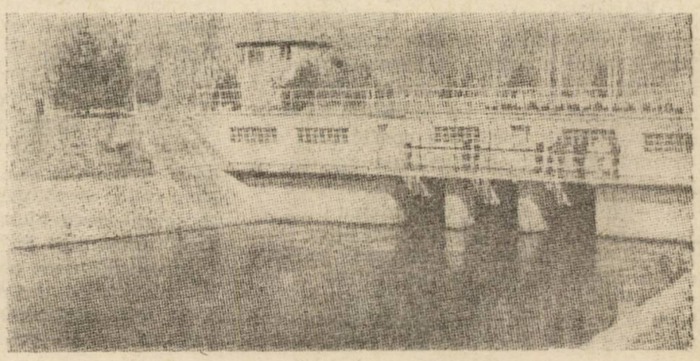

In apropiere de localitatea Miletici, unul din cele 30 de baraje ale sistemului hidrotehnic Dunăre—Tisa—Dunăre

Solidaritate cu poporul palestinian

În cursul sesiunii sale ordinare din toamna lui 1977, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o rezoluție în care se proclamă data de 29 noiembrie drept „Ziua internațională a solidarității cu poporul palestinian". Biroul de coordonare al țărilor nealiniate, reunit în mai 1978, la nivel de miniștri ai afacerilor externe, a cerut, la rîndul său, ca data de 29 noiembrie să fie considerată, cu începere din acest an, ca zi internațională de solidaritate cu drepturile poporului palestinian.

Comitetul pentru exercitarea drepturilor inalienabile ale poporului palestinian — creat în noiembrie 1975 de către Adunarea Generală a O.N.U. și care este format din reprezentanți a 23 de state, membre ale Organizației mondiale, printre care și România — a hotărît, în cadrul ședinței sale din 14 iunie 1978, ca prima aniversare a zilei internaționale a solidarității cu poporul palestinian, în anul acesta, să fie celebrată de Comitet printr-o reuniune specială a acestuia, la sediul Organizației Națiunilor Unite de la New York și printr-o reuniune specială asemănătoare la Geneva. Sînt, de asemenea, prevăzute organizarea unei expoziții de fotografii la sediul O.N.U. de la New York, distribuire de documente informative asupra drepturilor palestiniene, editarea unui buletin special dedicat acestei date. Toate acestea subliniază însemnătatea pe care o acordă Organizația Națiunilor Unite problemei palestiniene, sprijinul său activ în vederea soluționării ei, în conformitate cu drepturile popoarelor la autodeterminare, consemnate de altfel și în Carta O.N.U.

Prieten sincer al poporului palestinian și sprijinitor activ al luptei acestuia pentru dobîndirea drepturilor sale legitime la autodeterminare, la crearea unui stat palestinian de-sine-stătător, independent, poporul român consideră celebrarea zilei internaționale de solidaritate cu poporul palestinian un important prilej pentru reafirmarea sprijinului său, a solidarității sale consecvente.

România socialistă s-a pronunțat, de la început, pentru statornicirea unei păci trainice și juste în Orientul Mijlociu, militînd permanent pentru o soluționare principială, constructivă și atotcuprinzătoare a problemelor acestei zone, care grevează asupra climatului politic internațional. Țara noastră a arătat, în repetate rînduri, în diverse foruri internaționale și în declarații oficiale, că una din condițiile de bază ale soluționării pașnice a conflictului din Orientul Mijlociu o constituie retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967 — în Sinai, Golan, Cisiordania și Gaza. Așa cum, de altfel, arată și întreaga evoluție a evenimentelor, problema palestiniană constituie piatra unghiulară a reglementării conflictului din Orientul Mijlociu și nu este de conceput realizarea unei păci drepte și durabile fără soluționarea ei. România este ferm convinsă că această problemă cardinală nu poate fi rezolvată decît cu participarea directă, nemijlocită, la negocieri a poporului palestinian, a reprezentanților săi, a Organizației pentru Eliberarea Palestinei — exponent legitim, autentic și recunoscut al acestuia. Reglementarea situației din Orientul Mijlociu presupune o soluție globală, acceptabilă pentru toate părțile, care să creeze posibilitatea unui viitor al păcii, a unor relații pașnice între toate popoarele din zonă.

O analiză lucidă a actualei stări de lucruri din Orientul Mijlociu conduce la concluzia că, în această regiune, se menține o situație încordată, determinată, îndeosebi, de menținerea sub ocupație a unor teritorii arabe de către Israel, cît și a nerecunoașterii dreptului poporului palestinian la autodeterminare. Un element agravant, în ultimul timp, l-a constituit și hotărîrea anunțată de guvernul israelian de a instala un număr suplimentar de locuitori israelieni în noi implantări în Gaza și Cisiordania, teritorii arabe ocupate în 1967, precum și alte măsuri ale autorităților israeliene privind sectorul de est, arab, al Ierusalimului. În situația existentă în prezent, apare cu atît mai necesară intensificarea activității pentru o soluționare globală a problemelor Orientului Mijlociu.

„România concepe această soluție globală în Orientul Mijlociu — sublinia șeful statului român, președintele **Nicolae Ceaușescu** în recentul său interviu acordat organismului de presă «Unitatea» din Siria și cotidianului «Al Saoura» — **prin retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, cît și prin soluționarea problemei poporului palestinian pe baza dreptului lui la autodeterminare, inclusiv la constituirea unui stat propriu independent. În același timp, realizarea unei păci trainice și juste în Orientul Mijlociu presupune asigurarea independenței și integrității teritoriale a tuturor statelor din zonă și dezvoltarea între ele a unor relații de colaborare și bună vecinătate".**

În cadrul procesului larg pentru soluționarea problemei Orientului Mijlociu pe calea pașnică a tratativelor politice, Republica Socialistă România privește, se înțelege, orice negocieri ca un fapt pozitiv, în măsura în care ele contribuie la realizarea unei soluții globale în această direcție. Este cu atît mai imperios necesar să se acționeze, în continuare, pentru găsirea căilor de participare a tuturor părților la soluționarea globală a conflictului ; un fapt important în această direcție l-ar constitui întărirea colaborării și solidarității între toate țările arabe interesate. În acest sens, realizarea unei reuniuni internaționale — fie prin reconvocarea Conferinței de la Geneva, fie sub altă formă — la care să participe toate țările interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei ca reprezentant legitim al poporului palestinian, sub egida sau cu participarea activă a O.N.U., ar avea, desigur, o deosebită importanță.

Poziția principială, constructivă a României socialiste, în vederea reglementării situației din Orientul Mijlociu, solidaritatea activă cu poporul palestinian, sprijinul permanent și multilateral acordat acestuia au întrunit întotdeauna, în rîndurile palestinienilor, o caldă și firească apreciere. „Vă rog să-mi permiteți să încep cuvîntul meu — spunea Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, în toastul rostit cu prilejul vizitei sale în România, acum doi ani — aducînd cele mai calde mulțumiri președintelui Ceaușescu, cel mai apropiat prieten al națiunii arabe și, în mod special, cel mai apropiat prieten al poporului palestinian. Nu vom uita niciodată poziția pe care a avut-o Excelența Sa, președintele Ceaușescu, poporul său, în toate situațiile grele prin care a trecut poporul nostru".

Relațiile dintre Partidul Comunist Român și Organizația pentru Eliberarea Palestinei, dintre organizațiile obștești din România — sindicate, de femei, tineret, scriitori, presă etc. — și organizațiile similare palestiniene au cunoscut, în acești ani, o dezvoltare continuă. Este semnificativ faptul, în această direcție, că una din primele reprezentanțe ale O.E.P. în Europa a fost înființată la București, ceea ce a contribuit la extinderea și mai mult a relațiilor româno-palestiniene.

Solidaritatea activă a poporului român cu poporul palestinian s-a manifestat concret nu numai prin sprijin politic acordat în toate ocaziile, la reuniuni și în forurile internaționale, dar și prin sprijin material, în momente dificile. Ar fi, de asemenea, de menționat, în acest context, și faptul că un număr important de tineri palestinieni studiază, în prezent, în țara noastră, în diverse institute de învățămînt superior, că mulți palestinieni au primit și primesc asistență medicală în România.

Cu prilejul zilei internaționale de solidaritate cu poporul palestinian, poporul român își reafirmă sprijinul său activ pentru cauza dreaptă a poporului palestinian, hotărîrea de a întări, în continuare, prietenia româno-palestiniană, parte integrantă a politicii românești de dezvoltare a prieteniei și colaborării cu toate popoarele arabe.

C. I.

Ritmuri economice albaneze

Imaginea Krujei de azi

La 29 noiembrie, poporul albanez sărbătorește împlinirea a 34 de ani de la eliberarea patriei sale de sub jugul fascist și 66 de ani de la proclamarea independenței țării. Strălucită încununare a luptei purtate de secole împotriva cotropitorilor străini și asupritorilor autohtoni, victoria de la 29 noiembrie 1944 a consfințit împlinirea năzuințelor celor mai scumpe ale poporului albanez de eliberare națională și socială. Marcînd nașterea Albaniei noi, eliberarea de sub dominația fascistă a deschis în fața acestui popor o nouă perspectivă istorică — perspectiva dezvoltării libere și independente.

În acest an, sărbătoarea națională a Republicii Populare Socialiste Albania găsește poporul albanez într-un moment cînd toate eforturile sale sînt îndreptate spre traducerea în fapte a Directivelor celui de-al VII-lea Congres al Partidului Muncii. Dintr-o țară agrară înapoiată, Albania socialistă devine o țară industrial-agrară, cu o economie care se întărește și se dezvoltă continuu. Angajată ferm pe calea construcției socialiste, Albania dispune, astăzi, de o industrie dezvoltată, factor esențial al prosperității țării. Numeroase sînt astăzi districtele care realizează, fiecare în parte, o producție industrială superioară producției industriale a întregii țări din 1938. Numai districtul Dürres, de pildă, realizează în două zile producția industrială a Albaniei din 1938. Astăzi, industria albaneză produce în trei zile întreaga cantitate de crom din anul 1938, iar într-o zi și jumătate, cantitatea de cărbune extrasă în 1938.

Cel de-al VI-lea plan cincinal de dezvoltare a economiei albaneze (1976—1980) are drept sarcină fundamentală „continuarea într-un ritm rapid a edificării socialiste a țării în vederea transformării Albaniei socialiste într-o țară industrial-agrară dotată cu o industrie și o agricultură avansată, potrivit principiului bazurii pe propriile forțe, în vederea întăririi independenței economice". Procesul de industrializare a țării continuă și în cursul acestui cincinal, atît în ce privește diversificarea ramurilor, cît și în ce privește repartiția geografică. Districte ca Mirditë, Kukes, Mati, Tropoja, Pogradec, Tepelena, Librazhdi, cunoscute înainte pentru sărăcia lor, au devenit astăzi importante baze ale industriei grele. Experiența cîștigată de-a lungul celor cinci cincinale anterioare, rezultatele obținute pînă în prezent, au permis să se prevadă întărirea în continuare a bazei tehnico-materiale, dezvoltarea ramurilor economice existente, apariția altor ramuri de producție, înzestrarea industriei cu utilaje moderne, descoperirea și utilizarea rațională a rezervelor interne existente, în special în domeniul materiilor prime.

Industria albaneză este axată, în primul rînd, pe prelucrarea rezervelor naturale ale subsolului — cupru, nichel, crom, feronichel, cărbune —, Albania fiind cunoscută pe piața internațională a minereului și concentratelor de crom, a sîrmei și cablurilor din cupru, a profilelor din oțel, a fontei, a nichelului. Concomitent cu dezvoltarea industriei extractive, industria albaneză mărește gradul de prelucrare pe loc a minereurilor. Minereuri cum sînt cromul și feronichelul sînt prelucrate „în ciclu complet". Prin amplasarea uzinelor de îmbogățire și prelucrare a cuprului în apropierea minelor s-a reușit prelucrarea lui în ciclu complet de la extracția, îmbogățirea și pînă la producerea sîrmei de cupru. În ce privește industria extractivă, cea care asigură baza de materii prime pentru economie, cunoaște ritmuri înalte de dezvoltare. Pînă la sfîrșitul cincinalului se prevede ca extracția de minereu de crom să crească, față de 1975, cu 46 la sută, cea de minereu de cupru cu 55 la sută, de cărbune de două ori și de minereu de feronichel de 3,3 ori. Combinatul de la Elbasan, gigantul siderurgiei albaneze, produce încă de anul trecut fontă și oțel. Recent, la acest combinat a fost dat în funcțiune cel de-al treilea furnal electric cu comandă automată avînd o capacitate de 15 tone, iar pînă la sfîrșitul anului, combinatul de la Elbasan va produce primele cantități de concentrat de fier pentru furnale.

Economia albaneză dispune de o bază materială și tehnică proprie pentru industrie. R. P. S. Albania produce, în prezent, printre altele, echipamente și mașini complete pentru uzine destinate în special sectorului industriei petroliere, miniere și agriculturii. Ca urmare a ritmului înalt de dezvoltare industrială din cursul acestui cincinal, diferite sectoare ale economiei albaneze vor furniza venituri materiale și financiare mai mari, ceea ce va permite în cincinalul viitor finanțarea prin propriile forțe a importante unități economice. Pînă la sfîrșitul cincinalului în curs, industria albaneză va fi dotată cu noi ramuri industriale cum sînt cele ale ferocromului și pirometalurgiei.

În acest al treilea an al cincinalului au fost date în funcțiune numeroase obiective majore ale economiei. Astfel, la cel mai mare obiectiv energetic al Albaniei socialiste — hidrocentrala Fierze de pe fluviul Drin — s-au pus în funcțiune primele două turbine, iar la complexul siderurgic de la Elbasan s-a încheiat cu succes prima fază de construcție.

În domeniul agriculturii, ramură economică ce se dezvoltă în pas cu progresul general, s-au înregistrat în ultimii ani rezultate importante. Astăzi, agricultura albaneză produce întreaga cantitate de grîu necesară consumului intern. Prin practicarea unei agriculturi intensive, — prelucrarea științifică și rațională a terenurilor agricole și respectarea normelor pedoclimatice specifice fiecărei regiuni — s-a obținut în ultimii 15 ani o creștere a suprafețelor cultivate cu 50 la sută, iar a producției agricole de 2,3 ori. Peste jumătate din suprafața arabilă a țării este irigată, iar pe întinse suprafețe improprii agriculturii s-au înfăptuit ample lucrări de îmbunătățiri funciare, care au dus la recuperarea a circa 270 000 hectare. În nordul țării, unde Drinul, Bouna și Gjader inundau de secole cîmpiile mănoase Shkodra și Lezha au fost construite sute de kilometri de canale pentru drenări și irigații. În sudul Albaniei, pe terenurile integrate circuitului agricol din cîmpiile Vurg și Vrina se recoltează, astăzi, cantități mari de porumb, grîu, floarea-soarelui, orez și cartofi, iar pe terasele dealurilor — citrice și măsline. Ca rezultat al măsurilor menite să ridice nivelul agriculturii, astăzi se recoltează la hectar de 5—6 ori mai multe cereale panificabile decît înainte de eliberare. Și cîmpiile îmbibate cu sare de pe litoralul Adriaticii au fost transformate în terenuri agricole de mare randament. Asemenea lucrări au fost și sînt executate în cîmpiile Düres, Thuman, Myzeqe.

Înfăptuiri remarcabile au fost obținute și în domeniul învățămîntului și culturii, ocrotirii sănătății, ridicării nivelului de viață al populației. Dacă în 1944, în întreaga Albanie 85 la sută din populație era analfabetă, astăzi în Albania socialistă învățămîntul este gratuit și obligatoriu. În țară funcționează aproximativ 1400 școli generale de 8 ani și aproape 480 școli medii profesionale. În 1945, pe teritoriul albanez nu exista nici o școală superioară ; astăzi la 10 000 locuitori revîn 140 de studenți. Un rol important în dezvoltarea învățămîntului superior de toate gradele îl are Universitatea din Tirana, înființată în 1957 și care în prezent dispune de șase facultăți frecventate de aproape 4 000 studenți.

Oamenii muncii din Republica Socialistă România urmăresc cu interes și simpatie activitatea constructivă a poporului albanez, se bucură de realizările sale în construcția socialistă. Aceste sentimente sînt expresia prieteniei tradiționale dintre popoarele și țările noastre.

Florica Vrînceanu

Controverse vest-europene: „dosarul competențelor"

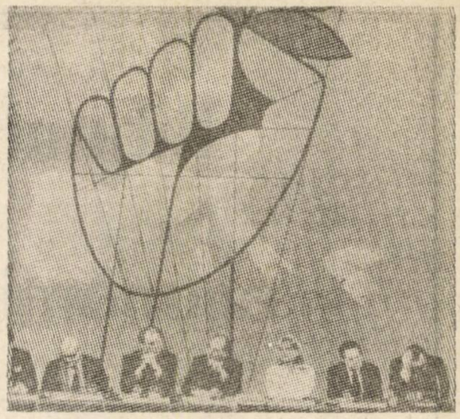

Lille : socialiștii vest-europeni au lansat campania electorală. Totuși, între ei persistă „serioase diferențe"...

O frază pe care cancelarul a rostit-o fără precauție ? Sau, dimpotrivă, cele cîteva cuvinte au avut menirea să risipească dubiile ? Oricum, ceea ce „France Presse" denumea „une petite phrase" a reușit să plaseze o pasionantă controversă exact la punctul de pornire. Căci Helmut Schmidt, vorbind în cursul unei conferințe de presă, a exprimat părerea că parlamentul „celor nouă" din Piața comună, odată ales, nu se va mulțumi cu „drepturile relativ limitate de care dispune actualmente". Opinia cancelarului reflecta o stare de spirit dominantă în sferele puterii de la Bonn. Dar pe malurile Senei, atmosfera politică este alta decît cea din capitala de pe Rhin. Observația lui Schmidt a alimentat o polemică în care s-au angajat nu numai partidele, ci și oficialitățile obligate la precizări imediate și destul de ferme. În esență, cancelarul federal a izbutit performanța de a confirma justețea temerilor pe care le manifestă mulți francezi — nu numai la stînga, ci și în alte sectoare politice — față de menirea adunării parlamentare pe care vest-europenii o vor alege, prin scrutin direct, în iunie 1979.

Afirmația lui Schmidt n-a reprezentat o surpriză. Se știe, în general, că Bonnul — forța economică nr. 1 în cadrul C.E.E. — privește favorabil o integrare comunitară în forme suprastatale. Dar insistentele asigurări emanate de la Elysée și Matignon lăsau să se înțeleagă că, în fața refuzului francez de a conferi viitorului parlament C.E.E. atribute în dauna suveranității naționale, exponenții vest-germani s-ar fi repliat pe poziții mai rezonabile. Declarația lui Schmidt contrazice o asemenea ipoteză. Cuvintele rostite — observă „France Presse" — „subliniază diferența de interpretare între Franța și partenerii ei, cu excepția Marii Britanii, asupra competențelor viitoarei adunări parlamentare vest-europene". Observatorii examinînd declarația cancelarului consideră că ea semnifică „a prevedea, dacă nu chiar a anunța, lărgirea acestor competențe într-un sens supranațional". Adică într-o direcție contrară celei spre care se îndreaptă Parisul.

TRATATELE ȘI APLICAREA LOR. Bunele raporturi dintre conducătorii francezi și cei vest-germani n-au împiedicat adoptarea unei poziții categorice de respingere a tezei formulate de cancelar. Misiunea de a pune lucrurile la punct a revenit unui purtător de cuvînt de la Elysée care, fără a-l numi direct pe Schmidt (a preferat să se refere doar la „înalți responsabili ai R.F.G."), a afirmat că „la Paris se regretă declarații care nu pot decît să aducă un element de confuzie prejudiciabilă bunei funcționări a instituțiilor comunitare". Purtătorul de cuvînt a reamintit că alegerea adunării vest-europene prin sufragiu direct rezultă din aplicarea articolului 138 al tratatului de la Roma și că n-are nici o incidență asupra dispozițiilor care definesc puterile adunării. „Aceste dispoziții rămîn neschimbate și vor continua, în consecință, să se impună tuturor statelor membre și adunării însăși" — a spus reprezentantul francez, adăugînd că, în cursul trecutelor deliberări din C.E.E., acest punct de vedere n-a fost contestat de nimeni. Deci, pentru Paris nu poate fi vorba decît de competențele „ce decurg din tratatele ratificate de către parlamentele naționale". Ministrul de externe Louis de Guiringaud a precizat că atribuțiile adunării de la Strasbourg „au fost definite prin tratate și nu vor putea fi modificate decît prin tratate". Ministrul a continuat, însă, prevăzător că „Franța nu se va angaja pe o asemenea cale" — a revizuirii tratatelor existente. A urmat conferința de presă a președintelui Valéry Giscard d'Estaing care, într-o pledoarie prudentă în favoarea proiectelor vest-europene, a reamintit că orice modificare a tratatelor implică acordul **unanim** al semnatarilor și că atribuțiile viitorului parlament comunitar nu depind de declarațiile diverșilor șefi de stat.

Declarația cancelarului a incomodat mai ales pe exponenții „curentului european", apropiați de Elysée. În tabăra „majorității", gaulliștii și-au văzut justificate rezervele exprimate constant. Michel Debré, fostul premier al generalului de Gaulle, semnalînd maniera „contradictorie" în care cancelarul vest-german și ministrul francez al afacerilor externe interpretează competențele viitorului parlament al „celor nouă", consideră că „ceea ce contează nu sînt declarațiile, ci tratatele, iar acestea, din nefericire, sînt ambigue". Debré, cu francheța și duritatea ce-i sînt caracteristice, afirma : „Nu este nici o îndoială. Această adunare (vest-europeană) se va ocupa de probleme militare, diplomatice, constituționale, de tot — mult mai multe probleme decît cele ce sînt de competența sa".

„France Presse" a ajuns la concluzia că intervenția lui Schmidt n-a fost de natură să faciliteze sarcina partizanilor francezi ai integrării comunitare și a întărit suspiciunea că parlamentul vest-european s-ar putea transforma într-un organism supranațional, opus conceptului unei „Europe (occidentale) a națiunilor". Este o temere exprimată nu numai la Paris, ci și în alte capitale, mai ales la Londra unde se respinge tot ceea ce ar putea altera rolul și capacitatea de decizie a Camerei Comunelor („La Libre Belgique" semnala apariția unui „gaullism britanic").

DE LA LILLE LA COMO. Tradiționalele delimitări politice, demarcația netă dintre guvern și opoziție, dintre stînga și dreapta, sînt depășite în controversa privind viitorul comunitar. Apărătorii independenței naționale provin din cele mai diverse sectoare politice, după cum adepții unor evoluții sub auspiciile organismelor suprastatale pot fi găsiți nu numai pe băncile guvernamentale. Există o mare diversitate de poziții și opțiuni, în contextul scrutinului pentru parlamentul vest-european, astfel încît în interiorul aceleiași „familii" politice sînt perceptibile mai mult decît nuanțe diferite — chiar dezacorduri de substanță. Încercările de a le nega, măcar aparent, sînt inutile. Laburiștii britanici apar de multă vreme dezbinați în atitudinea față de C.E.E. — fie că este vorba de alegerile din iunie 1979, fie că în cauză se află sistemul monetar vest-european sau politica agricolă comunitară. Tony Benn, ministrul energiei, este un „anti-C.E.E." convins — afirmă ziarele. Benn și alți miniștri atrag atenția asupra pericolelor ce le antrenează pentru Marea Britanie înaintarea pe drumul sugerat de alți parteneri comunitari : al instituțiilor cu competențe extinse în dauna instanțelor naționale. („Hannoversche Allgemeine" constata că Benn împreună cu Peter Shone, ministrul mediului ambiant, și John Silkin, ministrul agriculturii, „se tem ca țara lor să nu-și piardă independența în controlul economiei"). O altă categorie de laburiști se află mai aproape de conservatorii „pro-C.E.E.". Chiar primul ministru James Callaghan nu-și ascunde rezervele față de politica și practicile Pieței comune. În urmă cu cîteva zile, la banchetul anual oferit de lordul-primar al Londrei, șeful guvernului a lansat un atac violent la adresa modului în care funcționează C.E.E. Dacă afirmațiile n-au fost noi, în schimb comentatorii s-au declarat surprinși de tonul folosit.

Socialiștii din cele nouă țări ale C.E.E. au deschis campania lor electorală pentru parlamentul vest-european printr-o întîlnire la Lille, în Franța. Au fost prezenți fruntași cunoscuți ca Willy Brandt și François Mitterrand, primari ai unor orașe celebre, miniștri din diferite guverne, vedete ale ecranului și ale lumii muzicale. Discursurile rostite la Grand Théâtre de Lille au scos la iveală nu numai concordanțe, ci și neconcordanțe, deloc neglijabile. După părerea ziarului „Le Monde", „cea mai importantă (dintre aceste divergențe) opune fără îndoială Partidul Socialist Francez Partidului Social-Democrat din R.F.G. și privește problema supranaționalității". Willy Brandt, mărturisind că nu-și face iluzii asupra „consecințelor imediate" ale alegerilor din iunie viitor, a afirmat că viitorul parlament va întîlni mari dificultăți în tentativa de a-și lărgi puterea, tentativă pe care președintele S.P.D. o apreciază pozitiv. Partidul Socialist Francez a adoptat o atitudine mult mai nuanțată, fiind atent la acuzațiile ce i-au fost adresate de a fi ignorat interesele naționale. Favorabili fenomenului comunitar și lărgirii C.E.E. (cu unele condiții prealabile), socialiștii francezi se opun abandonării regulei unanimității în luarea hotărîrilor la Bruxelles și în Consiliul vest-european. François Mitterrand, comentînd reuniunea de la Lille, a admis că nu este de acord, pe acest plan, cu Willy Brandt sprijinitor al unei Europe occidentale supranaționale. Publicația socialistă „La Lettre de l'Unité" socotea necesar să semnaleze „profun-

dele diferențe care există între P. S. Francez și S.P.D., diferențe care s-au exprimat la Lille în pofida atașamentului la principii comune".

Pe malul lacului Como, acolo unde Adenauer obișnuia să se odihnească în săptămînile verii, liderii democrației creștine din Europa occidentală au discutat, la începutul acestui noiembrie, despre perspectivele comunitare. La prima vedere, n-au existat diferențe remarcabile în opțiuni. Cei prezenți (Andreotti, Helmut Kohl, Jean Lecanuet, Leo Tindemans și alții) au evocat pe Robert Schuman, Konrad Adenauer și Alcide de Gasperi și au evaluat evenimentul electoral din iunie 1979. Andreotti a subliniat interesul pentru o adunare parlamentară vest-europeană cu caracter „pluralist" în cadrul căreia democrația creștină să-și reînnoiască imaginea. Primul ministru italian se pare că a fost „foarte solicitat" de întrebări privind raporturile cu comuniștii, Kohl dorind chiar o întrevedere separată pe această temă. Un prolog la încercări de a utiliza parlamentul vest-european pentru intervenții în evoluțiile politice interne ale statelor membre ?

Comentînd tentativele grupărilor socialiste, liberale sau democrat-creștine de a constitui „blocuri" la nivel vest-european, Giorgio Amendola, membru al Direcțiunii P.C.I., a arătat că Partidul Comunist Italian mizează, de fapt, pe o convergență cu celelalte forțe politice italiene pentru ca în parlamentul C.E.E. să fie prezentată o poziție italiană comună. După cum relatează A.N.S.A., liderul comunist a relevat că parlamentul C.E.E. care va fi ales prin vot universal, în vara viitoare, va avea o autoritate care va depinde de compoziția sa și de participarea populară la alegerea lui. Amendola s-a pronunțat pentru posibilitatea ca acest parlament să desemneze pe membrii Comisiei executive a C.E.E.

La un colocviu consacrat atitudinii comuniștilor italieni față de scrutinul vest-european, Giancarlo Pajetta, membru al Direcțiunii și Secretariatului P.C.I., afirma că în problemele ce confruntă Piața comună „trebuie găsite soluții în care să se recunoască toate țările comunității". Pajetta refuza categoric situația în care alți parteneri ar putea „să pună condiții sub formă de ultimatum neținînd seama de situația obiectivă a țării noastre".

La rîndul său, Partidul Comunist Francez se menține ferm în atitudinea sa contrară oricărei diminuări a prerogativelor independenței. Actuala campanie destinată extinderii competențelor parlamentului vest-european, observa „L'Humanité Dimanche", „este periculoasă, deoarece dispune de o majoritate în guvernele țărilor C.E.E.". În probleme specifice ale Pieței comune (mai ales în ceea ce privește admiterea celor trei candidaturi — greacă, portugheză și spaniolă), comuniștii francezi au o atitudine proprie, diferențiată de cea a altor partide comuniste. Maxime Gremetz, membru al Biroului Politic al P.C.F., anunțînd posibilitatea publicării de către partidele comuniste vest-europene a unei declarații comune consacrate alegerilor pentru parlamentul C.E.E., a precizat că nu este vorba de „un program comun". Gremetz a atras atenția : „Fiecare partid stabilește liber poziția sa, pornind de la interesele naționale și de la solidaritatea internațională".

Reprezentanți ai partidelor comuniste din țările membre ale C.E.E., întruniți, în septembrie, la Bruxelles, au relevat că nu vor elabora un program electoral comun din cauza punctelor de vedere diferite. S-a arătat că partidele comuniste vor aborda problemele „în conformitate cu realitățile specifice din fiecare țară". P.C. din Marea Britanie și Danemarca vor organiza campanii la scară națională pentru retragerea țărilor respective din C.E.E. P.C. din Irlanda va boicota scrutinul. Partidele comuniste din țările fondatoare ale Pieței comune vor participa, pe deplin, la alegerile pentru parlamentul vest-european, prevăzute a avea loc în iunie.

„DEPUTAȚI FĂRĂ FRONTIERE" ? Problematica vest-europeană aparține, într-un echilibru logic, atît politicii externe, cît și celei interne. Miza națională a scrutinului comunitar este, incontestabilă, deoarece atunci cînd abordează delicatele teme ale legăturilor între state, grupările politice nu pot să elimine din calculele lor raporturile de forțe interne, evoluțiile din interiorul propriei țări.

„Le Figaro" îi denumea pe viitorii aleși în parlamentul de la Strasbourg „deputați fără frontiere". Figura de stil implică unele corecturi : cei 410 deputați vor fi aleși fiecare în țara sa, pe baza unor reguli naționale și în virtutea unor programe supuse electoratului național — arbitru de neînlocuit în disputa pentru mandate. Se amintește, deseori, că votul simultan (de fapt, nici nu-i simultan : englezii potrivit tradiției vor fi la urne la mijlocul săptămînii, iar francezii duminică) nu semnifică abandonarea obligațiilor naționale atît ale alegătorului, cît și ale alesului. De-

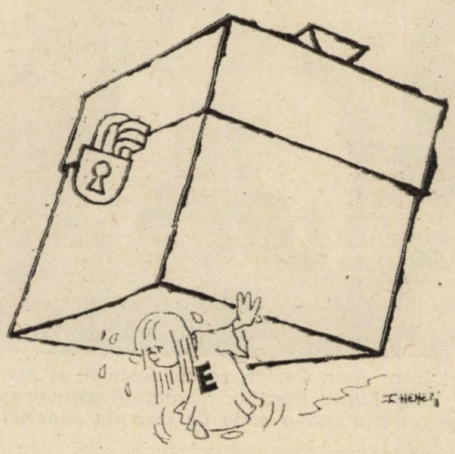

Povara scrutinului pe care trebuie s-o poarte „Europa celor nouă" în viziunea caricaturistului de la „Le Monde"

sigur, există o schimbare : pînă în prezent, deputatul vest-european provenea dintr-un parlament național. Din anul viitor nu va fi obligatoriu acest cumul (în unele țări se revendică, chiar, evitarea lui). Dar cei 410 nu își vor datora mandatul unor alegeri „fără frontiere", întrucît 280 milioane vest-europeni vor vota într-un cadru național (în Franța, de pildă, s-a adoptat sistemul proporțional, cu listă națională — adică țara întreagă reprezintă o singură circumscripție electorală).

Actuala adunare parlamentară a Pieței comune, găzduită la Strasbourg, dar în „deplasare" frecventă la Luxemburg, numără, din 1973, pe băncile sale 198 membri (pînă la aderarea Marii Britanii, Danemarcei și Irlandei erau doar 142). Cei 198 provin din 53 partide naționale. Votul direct din anul viitor va transcrie cu fidelitate, la nivel vest-european, harta politică a fiecărei țări sau alegătorul va opta în afara criteriilor la care apelează în alegerile obișnuite ? Orice scrutin național are ca miză exercitarea puterii. Situația se schimbă în cazul scrutinului vest-european. În viziunea unor cercuri largi, scrutinul din iunie este destinat să asigure afirmarea intereselor naționale într-o instanță care nu se poate substitui factorilor puterii din fiecare țară. Este, sub acest aspect, un experiment electoral fără precedent.

REFUZUL ILUZIILOR. Au circulat supoziții privind o posibilă amînare a controversatului scrutin din iunie 1979. Una din ipoteze era legată de absența unui acord al parlamentului belgian pentru desfășurarea alegerilor comunitare. La un moment dat, „Le Soir" lansa, îngrijorat întrebarea : „Belgia în întîrziere la scrutinul vest-european ?" Dar înainte de a se dizolva, parlamentul de la Bruxelles n-a omis să voteze o lege ce reglementează modul în care belgienii se vor prezenta la urnele comunitare. Cei 24 de aleși ai Belgiei vor fi desemnați în cadrul a trei circumscripții corespunzătoare regiunilor lingvistice : Flandra, Valonia și Bruxelles.

Primele manifeste electorale au fost redactate (proiectul socialiștilor francezi a devenit public), seria întrunirilor a început, congresele destinate definirii orientărilor promit o frecvență remarcabilă. „Le Figaro" scria că, la Paris, problemele vest-europene „și-au făcut intrarea în politica internă franceză". Comentarii pe multe coloane au însoțit congresul extraordinar al partidului gaullist — „Rassemblement pour la République". Gaullîștii au marcat o anumită flexibilitate, doritori să dezmintă eticheta de „anti-europeni", pe care le-au aplicat-o chiar partenerii lor din coaliția guvernamentală. Adoptînd o „linie moderată" (Jacques Chirac n-a mers atît de departe în criticile sale ca Michel Debré sau Alexandre Sanguinetti care a anunțat că se consideră în opoziție față de actualii deținători ai puterii), moștenitorii politici ai generalului de Gaulle s-au menținut în refuzul supranaționalului atrăgînd atenția că nu pot accepta o Europă occidentală care să fie, într-un fel, în mod progresiv, o prelungire a celei „atlantice". Chirac a cerut președintelui Valéry Giscard d'Estaing ca la viitorul Consiliu vest-european (4—5 decembrie) să obțină ca „regulile jocului să fie fixate fără echivoc". Adică, de a se stabili cu claritate că noul mod de alegere a parlamentului vest-european nu schimbă natura acestui organism și nu-i îngăduie arogarea de competențe pe care tratatul de la Roma nu le acordă. Chirac consideră că „boala lîncezelii" de care suferă politica Pieței comune nu va putea fi tămăduită prin alegerile vest-europene. Singurul remediu, în optica gaullistă, ar fi întărirea Consiliului vest-european, compus din șefi de stat și guvern, în cadrul căruia funcționează regula unanimității și care ar trebui să fie „organul motor". Liderul gaullist, abordînd aceeași tematică comunitară în fața presei, sublinia cu tărie : „Europa transferurilor de suveranitate este Europa iluziilor".

„Garanțiile" pe care le solicită Jacques Chirac — chiar dacă sînt mai vagi decît „renegocierea" pe care o cerea în septembrie — vor îngădui o listă comună a „majorității" ? Pare puțin probabil, din multiple rațiuni politice, la care s-a adăugat faptul că gaullîștii au optat pentru refuzul cumulului de mandate, cerînd ca aleșii din iunie să opteze fie pentru mandatul național, fie pentru cel comunitar. O propunere de lege în acest sens a fost imediat depusă. Autorii ei menționează precedentul britanic în materie.

■

„Demonii supranaționali" nu sînt produsul imaginației. Abia cu cîteva săptămîni în urmă, periculoasa necunoscută pe care o implică proiectele vest-europene era trecută, fără menajamente, în categoria unor simple „povești pentru copii". Interviul premierului francez, publicat în „Le Progres de Lyon", și-a găsit, însă, o necruțătoare dezmințire prin declarația cancelarului de la Bonn. Jocul precizărilor n-a schimbat esența problemei. În ultimă instanță, nu-i vorba doar de ceea ce vor face sau nu vor face cei 410 deputați vest-europeni. Viitorul parlamentului de la Strasbourg ipotechează întreaga construcție vest-europeană. Deocamdată, apreciază „Le Figaro", „nimeni nu poate prezice exact ce va fi și mai puțin ce va deveni" această adunare...

Eugeniu Obrea

1000+1

Program

Peste 500 sisteme de captare a razelor solare au fost instalate în Brazilia, în cadrul unui program ce vizează găsirea modalităților de utilizare a energiei „astrului zilei" în industrie, agricultură și în viața de toate zilele. În statele Mato Grosso, Bahia și în zona nord-estică a Braziliei, studiile privind amplasarea unor echipamente de transformare a energiei solare în energie termică sînt în faze avansate. Proiectele vizează utilizarea acestei surse pentru pomparea apei și pentru punerea în funcțiune a unor generatoare. Guvernul brazilian a aprobat investiții de 104 milioane cruzeiros pentru perioada 1977–1979 în vederea efectuării cercetărilor în acest domeniu. Printre proiectele aprobate figurează înființarea unui centru de studiere a radiațiilor solare la Institutul de meteorologie din Brazilia, implantarea unor centre de studii în Sao Paulo, construirea unor case care pot utiliza această energie, punerea la punct a instrumentelor și tehnologiilor pentru dezvoltarea în continuare a cercetărilor aplicate.

Grîu

Producția totală de grîu a Turciei se va cifra anul acesta la aproximativ 16 milioane tone, ceea ce înseamnă că, pentru prima dată, vor fi disponibile aproximativ 1 milion tone pentru export. Aceasta constituie o realizare deosebită pentru Turcia, dacă se are în vedere faptul că pînă de curînd trebuia să fie importate anual aproximativ 500 000 tone grîu pentru acoperirea necesităților de consum intern. Deși în cea mai mare parte relieful Turciei este muntos sau deluros, terenurile cultivabile au fost extinse de la 16 milioane hectare, în 1950, la 28 milioane hectare în prezent. Sporuri importante de producție s-au obținut prin mecanizarea și chimizarea agriculturii, mai ales în zonele dinspre țărmurile Mării Marmara, unde producția de grîu la hectar a crescut cu 50 la sută, pînă la 80 la sută, precum și în zonele centrale, în Anatolia.

Producție

Republica Sud-Africană este în prezent, potrivit aprecierilor lui Leon Dekker, directorul executiv al Corporației sud-africane de arme și muniții „Armscor", cel mai mare producător de armament din Africa. R.S.A., a precizat Dekker, își poate produce în prezent întregul necesar de arme și muniții, inclusiv rachete și echipament militar electronic. Dekker a arătat că „Armscor" are subcontacte cu 800 de uzine sud-africane și deține comenzi valorînd 60 la sută din bugetul militar al R.S.A., cifrat la 1,9 miliarde dolari.

Convorbiri între Juan Carlos, regele Spaniei, și președintele Mexicului, José Lopez Portillo. Suveranul spaniol efectuează o călătorie oficială într-o serie de țări ale Americii Latine

Preț

Ingineri de la firma britanică „Fodens Ltd" au construit un camion de mare capacitate (32 tone) ce nu va produce un zgomot mai mare decît un autoturism obișnuit. La construcția acestuia au participat, de asemenea, firma „Rolls-Royce" și Laboratorul pentru cercetarea problemelor transportului și drumurilor. Performanțele de silențiozitate au fost obținute prin efectuarea unor modificări la motor, la sistemul de evacuare a gazelor, inclusiv la toba de eșapament, și la sistemul de răcire. Prețul noului autocamion este aproximativ egal cu al unui autoturism „Rolls-Royce" – 48 000 dolari.

Cursă

Cei mai mari cheltuitori în cursa pentru locuri în Senatul american, scrie „International Herald Tribune", au avut cîștig de cauză în proporție de 85 la sută, se arată într-un raport alcătuit de cunoscutul apărător al consumatorului american, Ralph Nader. Raportul, scrie „International Herald Tribune", relevă cu precizie că, în 28 din 33 de cazuri, învingători au fost cei cu pungile mai mari, care au arătat și o mare larghețe în cheltuielile campaniei electorale. Cea mai mare diferență procentuală între cheltuielile unui învingător și ale unui învins este cea dintre Ted Stevens (republican – Alaska), care a cheltuit 287 000 dolari, și învinsul său, democratul Donald Hobbs, care a cheltuit 2 000 dolari. Dar banii cei mai mulți i-a investit în această campanie Jesse Helms (republican – Dakota de Nord), a cărui notă s-a ridicat la 6 351 000 dolari, de 29 ori mai mult decît adversarul său, John Ingram. O altă mare disparitate a fost înregistrată în Georgia, unde un democrat, de astă dată Sam Nunn, și-a surclasat la acest capitol adversarul politic (John Stokes) care nu a putut să pună... la bătaie decît 5 000 dolari. Studiul elaborat de echipa lui Ralph Nader, conchide ziarul, arată necesitatea ca finanțările campaniilor electorale din stipendii publice să fie urmărite cu atenție. Altfel, sublinia un membru al echipei, prin anul 2000 Senatul va deveni un club al oamenilor foarte bogați.

Revărsarea rîului Chao Phya, ca urmare a ploilor abundente căzute în ultimele zile, a provocat, în capitala Tailandei, importante pagube. În fotografie: o arteră inundată din Bangkok

Discrepanță între cheltuieli și... beneficii

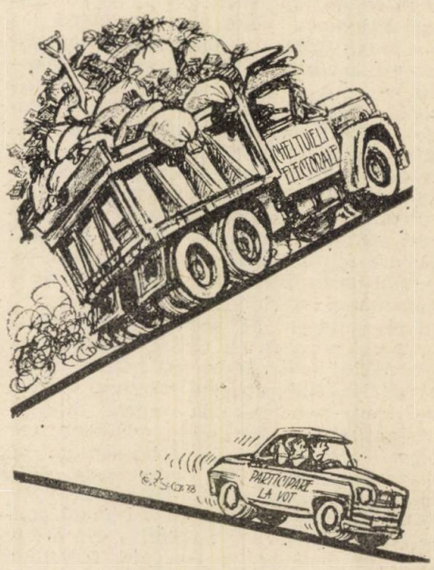

(Din **International Herald Tribune**)

Chemare la grevă a salariaților din industria siderurgică a R.F.G. Liderii sindicatului de ramură — I.G. Metall —, E. Lederer (în stînga fotografiei) și Hans Mayer, au anunțat, săptămîna trecută, la Mülheim, începerea, de la 28 noiembrie, a unei greve a siderurgiștilor din Renania de Nord-Westfalia, unde sînt concentrate oțelăriile vest-germane. Greva, care, după cum apreciază observatorii, se desfășoară într-un moment extrem de nefavorabil pentru industria siderurgică a țării, aflată într-o stare de criză, datorită recesiunii economice prelungite, afectează îndeosebi trusturile „Thyssen", „Mannesmann", „Hoesch" și „Krupp"

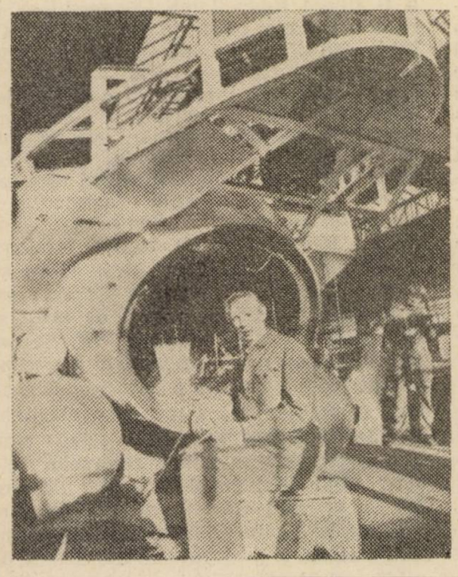

Exploratorul elvețian Jacques Piccard a conceput un submarin de buzunar destinat cercetărilor în adîncul lacurilor din țara sa. Submersibilul, care măsoară 7,5 metri lungime și 2,20 metri lățime, poate adăposti un echipaj format din trei persoane

Supernovă

Există declarații ale martorilor oculari potrivit cărora în 1006 s-a petrecut un eveniment astronomic excepțional : o stea de o strălucire extremă a luminat Terra, zi și noapte, la intervale neregulate, timp de trei luni. O descriere amănunțită a acestui eveniment se păstrează în arhivele unei mînăstiri din Elveția. Astronomii de astăzi explică fenomenul prin apariția unei supernove – astru foarte luminos, situat și astăzi la 3 000 de ani lumină în constelația Lupului. La vremea aceea, astrologii chinezi au interpretat fenomenul ca favorabil, întrucît lumina avea o culoare galbenă – culoarea dinastiei Song, care domnea pe atunci. Arabii, dimpotrivă, au considerat-o nefavorabilă întrucît apăruse în zodia Scorpionului, zodie nefastă. Astronomii americani afirmă că strălucirea inițială a razelor X și gamma din astru ar fi fost suficientă pentru a anula stratul de ozon atmosferic timp de un secol.

Statistici

Ritmul de creștere a produsului național brut al Statelor Unite a scăzut cu o medie anuală de 3,4 la sută, în trimestrul al treilea, față de 8,7 la sută în trimestrul al doilea – relevă datele statistice publicate la Washington. Potrivit unor specialiști americani, economia țării se îndreaptă spre recesiune. Astfel, Arthur Okun, economist la Institutul Brookings, susține, după cum informează agenția U.P.I., că Statele Unite „sînt pe punctul de a intra, anul viitor, în recesiune". În același sens, economistul John Casson, de la corporația „American Express", apreciază că problema nu se mai pune dacă S.U.A. vor avea o recesiune, ci cînd și cît va dura ea. În opinia economistului, severitatea și durata recesiunii vor fi determinate de o varietate de factori. „Dacă inflația se va accentua din nou, atît gravitatea cît și durata recesiunii vor crește" – a spus el, precizînd : „costul ei în termenii pierderilor de venituri, șomajului și slăbirii poziției dolarului ar putea constitui un preț excesiv".

Titlu

Ultimul venit în Camera Lorzilor a Marii Britanii, lordul Latham, și-a folosit titlul pentru prima dată... pentru a se înscrie pe listele de șomeri. Lordul Latham of Hendon, alias Dominic Latham, în vîrstă de 24 de ani, originar din Sydney, a moștenit titlul, în 1970, la moartea bunicului său. Luna trecută, lordul Latham a cumpărat un bilet de avion Sydney-Londra, cu ajutorul unor subvenții ale prietenilor săi, pentru a se prezenta în Camera Superioară. Acum, tînărul lord, care a terminat de curînd studiile de inginerie, caută un loc de muncă...

Lacuri

Secretarul de stat al S.U.A., Cyrus Vance, și ministrul de externe al Canadei, Donald Jamieson, au semnat la Ottawa un nou acord pentru protejarea lacurilor din zona de frontieră dintre cele două țări împotriva poluării. Acordul, încheiat pe o perioadă de cinci ani, prelungește și întărește dispozițiile unei înțelegeri semnate în 1972 de cele două guverne pentru conservarea și protejarea zonei Marilor lacuri. După cum arată experții la Washington, în ciuda măsurilor de combatere a poluării, lacurile de la frontiera americano-canadiană sînt infestate cu o mare cantitate de substanțe chimice, între care specialiștii au identificat 360 de produse toxice puternice. În ultimii doi ani, s-au obținut unele rezultate pe linia reducerii gradului de poluare, în special în lacurile cele mai afectate, Erie și Ontario.

Transafricana

La Yaounde au luat sfîrșit lucrările celei de-a VII-a sesiuni a Comitetului de coordonare a construcției șoselei transafricane, în cadrul căreia a fost analizat programul construcției acestei artere rutiere a Africii. Se prevede, astfel, ca șoseaua transafricană să asigure legătura între portul Mombasa, din Kenya, și capitala Nigeriei – Lagos, trecînd prin Uganda, Zair, Imperiul Centrafrican și Camerun. De la artera principală se vor construi derivații spre Gabon, R. P. Congo, Guineea Ecuatorială, Ciad, Sudan, Ruanda și Burundi.

Ciclonul care s-a abătut asupra teritoriului Republicii Sri Lanka a afectat un milion de persoane și a distrus mai mult de 500 000 locuințe. El a lovit coasta de est a insulei cu o viteză de aproape 160 km pe oră

La New Orleans, acțiunile organizației rasiste Ku-Klux-Klan au luat proporții ce au necesitat intervenția poliției

Rubrică realizată de Vasile Crișu

Problemele energetice — preocupare generală

Punerea în valoare a surselor alternative de energie

Potențial, punerea în valoare a surselor alternative de energie reprezintă cea mai importantă posibilitate de înlăturare a constrîngerilor din raportul necesități-disponibilități energetice, de acoperire a cerințelor mereu crescînde de energie ale omenirii. Aceasta — pentru că este vorba, în esență, de valorificarea unor surse de energie regenerabile sau practic inepuizabile.

Energia termonucleară. Aceasta ocupă un loc de prim ordin între sursele alternative de energie. Exploatabilitatea ei ar însemna asigurarea de energie în cantități practic nelimitate. Energia termonucleară — care reprezintă sursa enormei energii solare și a altor stele — este cea care rezultă din fuziunea nucleelor atomice ușoare (ale izotopilor hidrogenului), reacție ce are loc cu o imensă degajare de energie, de pildă de opt ori mai mare decît cea eliberată în cadrul reacției de fisiune a atomilor grei de uraniu. Reacția este cunoscută și productibilă în cazul îndeplinirii unor condiții de înaltă temperatură și presiune. Aceste condiții se realizează în cadrul așa-numitei bombe cu hidrogen, unde ele sînt create prin explozia prealabilă a bombei atomice (bazată pe fisiunea nucleelor grele de uraniu). Folosirea în scopuri pașnice a reacției termonucleare înseamnă, în fond, reproducerea controlabilă a condițiilor de presiune și temperatură solicitate. Desigur, nici un recipient, din orice fel de substanță ar fi el construit, nu poate rezista la asemenea condiții. Soluția pare să fi fost găsită : „recipientul" este format din cîmpuri magnetice deosebit de puternice. În interiorul acestor cîmpuri s-au obținut, pînă acum, condițiile de presiune (prin comprimarea plasmei sub acțiunea forței magnetice), dar nu și cele de temperatură (10—20 milioane grade, în loc de circa 100 milioane grade, neputîndu-se realiza descărcări electrice de o asemenea anvergură). De altfel, nu s-a reușit, deocamdată, nici întreținerea acestor condiții în răstimpul cerut (realizîndu-se 5 milionimi de secundă, în loc de 2 sutimi de secundă). Dar cercetările înaintează. În acest an, s-au obținut într-un tip special de reactor temperaturi de 26 milioane de grade, fapt considerat a constitui o „breșă majoră" pe calea controlării fuziunii termonucleare. Pe lîngă procedeul descris de controlare a acestei reacții și, deci, de eventuală folosire a energiei pe care o degajează — procedeu propus de specialiștii sovietici și dezvoltat, ulterior, și în alte țări — există și cercetări ale unor specialiști americani care urmăresc același obiectiv, mergînd, însă, pe o linie conceptual diferită : aceea de a provoca (și, apoi, controla) reacția de fuziune prin bombardamente cu raze laser.

În principiu, energia termonucleară prezintă o serie de avantaje hotărîtoare. În primul rînd abundența „materiei prime", care, în fapt, nu este decît apa mărilor și oceanelor, unde deuteriul (unul din izotopii grei ai hidrogenului, ce reprezintă principalul „combustibil" al reacției termonucleare) se găsește în cantități practic nelimitate și în concentrații relativ ridicate (putînd fi extras cu ușurință). De asemenea, tritiul — celălalt izotop greu al hidrogenului ce intră în reacția respectivă — poate fi obținut, în cantități suficiente, din compuși minerali conținînd litiu. Un alt avantaj — decurgînd din primul — ar fi costul redus în exploatare, după cum un avantaj l-ar reprezenta efectele nepoluante ale reactoarelor termonucleare. Există, însă, și inconveniente. Celor majore legate de consecințele grave ale unor eventuale accidente, li se adaugă cele privind costul deosebit de ridicat al investițiilor, determinat de cheltuielile mari atît pentru construcția reactoarelor și pentru echipamentele tehnologice de „supervîrf", cît și pentru asigurarea securității în exploatare și pentru protecția contra accidentelor.

Energia solară. Pînă la producerea pe Pămînt a energiei de tip solar, este posibilă, însă, folosirea energiei venite de la Soare. Specialiștii apreciază că Pămîntul primește în fiecare oră circa 2 calorii pe cmp, ceea ce ridică totalul acestei energii la aproximativ 170 miliarde MW (1 MW = 1 000 kW), adică un nivel de peste 100 mii de ori mai mare în comparație cu puterea instalată în centralele electrice din întreaga lume. Energia solară prezintă caracteristici prețioase, fiind abundentă, gratuită, inepuizabilă, uniform repartizată, în orice caz mult mai uniform decît oricare altă sursă sau resursă energetică. Limitele sînt legate de faptul că are intensitate scăzută și un caracter intermitent, în funcție de variabilitatea condițiilor atmosferice. Principalele probleme sînt, deci, captarea și înmagazinarea acestei energii. În privința captării, posibilitatea cea mai simplă este aceea de a prelua căldura solară cu ajutorul unor panouri orientate potrivit unui anumit unghi de incidență a luminii solare sau cu ajutorul unor colectori cu suprafață plană. De-a lungul acestor panouri se scurge un lichid care este încălzit de razele solare și condus spre un rezervor racordat la apă rece. O altă posibilitate, superioară ca eficiență, de captare a energiei solare este aceea de a concentra razele Soarelui, astfel încît ele să încălzească suficient anumite substanțe pentru ca energia termică acumulată de acestea din urmă să poată servi la producerea de electricitate. În această direcție s-au realizat diferite sisteme focalizatoare de oglinzi, care înmănunchează radiațiile solare, canalizîndu-le spre diverse receptoare („cazane", „cuptoare"), unde, în cele mai multe cazuri, acestea încălzesc apa producînd vapori ce pun în funcțiune turbine în vederea obținerii de electricitate. Laboratoarele solare franceze instalate la Font-Romeu-Odeillo Via utilizează deja un cuptor solar ce permite obținerea unor temperaturi, variind între 3 000 și 4 000 °C, la care, în general, se lucrează în metalurgia aliajelor superioare.

Un proiect îndrăzneț : un satelit capabil să desfășoare aripi uriașe (60 kmp), acoperit cu celule fotovoltaice, ar capta, în Cosmos, energia solară, ar transforma-o în electricitate, transmițînd-o apoi, prin microunde, pe Pămînt

Mult mai promițătoare decît filiera „termică" (captare-căldură-electricitate) pare a fi filiera fotovoltaică (conversiunea directă a energiei solare în electricitate). Celulele sau pilele fotovoltaice cu siliciu, galiu sau sulfură de cadmiu — bazate pe proprietățile semiconductorilor — sînt deja utilizate pentru alimentarea cu energie a aparaturii navelor spațiale ; randamentul lor de transformare, mai ales la sol, este redus (10—15 la sută), iar costul este încă foarte ridicat. Cercetările înaintează și utilizările se extind. „Centralele" solare (filiera fotovoltaică) au depășit faza artizanală de acum 4—5 ani (doar cîțiva kW putere instalată). Deja, în S.U.A., este proiectată o centrală solară de acest tip cu o putere instalată de 360 MW. Se consideră că progresele previzibile ale tehnologiilor vor determina o reducere substanțială și vertiginoasă a costurilor, ele putînd ajunge, după 1990, la niveluri relativ similare celor ale exploatării resurselor „clasice" (față de prezent cînd sînt de circa 200 de ori mai ridicate pe kWh produs).

În vederea punerii în valoare a energiei solare există și proiecte mai îndrăznețe. De pildă, cel al plasării pe orbită a unui satelit capabil să desfășoare „aripi" uriașe (60 kmp), acoperite cu celule fotovoltaice. În spațiul cosmic, unde energia solară este constantă, randamentul acestora ar crește comparativ, iar energia absorbită ar fi transmisă, prin microunde, pe Pămînt, unde uriașe antene captatoare ar prelua-o. O asemenea „centrală" electrică ar putea avea o putere instalată uriașă de peste 15 000 MW.

Energia geotermică. Energia geotermică (potențialul caloric al adîncurilor Pămîntului) ocupă deja un anumit loc — deocamdată submarginal (circa 0,05 la sută) — între sursele și resursele ce participă la acoperirea consumului energetic. Astfel, în prezent, este efectiv utilizată doar o parte absolut infimă din potențialul exploatabil de energie geotermică, apreciat, potrivit evaluărilor unor experți ai O.N.U., la aproximativ 10 teratone echivalent cărbune, din care circa o pătrime ar putea fi într-adevăr valorificată în viitor. Deocamdată, energia geotermică este exploatată aproape exclusiv în formele natural-utilizabile sub care aceasta ajunge la suprafața pămîntului (izvoare fierbinți, ape termale). Preponderentă este, ca atare, folosirea pentru încălzitul apei sau locuințelor (aproximativ 80 la sută din total) și mai puțin pentru producerea de electricitate (doar 20 la sută).